

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

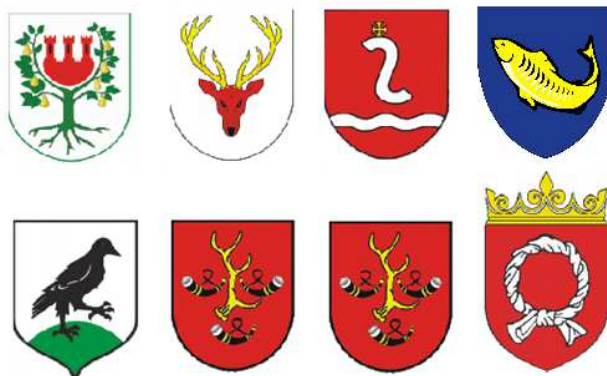

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ WDRAŻANA PRZEZ LOKALNĄ GRUPĘ DZIAŁANIA „Puszcza Notecka” NA LATA 2016-2022

Międzychód, 29.01.2016

Opracowanie: Zarząd LGD, Biuro LGD oraz przedstawiciele gmin i powiatów partnerskich
Zatwierdzono na Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia w dniu 21.12.2015 r.

SPIS TREŚCI

Rozdział I: CHARAKTERYSTYKA LGD.....	3
Rozdział II: PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR	6
Rozdział III: DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI.....	10
Rozdział IV: ANALIZA SWOT	27
Rozdział V: CELE I WSKAŹNIKI.....	32
Rozdział VI: SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	46
Rozdział VII: PLAN DZIAŁANIA	48
Rozdział VIII: BUDŻET LSR	49
Rozdział IX: PLAN KOMUNIKACJI.....	50
Rozdział X: ZINTEGROWANIE	51
Rozdział XI: MONITORING I EWALUACJA	52
Rozdział XII: STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	54
Rozdział XIII: LITERATURA.....	55
ZAŁĄCZNIK NR 1 – PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR	56
ZAŁĄCZNIK NR 2 – PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU	58
ZAŁĄCZNIK NR 3 – PLAN DZIAŁANIA	63
ZAŁĄCZNIK NR 4 – BUDŻET	69
ZAŁĄCZNIK NR 5 – PLAN KOMUNIKACJI	70

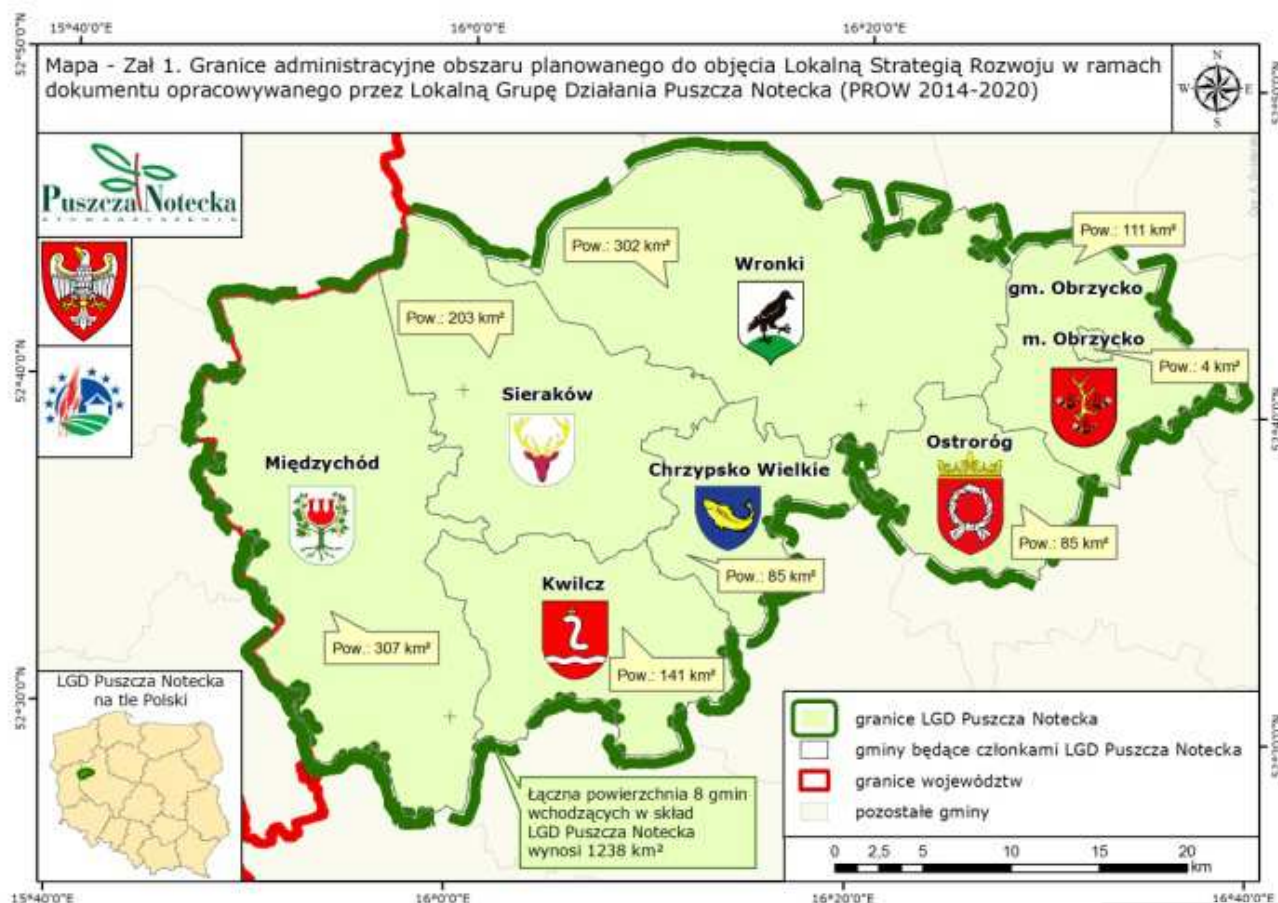
Rozdział I: CHARAKTERYSTYKA LGD

1. FORMA PRAWNA I NAZWA STOWARZYSZENIA

Forma prawna - stowarzyszenie Puszcza Notecka, to stowarzyszenie specjalne, którego członkami są podmioty lub osoby fizyczne reprezentujące trzy sektory: publiczny, gospodarczy oraz społeczny. Stowarzyszenie to nadzorowane jest przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego. Działa w szczególności na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 poz. 1393 z późn. zm.), ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r. poz. 173 z późn. zm.), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 349) oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 r., poz. 378).

Nazwa LGD: Stowarzyszenie **Puszcza Notecka**

2. OBSZAR

Ryc. 1 – Mapa obszaru

OPIS OBSZARU

Obszar LGD „Puszcza Notecka”, który objęty jest Strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność położony jest w zachodniej części woj. wielkopolskiego. Jest to zwarte przestrzenie teren składający się z 8 jednostek administracyjnych (gminy: Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Międzychód, Obrzycko gmina wiejska, Obrzycko gmina miejska, Ostroróg, Sieraków i Wronki) zajmujący łączną powierzchnię 123.754 ha. Liczba mieszkańców wg stanu na 31.12.2013 r. wynosiła 67.947 osób (Ryc.1).

Szczegółowe dane dotyczące powierzchni i liczby mieszkańców poszczególnych gmin tworzących obszar LGD przedstawia Ryc. 1 i Tab. 1.

Tabela 1. Zestawienie podstawowych charakterystyk gmin tworzących obszar LGD

Jednostka terytorialna	Chrzypsko Wielkie	Kwilcz	Międzychód	Obrzycko Gm.	Obrzycko M.	Ostroróg	Sieraków	Wronki
Rodzaj gminy	wiejska	wiejska	miejsko-wiejska	wiejska	miejska	miejsko-wiejska	miejsko-wiejska	miejsko-wiejska
Powierzchnia ogółem (km²)	84,52	141,76	307,04	110,84	3,74	84,80	203,12	301,72
Ludność mieszkańców na dzień 31.12.2013	3390	6282	18652	4430	2384	4988	8770	19051

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych, GUS 2013, www.stat.gov.pl

3. POTENCJAŁ LGD

3.1. Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD

Lokalna Grupa Działania Puszcza Notecka została powołana w celu prowadzenia wszelkich działań mających na celu zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjału tych terenów, promowania obszarów wiejskich położonych w gminach objętych Lokalną Strategią Rozwoju, mobilizowanie i aktywizowanie mieszkańców do brania aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich, umacniania partnerstwa oraz potencjału społecznego, spójności terytorialnej i lokalnej tożsamości, upowszechniania i wymiany informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją mieszkańców obszarów wiejskich. Stowarzyszenie działając na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, uwzględnia ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, rozwój życia kulturalno-społecznego na obszarach wiejskich, rozwój turystyki i agroturystyki oraz popularyzację i rozwój działalności małej przedsiębiorczości, a także wytwarzanie produktów regionalnych / lokalnych. LGD wdrażała Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2007-2013, jest również kontynuatorem Partnerstwa wdrażającego Program Leader +.

Stowarzyszenie „Puszcza Notecka” formalnie zostało zainicjowane w dniu 30 marca 2006 roku w Międzychodzie, kiedy to odbyło się spotkanie założycielskie inicjatorów Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia „Puszcza Notecka”, w którym uczestniczyli, przedstawiciele samorządu lokalnego gmin Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Międzychód, Obrzycko, Ostroróg, Sieraków i Wronki, a także przedstawiciele środowisk reprezentujących organizacje pozarządowe i podmioty gospodarcze istniejące na terenie gmin. Tego dnia w sali Cechu Rzemiosł w Międzychodzie zebrały się 63 osoby, które zawiązały Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”. Wpis do KRS nastąpił dnia 29.08.2006 pod numerem 0000262831.

Od tamtego czasu liczba członków stowarzyszenia systematycznie rośnie.

W roku 2011 do stowarzyszenia dołączyło Miasto Obrzycko, co spowodowało wzrost liczby mieszkańców i powierzchni obszaru LGD.

Zdecydowana większość członków założycieli do dzisiejszego dnia pozostała członkami stowarzyszenia, a Zarząd stowarzyszenia przeszedł jedynie niewielkie zmiany, które miały na celu usprawnienie pracy. Dowodem na to jest fakt, że Prezes – Pan Jacek Kaczmarek oraz Wiceprezisi Zarządu – Pani Irena Wojciechowska i Mieczysław Trafis wybrani na spotkaniu założycielskim w roku 2006 do dnia dzisiejszego wciąż pełnią swoje funkcje. Również organ decyzyjny – tj. Rada ds. oceny i wyboru operacji - funkcjonował w niemal niezmiennym składzie podczas całego okresu programowania 2007-2013, a jedyna dokonana zmiana w jego składzie spowodowana była śmiercią jednego z członków.

W dniu 20 czerwca 2009 roku podpisana została umowa o warunkach i sposobie realizacji lokalnej strategii rozwoju nr 6933-UM1500032/09 pomiędzy stowarzyszeniem Puszcza Notecka, a Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego.

W 2009 roku Zarząd powołał jednostkę administracyjną – Biuro LGD, które miało na celu wdrożenie LSR.

Skład osobowy biura pozostaje niezmienny od 2012 roku, a kierownik Biura zarządza nim od początku jego powstania – tj. od 2009. Ponad 9-letnie doświadczenie członków zarządu, 7-letnie kierownika oraz 4-letnie pracowników Biura we wdrażaniu osi IV LEADER jest gwarancją stabilności oraz wymiernych efektów we wdrażaniu nowej perspektywy finansowej PROW 2014-2020. Członkowie Zarządu posiadają odpowiednią wiedzę praktyczną i doświadczenie z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013 oraz Pilotażowego Programu LEADER+, poparte wieloletnim doświadczeniem w pełnieniu funkcji kierowniczych w instytucjach publicznych. Posiadają wysokie kwalifikacje potwierdzone dyplomami, ponadto aktywnie działają w innych organizacjach pozarządowych na terenie LGD. Pracownicy Biura LGD posiadają wiedzę praktyczną i doświadczenie we wdrażaniu podejścia LEADER na lata 2007-2013, w tym świadczenie pomocy doradczej beneficjentom, umiejętności przygotowania i rozliczania projektów. Osoby te posiadają niezbędną wiedzę w zakresie potrzeb i oczekiwań obszaru, a także praktyczne umiejętności aktywizacji mieszkańców. Podczas realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013 na obszarze LGD Puszcza Notecka zrealizowano blisko 117 projektów wpływających na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich, zwiększenia oferty turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej, aktywizację społeczności lokalnej – działania inwestycyjne skierowane na: remonty i wyposażenie świetlic wiejskich, obiektów turystycznych, budowę placów zabaw, boisk i innych obiektów sportowych, remonty i wyposażanie obiektów turystycznych i zabytków; oraz działania miękkie – wydarzenia promujące sport, kulturę, historię oraz różnego typu szkolenia i warsztaty. Przedsiębiorcy realizowali projekty, które pozwoliły zwiększyć ich konkurencyjność poprzez inwestycje, które nie zostały by zrealizowane gdyby nie otrzymane wsparcie. Wspierano również osoby planujące rozpocząć działalność gospodarczą oraz rolników, którzy zmierzali do różnicowania w kierunku działalności nierolniczej.

LGD starała się zapoczątkować wiele wydarzeń promujących kulturę, tradycję regionu, a także w maksymalnym stopniu aktywizować społeczność lokalną, w której w szczególny sposób skupiono się na kobietach, osobach młodych, ale także osobach starszych i niepełnosprawnych. Dowodem na aktywność w tych kwestiach było powstanie nieformalnych ruchów: Puszcza Notecka SENIORITY, Puszcza Notecka WOLONTARIAT, Puszcza Notecka MŁODNIK, Puszcza Notecka CUP. LGD szkoliła lokalnych liderów, prowadziła badania nad obszarem LSR. Realizowała również dwa projekty współpracy, z których jeden koordynowała.

Zrealizowane operacje pozwoliły na wzrost potencjału turystycznego obszaru. Rozwinięta została baza turystyczna, rekreacyjna, sportowa i kulturalna, która przełożyła się na jakość życia mieszkańców i zwiększenie oferty dla turystów. Zmodernizowane miejsca turystyczne, wydane broszury i inne materiały promocyjne przyczyniły się do rozszerzenia oferty dla przyjezdnych.

W ramach wdrażania LSR na lata 2007-2013 skonsumowano 87,88% budżetu.

Prowadzone przez LGD, działania informacyjne, aktywizacyjne, szkoleniowe i doradcze skierowane do społeczeństwa pozwoliły na podniesienie wiedzy z zakresu zasad wdrażania lokalnej strategii rozwoju oraz tworzenia wniosków o przyznanie pomocy wśród podmiotów i osób fizycznych działających na terenie. Zbudowany w perspektywie lat 2007-2013 kapitał społeczny pozwoli na sprawną realizację zaplanowanych przez LGD działań w perspektywie finansowej na lata 2014-2020, wpłynie również pozytywnie na jakość składanych wniosków, większe zainteresowanie mieszkańców dostępnymi funduszami niż było to w początkowym okresie wdrażania poprzedniej strategii. Zrodzone podczas konsultacji społecznych pomysły będą realizowane przez podmioty z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. Prowadzone przez LGD działania promocyjne stały się impulsem dla innych podmiotów do promocji zasobów turystycznych tego terenu.

HISTORIA

LGD Puszcza Notecka przygotowała Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2014-2020, mając na uwadze przede wszystkim rozwiązanie problemów związanych z: ubóstwem, słabą promocją oferty turystycznej regionu, a także wciąż niewystarczającą dostępnością obiektów pełniących funkcje turystyczne, rekreacyjne i kulturowe.

3.2. Reprezentatywność LGD

Proces budowania partnerstwa trwa nieprzerwanie od momentu założenia stowarzyszenia. Dowodem na to jest stopniowe włączanie w funkcjonowanie coraz to nowych grup interesów, środowisk społecznych i zawodowych. Efektem tego procesu jest fakt, że Lokalna Grupa Działania Puszcza Notecka, która wciąż pozostaje partnerstwem trójsektorowym, na dzień 21 grudnia 2015 roku liczy 141 członków zwyczajnych, w tym:

- **12 członków z sektora publicznego** (w tym gminy, miasto, powiaty i jednostki podległe),
- **23 członków z sektora gospodarczego** (w tym podmioty prowadzące działalność gospodarczą różnego typu, rolnicy i rybacy)
- **106 członków z sektora społecznego** (w tym organizacje pozarządowe, przedstawiciele kółek rolniczych i organizacji zrzeszających rolników, miejscowości tematycznych, organizacji sportowych, rad sołeckich i parafialnych, kół gospodyń wiejskich, organizacji zajmujących się rozwojem folkloru, turystyką, ochroną środowiska i ekologią, profilaktyką zdrowotną, wsparciem dla grup seniorów, związków zawodowych kluczowych przedsiębiorstw obszaru, problemami osób niepełnosprawnych oraz lokalni twórcy i rękodzielnicy).
- spośród 141 osób będących członkami lub upoważnionych do reprezentowania podmiotu będącego członkiem 140 **reprezentuje grupę mieszkańców** (tj. są to osoby mieszkające na terenie LGD).

REPREZENTANTYWNOSĆ

W skład stowarzyszenia wchodzi osoby, które od lat działają na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, co daje gwarancję prawidłowego wdrażania LSR w części działań na rzecz osób defaworyzowanych. Członkami stowarzyszenia są m.in. osoby na co dzień pracujące z młodzieżą, osobami niepełnosprawnymi, starszymi, a także zarządzające na co dzień Fundacją Pomocy Wzajemnej Barka, która w roku 2015 otrzymała Europejską Nagrodę Obywatelską za pomoc osobom, które najbardziej ucierpiały w procesie transformacji ustrojowej w Polsce, jak również za promowanie ekonomii społecznej. Mając na uwadze fakt, że w okresie 2014-2020 jednym z najważniejszych celów LSR jest tworzenie nowych miejsc pracy należy podkreślić fakt dużej liczby członków stowarzyszenia reprezentujący bardzo zróżnicowane podmioty gospodarcze – m.in. przedsiębiorstwa z branży spożywczej, drzewnej, budowlanej, motoryzacyjnej, finansowej. Tak zróżnicowany profil stowarzyszenia daje gwarancję uwzględnienia w strategii możliwie szeroko realnych potrzeb, a przede wszystkim uwarunkowań dla poszczególnych branż.

3.3. Organ decyzyjny - rada

Zadania, za które odpowiedzialna jest Rada stowarzyszenia oraz zasady jakimi musi się kierować szczegółowo określa statut stowarzyszenia, regulamin Rady Stowarzyszenia, procedury wyboru oraz kryteria wyboru. Wszystkie te dokumenty były przedmiotem konsultacji ze społecznością lokalną. Najważniejsze z zadań powierzonych Radzie, to wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt. 9 rozporządzenia nr 1303/2013, zwanych „operacjami”, które mają być realizowane w ramach LSR, oraz ustalenie kwoty wsparcia. Rada mając na uwadze odpowiedzialność za wybór operacji zgodnych ze strategią, podczas dokonania wyboru operacji realizowanych w ramach LSR działa w oparciu o zasadę braku dominacji przez jakąkolwiek grupę interesu. **Ani władze publiczne, ani żadna z grup interesów połączonych ze sobą więzami wspólnych korzyści lub interesów nie może podczas podejmowania decyzji mieć więcej niż 49% praw głosu.** Szczegółowe zasady funkcjonowania Rady, w tym działania dyscyplinujące wobec członków, którzy systematycznie nie biorą udziału w posiedzeniach, program szkoleń dla członków Rady, zasady weryfikowania wiedzy członków Rady oraz wszystkie inne niezbędne do funkcjonowania Rady postanowienia zawiera Regulamin Rady Stowarzyszenia.

Organ decyzyjny stowarzyszenia – Rada Stowarzyszenia składa się z 15 członków,

w tym z 2 przedstawicieli sektora publicznego, 6 przedstawicieli sektora gospodarczego i 6 przedstawicieli sektora społecznego i 1 mieszkaniec.

Efektom oceny Rady jest lista rankingowa, która będzie podstawą do zawarcia umowy i przyznania dofinansowania. Kryteria wyboru operacji, procedury oceny oraz wszelkie inne niezbędne informacje będą udostępniane publicznie poprzez stronę internetową LGD.

Szczegóły dotyczące procedur, kryteriów wyboru oraz funkcjonowania Rady znajdują się w załącznikach do wniosku o wybór LSR do realizacji.

RADA

ZASADY FUNKCJONOWANIA

3.4. Zasady funkcjonowania LGD

Ze względu na szeroki zakres obowiązków zasady funkcjonowania LGD zostały określone w kilku dokumentach, które ściśle regulują zakres obowiązków poszczególnych organów i sposób ich realizacji:

- **Statut LGD** – dokument wymagający uchwalenia (lub zmiany jego treści) przez Walne Zebranie Członków regulujący najważniejsze kwestie przewidziane w Ustawie z dn. 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, m.in.: nazwę stowarzyszenia, teren na jakim stowarzyszenie funkcjonuje, siedzibę stowarzyszenia, cele i sposoby ich realizacji, sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków. Wskazuje również władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał, sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich, zasady dokonywania zmian statutu oraz sposób rozwiązywania stowarzyszenia. Statut wskazuje ponadto Marszałka Województwa Wielkopolskiego jako organ nadzoru nad stowarzyszeniem, organ LGD kompetentny w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji - Walne Zebranie Stowarzyszenia, organ LGD kompetentny w zakresie

uchwalenia kryteriów wyboru operacji - Zarząd Stowarzyszenia. Statut reguluje również konieczność bezstronności członków organu decyzyjnego przy wyborze operacji.

- **Regulamin Rady Stowarzyszenia** - uchwalany i zmieniany przez Walne Zebranie Członków, Regulamin projektuje Zarząd stowarzyszenia, podobnie jak jego ewentualne zmiany. Rada Stowarzyszenia Puszcza Notecka (organ decyzyjny) powoływana jest przez Walne Zebranie Stowarzyszenia podobnie jak Przewodniczący tej Rady, spośród wybranych członków Rada wybiera spośród siebie Zastępcę Przewodniczącego i Sekretarza. Dokument regulaminu zawiera przede wszystkim szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady oraz podejmowania decyzji w sprawie oceny i wyboru operacji, szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia członka organu z oceny operacji, dokumentowania oceny, protokołowania posiedzeń, wzory dokumentów, zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.

- **Regulamin Biura LGD** - uchwalany i zmieniany przez Zarząd LGD, określa zasady funkcjonowania Biura stowarzyszenia, w tym zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, uprawnienia kierownika Biura i pozostałych pracowników, godziny pracy Biura, zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa.

- Ważnym dokumentem określającym zasady funkcjonowania LGD w zakresie wyboru projektów do dofinansowania są **PROCEDURY OCENY I WYBORU OPERACJI** dla dużych projektów, projektów grantowych i własnych. Procedury powstały zgodnie z rozporządzeniami i wytycznymi Ministerstwa dlatego też ich zmiana zależna jest od zmian w zakresie danych wytycznych. Dokument jest uchwalany i zmieniany przez Walne Zebranie Członków.

3.5. Potencjał ludzki LGD a regulaminy organu decyzyjnego/zarządu/biura itd.

W celu zapewnienia wyboru operacji zgodnych ze strategią do pracy na rzecz LSR zostaną zaangażowane osoby, które posiadają odpowiednie kompetencje i zasoby do tworzenia oraz zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym. Warunki jakie muszą spełniać ww. osoby oraz szereg rozwiązań mających na celu zapewnienie spełniania tych wymagań zostały precyzyjnie określone w poszczególnych regulaminach.

Rozdział II: PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

W celu przygotowania strategii, która realnie będzie odzwierciedlała potrzeby obszaru oraz proponowała możliwie najskuteczniejsze rozwiązania tych problemów łącznie odbyło się 28 spotkań. Mając na uwadze partycypacyjny charakter LSR spotkania te skierowane były do różnych grup społecznych – spotykano się z przedstawicielami, organizacji pozarządowych (działających na terenie LGD na rzecz rozwoju kultury i sportu, ale także osób niepełnosprawnych), samorządów terytorialnych, rolnikami, osobami młodymi, osobami w wieku poprodukcyjnym i przedsiębiorcami. Ze względu na szczególny charakter zakładów pracy na obszarze LGD (bardzo duża liczba zakładów pracy jedno i dwuosobowych) zdecydowano się na oddzielne spotkanie w Cechu Rzemiosł w Międzychodzie, w którym uczestniczyło kilkudziesięciu rzemieślników z całego powiatu międzychodzkiego.

1. Lokalna Strategia Rozwoju jako dokument wypracowany przy aktywnym udziale społeczności.

Mając na uwadze partycypacyjny charakter LSR Stowarzyszenie Puszcza Notecka określiła grupy szczególnie istotne z punktu widzenia tworzenia i realizacji LSR. Są to przede wszystkim:

- mieszkańcy,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych i grup nieformalnych,
- burmistrzowie, wójtowie, radni i sołtysi – jako reprezentanci społeczności,
- reprezentanci sektora gospodarczego – tj. m.in. rybacy, rolnicy i przedsiębiorcy,
- osoby na co dzień pracujący w OPS, WTZ, organizacjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych, itp.
- członkowie Rady ds. oceny i wyboru operacji w perspektywie finansowej 2007-2013,
- dotychczasowi beneficjenci LGD.

UDZIAŁ SPOŁECZNOŚCI
LOKALNEJ

Podczas spotkań przeprowadzono ankietyzację, dogłębną, anonimową analizę SWOT dla poszczególnych gmin obszaru. Na każdym ze spotkań rozmawiano o problemach obszaru, możliwościach ich rozwiązania oraz grupach defaworyzowanych. Cały proces udziału mieszkańców w tworzenie strategii podzielono na kilka etapów, w których wykorzystano różne metody partycypacji angażując możliwie szerokie grono uczestników. Poszczególne metody oraz etapy zostały opisane poniżej. Proces partycypacyjny we wdrażaniu strategii przedstawiono także w kolejnych rozdziałach, na etapach ich dotyczących.

2. Metody partycypacyjne wykorzystane w procesie tworzenia LSR

2.1. Ankietyzacja

Prace nad Lokalną Strategią Rozwoju rozpoczęły się już w lutym 2015 roku, kiedy to przygotowano ankietę skierowaną do mieszkańców zawierającą kilka podstawowych pytań. Odpowiedzi na te pytania miały na celu nadanie właściwego kierunku strategii, która ma być realizowana w znacznym stopniu przy udziale lokalnej społeczności. W ankiecie tej zawarto pytania między innymi o największe walory, jak i największe zagrożenia terenu LGD Puszcza Notecka, mieszkańcy ocenili w niej poziom jakości poszczególnych rodzajów infrastruktury oraz imprez, które odbywają się na terenie, opisali również priorytetowe zdaniami ankietowanych inwestycje dla gmin, w których respondenci mieszkają. W drugiej ankiecie określono preferowane sposoby komunikacji z LGD oraz rodzaje imprez, które LGD mogłaby organizować w nowej perspektywie finansowej na swoim terenie.

Ankietyzację przeprowadzono zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej w okresie luty – październik 2015, dotyczyła ona wszystkich ośmiu gmin należących do LGD, skierowana była do osób zamieszkujących obszar objęty LSR, w wieku pow. 15 roku życia.

Liczba otrzymanych ankiet, to ok. 350 sztuk.

Metoda została zastosowana ze względu na anonimowy charakter niezbędny do diagnozy i rzetelnej analizy SWOT.

2.2. Wywiady pogłębione dotyczące grup defaworyzowanych i kierunków rozwoju gospodarczego

W zależności od tematyki wywiadu zostały one przeprowadzone z różnymi środowiskami:

- osoby pracujące w OPS, CIS, PUP,
- pracujący z osobami niepełnosprawnymi,
- przedsiębiorcy,
- rolnicy,
- grupy defaworyzowane na rynku pracy.

Wywiady te przeprowadzono w okresie wrzesień – październik 2015 roku, a zostały zastosowane ze względu na konieczność szczegółowego poznania potrzeb, problemów, jak również określenie rodzajów defaworyzacji, które przeważają na terenie LGD oraz obecnej sytuacji tych grup. Metodę wykorzystano m.in. do diagnozy obszaru, analizy SWOT, planu komunikacji, identyfikacji grup defaworyzowanych, formułowania wskaźników, kryteriów wyboru oraz określania celów. Zdecydowano się na wybór tej metody ze względu na założenia PROW 2014-2020, dotyczące skali wspierania przedsiębiorczości w ramach działania 19.LEADER. Metoda ta była szczególnie przydatna do szczegółowego poznania realnych potrzeb sektora gospodarczego.

2.3. Wywiady CAWI w zakresie planowanych w przyszłości operacji

Wywiad internetowy CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview) – jest to metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku, w której ankieterowani proszeni są o wypełnianie ankiet w formie elektronicznej.

Metodę wykorzystano m.in. do diagnozy obszaru, analizy SWOT oraz formułowania wskaźników.

Zdecydowano się na wybór tej metody ze względu na jej ogólnodostępność oraz łatwość wysyłki danych/odpowiedzi do LGD.

2.4. Warsztaty z reprezentantami sektorów publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańcami.

Warsztaty były prowadzone we wszystkich gminach należących do LGD, w celu wypracowania strategii, która będzie odzwierciedlała realne potrzeby całego obszaru i zawierała możliwie efektywne rozwiązania. W warsztatach brali udział reprezentanci sektora publicznego (m.in. gmin, starostw, ośrodków kultury, OPS oraz bibliotek), sektora społecznego (m.in. reprezentanci organizacji pozarządowych i grup nieformalnych), sektora gospodarczego (m.in. przedsiębiorcy, rolnicy, przedstawiciele instytucji działających w ekonomii społecznej) oraz mieszkańcy.

Wykorzystanie metody w początkowych spotkaniach miało na celu określenie potencjału obszaru, jego diagnozę, analizę SWOT oraz wyłonienie najważniejszych problemów, wyzwań i priorytetowych inwestycji, a także ustalenie kierunków działań. W kolejnych spotkaniach podjęto się skonfrontowania potrzeb i problemów w gronie osób, które są szczególnie zaangażowane w życie społeczne obszaru. Warsztaty pozwoliły na weryfikację tych pomysłów, które są niezbędne i priorytetowe z punktu widzenia LSR oraz tych, które mogą być realizowane z innych funduszy ze względu na charakter operacji, bądź też skalę przedsięwzięcia, która znacznie przekracza możliwości finansowania ze środków PROW. W ramach spotkań uzupełniano diagnozę, analizę SWOT, opracowano plan komunikacji, cele i przedsięwzięcia strategii oraz wskaźniki.

Końcowe warsztaty miały na celu podsumowanie dotychczasowych działań, określenie poziomu odpowiednich wskaźników, wygenerowano również kryteria wyboru operacji oraz najważniejsze założenia dotyczące monitoringu i ewaluacji.

METODY PARTYCYPACYJNE

2.5. Konsultacje społeczne powstałej LSR.

Konsultacje miały na celu weryfikację stworzonego dokumentu przez lokalną społeczność. Prowadzone były w formie różnego typu spotkań z najważniejszymi osobami poszczególnych gmin oraz reprezentantami poszczególnych środowisk. Dokument był również udostępniony w Biurze stowarzyszenia, gdzie udzielano szczegółowych odpowiedzi na jego temat. Przed przyjęciem LSR został on również udostępniony wszystkim członkom stowarzyszenia, którzy szczegółowo zapoznali się z jego zapisami

2.6. Analiza w zespole do spraw LSR

W skład Zespołu ds. LSR weszli zarówno przedstawiciele LGD (Zarządu i Komisji Rewizyjnej), przedstawiciele lokalnych władz publicznych (wójtowie, burmistrzowie, radni), jak również lokalni liderzy (przedstawiciele najaktywniejszych środowisk reprezentujących sektor gospodarczy i społeczny).

Zespół był odpowiedzialny za szczegółową analizę materiałów wypracowanych dzięki pozostałym metodom partycypacyjnym. Osoby należące do Zespołu sprawdzały materiały pod kątem ich zgody z przepisami prawa, ustawami, rozporządzeniem, a także realnej oceny możliwości wdrożenia danego rozwiązania na terenie LGD, jak również jego ewentualnej efektywności przy wdrażaniu.

2.7. Wyniki badań i ewaluacji.

Do budowy nowej strategii w dużej mierze wykorzystano wyniki badań i ewaluacji okresu wdrażania LSR za okres 2007-2013. Mając na uwadze poziom realizacji niektórych wskaźników w poprzedniej perspektywie zdecydowano, że konieczna będzie kontynuacja wybranych działań w nowej strategii, do do których zainteresowanie świadczyło jednoznacznie o istotnych potrzebach obszaru. Mając również na uwadze problem z realizacją niektórych wskaźników w minionych latach zrezygnowano z realizacji niektórych działań, bądź też znacznie je ograniczono poprzez odpowiednie dostosowanie wartości wskaźników do potrzeb obszaru.

METODY PARTYCYPACYJNE

3. Etapy budowania LSR.

3.1. Etap I – Definiowanie potrzeb i problemów.

Do realizacji tego etapu wykorzystano takie narzędzia jak:

- ankietyzacja,
- wywiady pogłębione dotyczące grup defaworyzowanych i kierunków rozwoju gospodarczego,
- wywiady CAWI w zakresie planowanych w przyszłości operacji,
- warsztaty z reprezentantami sektorów publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańcami,
- analiza w zespole do spraw LSR.

BUDOWA LSR

Do zdefiniowania potrzeb i problemów wykorzystano również wyniki ewaluacji przeprowadzonej w roku 2015 dotyczącej perspektywy finansowej 2007-2013.

Na warsztatach w dniu 10.12.2015 roku zespół ds. LSR dokonał ostatecznej szczegółowej oceny zebranych wyników badań, dostępnych środków finansowych oraz operacji jakie mogą być realizowane zgodnie z rozporządzeniem, przyjął większość potrzeb i problemów zdefiniowanych w wyniku wykonanej pracy i odrzucił te problemy, które nie mogą być realizowane w ramach LSR ze względu na dostępne środki finansowe.

Odrzucone zostały między innymi problemy z infrastrukturą kanalizacyjną, drogową, czy też problemy z połączeniami komunikacyjnymi (m.in. nieczynna linia kolejowa), ponieważ skala tych wyzwań przerasta wielokrotnie możliwości narzędzi finansowych LSR.

3.2. Etap II – Określenie celów i ustalania ich hierarchii.

Do realizacji tego etapu wykorzystano takie narzędzia jak:

- ankietyzacja,
- wywiady pogłębione dotyczące grup defaworyzowanych i kierunków rozwoju gospodarczego,
- wywiady CAWI w zakresie planowanych w przyszłości operacji,
- warsztaty z reprezentantami sektorów publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańcami,
- analiza w zespole do spraw LSR.

Do zdefiniowania celów i ustalenia ich hierarchii wykorzystano również wyniki ewaluacji przeprowadzonej w roku 2015 w zakresie zrealizowania poszczególnych wskaźników w perspektywie finansowej 2007-2013.

Na warsztatach w dniu 10.12.2015 roku zespół ds. LSR dokonał ostatecznej szczegółowej oceny zebranych wyników badań, dostępnych środków finansowych oraz operacji jakie mogą być realizowane zgodnie z rozporządzeniem. Otrzymane wyniki potwierdziły kluczowy kierunek LSR i cele jakie powinna realizować. Zdaniem ankietowanych najważniejszymi celami dla LSR powinny być działania mające na celu wspieranie małych przedsiębiorców, rozwój turystyki, rekreacji, kultury i dziedzictwa oraz aktywizacja mieszkańców.

3.3. Etap III – Poszukiwanie rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii.

Do realizacji tego etapu wykorzystano takie narzędzia jak:

- nabór arkuszy pomysłów w wersji elektronicznej i papierowej – otrzymano ponad 250 arkuszy pomysłów,

- ankietyzacja,
- wywiady pogłębione dotyczące grup defaworyzowanych i kierunków rozwoju gospodarczego,
- wywiady CAWI w zakresie planowanych w przyszłości operacji,
- warsztaty z reprezentantami sektorów publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańcami,
- analiza w zespole do spraw LSR.

Do zdefiniowania potencjalnych rozwiązań w dużej mierze wykorzystano wyniki ewaluacji przeprowadzonej w roku 2015 w zakresie zrealizowania poszczególnych wskaźników w perspektywie finansowej 2007-2013.

Na warsztatach w dniu 10.12.2015 roku zespół ds. LSR dokonał ostatecznej szczegółowej oceny zebranych propozycji rozwiązań, dostępnych środków finansowych oraz rozwiązań jakie mogą być realizowane zgodnie z rozporządzeniem. Bardzo ważnym elementem tego etapu była analiza ewaluacji z roku 2015, która pozwoliła na weryfikację rozwiązań, mogących okazać się w dłuższej perspektywie najbardziej efektywnymi ze względu na charakter obszaru. Przeanalizowano czynniki ryzyka dla realizacji LSR.

3.4. Etap IV – Formułowanie wskaźników realizacji LSR.

Do realizacji tego etapu wykorzystano takie narzędzia jak:

- wywiady pogłębione dotyczące grup defaworyzowanych i kierunków rozwoju gospodarczego,
- warsztaty z reprezentantami sektorów publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańcami,
- analiza w zespole do spraw LSR.

Do sformułowania konkretnych wskaźników w ogromnym stopniu wykorzystano doświadczenia z wdrażania LSR na lata 2007-2013, a także wyniki ewaluacji przeprowadzonej w roku 2015 w zakresie zrealizowania poszczególnych wskaźników w perspektywie finansowej 2007-2013.

Na warsztatach w dniu 10.12.2015 roku zespół ds. LSR dokonał ostatecznego sformułowania wskaźników realizacji LSR. Podczas formułowania zapisów zespół uwzględnił także problemy z jakimi borykały się Lokalne Grupy Działania w poprzedniej perspektywie finansowej i o ile było to możliwe starał się unikać takich zapisów wskaźników, które będą niemierzalne, bądź też takich, na które realizacja LSR będzie miała niewielki wpływ ze względu na skalę środków (np. poziom bezrobocia na obszarze)

3.5. Etap V – Identyfikacja grup docelowych strategii.

Do realizacji tego etapu wykorzystano takie narzędzia jak:

- wywiady pogłębione dotyczące grup defaworyzowanych i kierunków rozwoju gospodarczego,
- nabór arkuszy pomysłów w wersji elektronicznej i papierowej – otrzymano ponad 250 arkuszy pomysłów,
- ankietyzacja,
- warsztaty z reprezentantami sektorów publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańcami,
- analiza w zespole do spraw LSR.

Do zdefiniowania grup docelowych strategii w dużej mierze wykorzystano wyniki przeprowadzonej diagnozy obszaru oraz dostępnych danych statystycznych.

Na warsztatach w dniu 10.12.2015 roku zespół ds. LSR dokonał ostatecznej szczegółowej oceny zebranych danych i określił precyzyjnie grupy docelowe strategii.

3.6. Etap VI – Konsultacja całego dokumentu i zaproponowanych w nim rozwiązań.

Do realizacji etapu wykorzystano:

- warsztaty z reprezentantami sektorów publicznego, społecznego, gospodarczego oraz mieszkańcami,
- konsultacje społeczne opracowanego dokumentu LSR,
- dokument był konsultowany z lokalną społecznością w Biurze stowarzyszenia w Międzychodzie od dnia 14.12.2015 do dnia 21.12.2015, w dniu 15.12.2015 w Obrzycku, oraz w Międzychodzie w dniu 21.12.2015

Uczestnicy nie wyrazili uwag do treści dokumentu, w związku z czym został on przedstawiony do przyjęcia w wersji opracowanej ostatecznie przez Zespół, na Walnym Zebraniu Członków w dniu 21.12.2015 roku.

3.7. Podsumowanie działań partycypacyjnych.

Efektom wspólnej pracy ze społecznością lokalną w ramach opisanych form konsultacyjnych były:

- zapisy analizy SWOT obszaru sformułowanej na podstawie punktu widzenia mieszkańców,
- powstanie bazy danych dotyczących realnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców,
- aktywizacja społeczności na rzecz włączenia się w opracowanie LSR,
- określenie głównych kierunków działań w LSR,
- identyfikacja i wybór grup defaworyzowanych,
- stworzenie bazy arkuszy pomysłów zaproponowanych przez potencjalnych wnioskodawców do realizacji w ramach LSR

- wypracowanie planu komunikacji,
- poszerzenie wiedzy o potencjale obszaru i problemach społecznych wśród osób odpowiedzialnych za wdrażanie LSR,
- wypracowanie oczekiwanych rezultatów realizacji LSR,
- wzrost liczby członków LGD.

4. Zapewnienie partycypacyjnego charakteru podczas aktualizacji LSR

Powstała strategia ma stanowić podstawową wytyczną rozwoju obszaru na najbliższe lata. W celu zapewnienia udziału mieszkańców w pracach nad ewentualnymi aktualizacjami LSR, które mogą wynikać m.in. z przeprowadzonej ewaluacji określono procedurę aktualizacji LSR, która uwzględni i zapewni partycypacyjny charakter prac nad tymi zmianami. Plany zmian w zakresie kryteriów wyboru, określania wskaźników, planu działań, budżetu oraz planu komunikacyjnego ogłaszane będą na stronie internetowej LGD oraz wysyłane drogą mailową z prośbą o przedstawienie ewentualnych uwag do propozycji zmian.

Rozdział III: DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

1. Opis ogólny

Obszar funkcjonowania stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Puszcza Notecka (LGD PN) położony jest w zachodniej części woj. wielkopolskiego. Jest to zwarty przestrzennie teren składający się z 8 jednostek administracyjnych (gminy: Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Międzychód, Obrzycko gmina miejska, Obrzycko gmina wiejska, Ostroróg, Sieraków i Wronki) zajmujący łączną powierzchnię 1.237,54 km². Liczba mieszkańców wg stanu na 31.12.2013 r. wynosiła 67.947 osób (Tab. 2).

W diagnozie wykorzystano dane pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), powiatowych urzędów pracy (PUP) oraz własne obliczenia. Ze względu na chęć uchwycenia trendów w zjawiskach społeczno-gospodarczych postanowiono wykorzystać dane obejmujące również początki polskich przemian gospodarczych.

Na podstawie danych statystycznych (GUS-BDL) należy zauważyć, że liczba ludności w perspektywie średniookresowej (lata 1995-2014) wzrosła na analizowanym obszarze o 2,42%. Wzrost liczby mieszkańców wystąpił jednak wyłącznie na terenach wiejskich LGDPN i wyniósł 5,33%, natomiast na terenach miejskich liczba ludności nieznacznie spadła (o 0,57%) w analizowanym okresie (Ryc. 2).

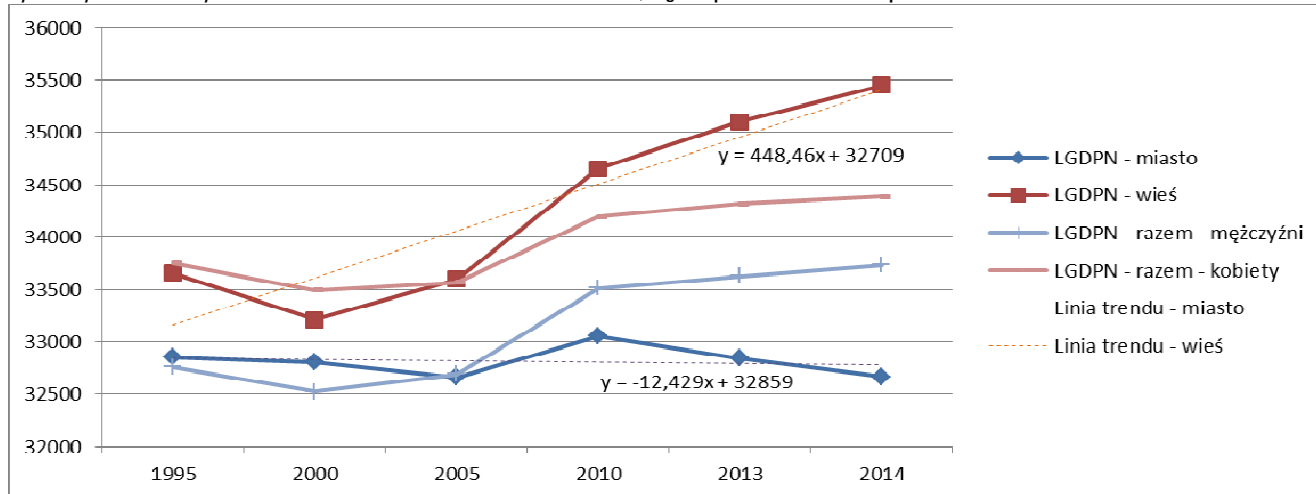
Tab. 2. Liczba ludności - dynamika 1995 - 2014 (ogółem oraz wg miejsc zamieszkania i płci)

DIAGNOZA

Gmina	1995		2000		2005		2010		2013		2014	
	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*
Chrzypsko Wielkie - razem	1528	1589	1569	1705	1617	1691	1683	1694	1702	1688	1710	1701
Kwilcz - razem	3035	3163	3031	3117	3016	3061	3125	3129	3133	3149	3170	3144
Międzychód - razem	8919	9309	8925	9249	9032	9259	9201	9411	9193	9459	9183	9426
Międzychód - miasto	5268	5768	5265	5689	5281	5649	5266	5693	5162	5643	5139	5584
Międzychód - ob. wiejski	3651	3541	3660	3560	3751	3610	3935	3718	4031	3816	4044	3842
Sieraków - razem	4391	4461	4185	4369	4219	4416	4340	4454	4328	4442	4333	4459
Sieraków - miasto	3043	3120	2870	3059	2886	3107	3000	3133	2980	3137	2964	3125
Sieraków - ob. wiejski	1348	1341	1315	1310	1333	1309	1340	1321	1348	1305	1369	1334
Obrzycko - gm. miejska	1085	1136	1105	1122	1074	1098	1161	1205	1153	1231	1166	1227
Obrzycko - gm. wiejska	2129	2086	2083	2086	2116	2115	2206	2165	2254	2176	2281	2198
Ostroróg - razem	2417	2476	2397	2389	2417	2422	2455	2501	2473	2515	2492	2549
Ostroróg - miasto	936	1074	940	1010	951	1031	950	1027	957	1031	956	1033
Ostroróg - ob. wiejski	1481	1402	1457	1379	1466	1391	1505	1474	1516	1484	1536	1516
Wronki - razem	9256	9530	9233	9455	9203	9507	9340	9638	9392	9659	9398	9680
Wronki - miasto	5556	5867	5778	5971	5679	5907	5673	5948	5674	5875	5622	5851
Wronki - ob. wiejski	3700	3663	3455	3484	3524	3600	3667	3690	3718	3784	3776	3829
LGDPN - miasto	15888	16965	15958	16851	15871	16792	16050	17006	15926	16917	15847	16820
LGDPN - wieś	16872	16785	16570	16641	16823	16777	17461	17191	17702	17402	17886	17564
LGDPN - razem	32760	33750	32528	33492	32694	33569	33511	34197	33628	34319	33733	34384

*Objaśnienia: 1 - liczba mężczyzn wg stanu na 31.12 danego roku; 2 - liczba kobiet wg stanu na 31.12 każdego roku. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Ryc. 2. Dynamika liczby ludności na obszarze LGDPN w latach 1995-2014, wg miejsca zamieszkania i płci

Źródło: obliczenia własne

Opisywany obszar charakteryzuje bardzo niska gęstość zaludnienia, która wynosi średnio 54,9 osoby na km², co jest wartością zdecydowanie niższą, niż średnia dla kraju (123 os./km²) i województwa (116 os./km²). Na opisywanym obszarze znajduje się 5 miast (Obrzycko, Ostroróg, Międzychód, Sieraków, Wronki - wszystkie o liczbie mieszkańców poniżej 20 tys. os.; z czego 3 powyżej 5 tys. os.: Międzychód, Sieraków, Wronki).

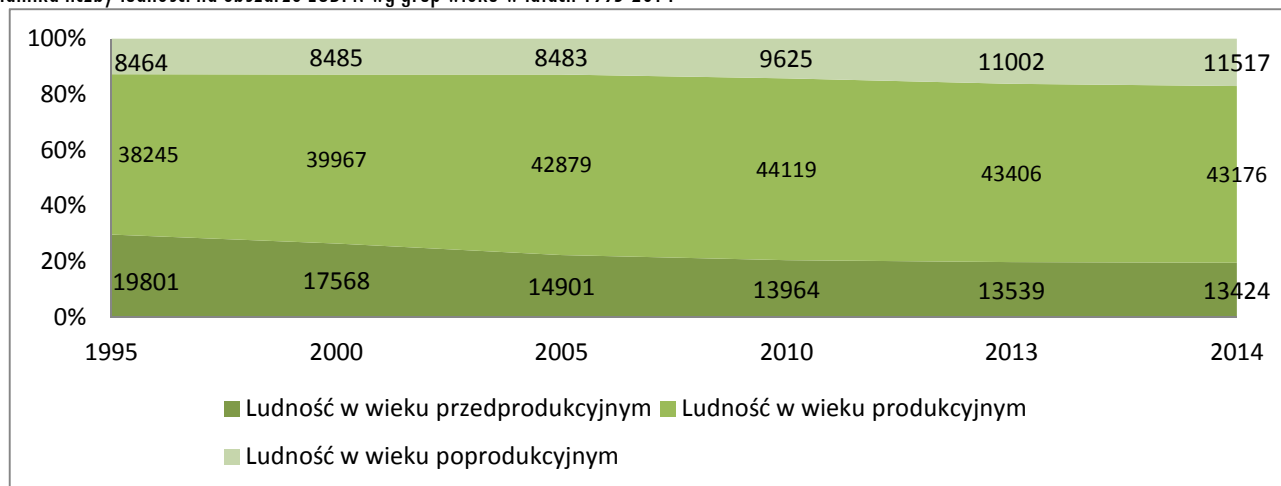
Tab. 3. Liczba ludności wg grup wieku (przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) - dynamika 1995–2014

Jednostka terytorialna			Chrzypsko Wielkie - razem	Kwitcz - razem	Międzychód - razem	Sieraków - razem	Obrzycko - gm. miejska	Obrzycko - gm. wiejska	Ostroróg - razem	Wronki - razem	LGDPN - miasto	LGDPN - wieś	LGDPN - razem	
			1.* [osoba]	2.* [osoba]	3.* [osoba]	1.* [osoba]	2.* [osoba]	3.* [osoba]	1.* [osoba]	2.* [osoba]	3.* [osoba]	1.* [osoba]	2.* [osoba]	3.* [osoba]
1995	1.* [osoba]	941	2035	5379	2648	647	1270	1498	5383	9454	10347	19801		
	2.* [osoba]	1750	3433	10687	5075	1293	2385	2738	10884	19330	18915	38245		
	3.* [osoba]	426	730	2162	1129	281	560	657	2519	4069	4395	8464		
2000	1.* [osoba]	936	1790	4887	2308	573	1165	1285	4624	8211	9357	17568		
	2.* [osoba]	1823	3643	11077	5153	1391	2443	2855	11582	20453	19514	39967		
	3.* [osoba]	515	715	2210	1093	263	561	646	2482	4145	4340	8485		
2005	1.* [osoba]	815	1467	4143	2035	470	987	1112	3872	6878	8023	14901		
	2.* [osoba]	1959	3947	11973	5505	1430	2701	3089	12275	21540	21339	42879		
	3.* [osoba]	534	663	2175	1095	272	543	638	2563	4245	4238	8483		
2010	1.* [osoba]	738	1374	3765	1876	475	924	1061	3751	6400	7564	13964		
	2.* [osoba]	2111	4129	12201	5645	1569	2857	3202	12405	21622	22497	44119		
	3.* [osoba]	528	751	2646	1273	322	590	693	2822	5034	4591	9625		
2013	1.* [osoba]	729	1334	3608	1773	468	920	1029	3678	6162	7377	13539		
	2.* [osoba]	2092	4061	11918	5577	1567	2856	3211	12124	20866	22540	43406		
	3.* [osoba]	569	887	3126	1420	349	654	748	3249	5815	5187	11002		
2014	1.* [osoba]	720	1332	3523	1726	466	912	1056	3689	6037	7387	13424		
	2.* [osoba]	2086	4039	11788	5589	1562	2889	3197	12026	20564	22612	43176		
	3.* [osoba]	605	943	3298	1477	365	678	788	3363	6066	5451	11517		

*Objaśnienia: 1 - liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym; 2 - liczba ludności w wieku produkcyjnym; 3 - liczba ludności w wieku poprodukcyjnym - wg stanów na 31.12 danego roku. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

DIAGNOZA

Ryc. 3. Dynamika liczby ludności na obszarze LGDPN wg grup wieku w latach 1995-2014

Źródło: obliczenia własne

Na podstawie danych przedstawionych w tab. 3 oraz na ryc. 3 należy bardzo wyraźnie wskazać na zjawisko tzw. „starzenia się społeczeństwa”. W latach 1995-2014 w sposób zdecydowany zmieniła się struktura ludności wg grup wieku tj. z podziałem na wiek przedprodukcyjny (0-17 lat), produkcyjny (18 -60,65) i poprodukcyjny (60,65 i powyżej). W całej populacji tworzącej obecną LGD Puszcza Notecka w sposób znaczny spadł udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 32,21 punkty procentowe) przy jednoczesnym silnym wzroście mieszkańców w wieku produkcyjnym (o 12,89 punkty procentowe) a przede wszystkim poprodukcyjnym (o 36,07 punkty procentowe). Przedstawiony trend prowadzi do oczywistych konkluzji związanych z potrzebami rozbudowy sektora usług dedykowanych najstarszym mieszkańcom populacji. Z drugiej strony potrzebne są systemowe rozwiązania dla ludzi młodych, którzy chcą zakładać rodziny. Utrzymanie a nawet pogłębianie się tej dysproporcji jest w perspektywie średniookresowej dużym zagrożeniem dla stabilności systemu społeczno-gospodarczego, w tym na poziomie lokalnym. Olbrzymim wyzwaniem dla społeczeństwa LGD PN, ale przede wszystkim całego kraju będzie kwestia utrzymania coraz większej grupy osób starszych przez malejącą grupę ludzi w wieku produkcyjnym w związku z obecnym modelem emerytalnym. Dodatkowo coraz większe problemy związane z zapewnieniem przedszkoli i szkół będą miały lokalne samorządy. Można również założyć, że pogłębiać się będą niedobory w podaży pracowników dla lokalnej gospodarki. Problem ten jest już obecnie obserwowany. Jest on częściowo niwelowany przez zatrudnienie w miejscowych podmiotach gospodarczych osób z zagranicy (w szczególności Ukrainy).

2. Charakterystyka szczegółowa, w kontekście zagadnień istotnych przy realizacji LSR LGD Puszcza Notecka

2.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup

Analiza dostępnych materiałów i danych związanych z różnymi aspektami rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru LGD Puszcza Notecka pozwoliła wskazać grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR. Do grup społecznych mogących być defaworyzowanymi (z różnych względów, w tym ze względu na dostęp do rynku pracy) zaliczyć można:

- ✓ kobiety - co potwierdza struktura i dynamika zmian w bezrobociu wg płci, mimo ogólnego spadku liczby bezrobotnych zarejestrowanych wzrósł udział kobiet w grupie osób pozostających bez pracy;
- ✓ osoby w wieku powyżej 50 lat - notowany jest od 1995 r. olbrzymi przyrost grupy osób starszych, w szczególności w wieku poprodukcyjnym, który przekracza 36% przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym o ok. 32%; znaczny przyrost mieszkańców-seniorów powoduje utrudniony dostęp do infrastruktury dedykowanej tej grupie osób; osoby te ze względu na mniejszą mobilność mają problemy z dostępem do rynku pracy oraz dopasowaniem posiadanych umiejętności do wymagań rynku co potwierdza wyższy udział tej grupy wśród bezrobotnych w ostatnich latach;
- ✓ osoby długotrwale bezrobotne – ta grupa osób również musi zostać wskazana jako defaworyzowana oraz istotna ze względu na utrwalony problem, w aktywizacji zawodowej; podobnie jak w przypadku osób w wieku powyżej 50 lat, również udział osób długotrwale bezrobotnych wzrósł w ogólnej liczbie bezrobotnych (do 38,1%) w ostatnich latach; podkreślić tutaj należy, że zjawisko to wystąpiło mimo szeregu działań aktywizujących prowadzonych przez lokalne Kluby Integracji Społecznej i Centra Integracji Społecznej;
- ✓ osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych – w oparciu o przeprowadzone spotkania oraz konsultacje społeczne, a także na podstawie analiz zapotrzebowania na pracowników, na lokalnym rynku pracy uznano, jest to grupa istotna dla realizacji LSR w związku z występującymi problemami na rynku pracy są osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych;
- ✓ osoby niepełnosprawne – podczas konsultacji społecznych wskazywano również na utrudniony dostęp nie tylko do rynku pracy, ale również do obiektów użyteczności publicznej, ograniczający partycypację społeczną osób niepełnosprawnych;
- ✓ młodzież i osoby do 25 lat – grupa ta również zaliczona może być do osób w pewnym stopniu defaworyzowanych co potwierdzają dane dotyczące bezrobocia i udziału ludzi młodych wśród bezrobotnych; z drugiej strony notowany jest duży odpływ osób z tej grupy z terenu LGD Puszcza Notecka; osoby do 25 lat są jednak niezwykle istotne ze względu na potencjał działania, łatwość przystosowania do nowych technologii a także demografię regionu.

Na podstawie danych statystycznych stwierdzić można ponadto utrudnioną pozycję osób i podmiotów zamieszkujących i funkcjonujących na terenach wiejskich (co potwierdzają dane z rynku pracy np. zdecydowanie niższa liczba pracujących na 1000 mieszkańców oraz mniejsza liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, nierównomierny dostęp do miejsc pracy – niższe bezrobocie w miastach).

Jako grupę bardzo ważną z punktu widzenia realizacji LSR, ale nie defaworyzowaną, należy uznać lokalnych liderów działających w organizacjach pozarządowych. Osoby te będą miały duże znaczenie zarówno przy potencjalnej realizacji projektów w ramach LSR, ale również mogą przyczynić się do promocji i przekazywania informacji (dobrych praktyk).

Istotne znaczenie dla realizacji założeń LSR będą miały w szczególności lokalne samorządy gminne i powiatowe. Od ich zaangażowania i pomocy przy realizacji założeń strategii zależy będzie sprawność wdrożenia w przypadku uzyskania dofinansowania przez LGD Puszcza Notecka.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę, badania ankietowe i wywiady określono kluczowe obszary interwencji na obszarze funkcjonowania LGD Puszcza Notecka, do których zaliczono:

- zwiększenie włączenia społecznego (pomoc stowarzyszeniom i fundacjom, aktywizacja lokalnych grup społecznych);
- poprawę konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wsparcie dla mikro- i małych przedsiębiorstw a także poprzez wsparcie dla nowych podmiotów gospodarczych;
- wsparcie i promocję sektora turystyczno-rekreacyjnego (ze względu na potencjał przyrodniczy i gospodarczy LGD PN);
- rozwój usług oraz poprawę dostępności usług, w szczególności dla osób w wieku poprodukcyjnym oraz osób niepełnosprawnych;
- wzrost dostępności do rynku pracy dla grup defaworyzowanych;
- wspieranie tworzenia miejsc pracy na obszarach wykazujących deficyt w tym względzie (wyrównywanie rozwoju wewnątrz LGD PN); dane jednoznacznie wskazują na wyraźne różnice pomiędzy powiatem międzychodzkiem a szamotulskim (na korzyść tego drugiego);
- podnoszenie poziomu wiedzy i kompetencji mieszkańców obszaru;
- promocję obszaru LGD Puszcza Notecka w wymiarze turystycznym, dziedzictwa kulturowego oraz ochrony środowiska przyrodniczego;
- wsparcie dla transferu wiedzy w lokalnej gospodarce.

2.2. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru)

W gospodarce regionu dominują niewielkie podmioty gospodarcze, których jest średnio 821 na 10 tys. mieszkańców, co jest wartością istotnie niższą w porównaniu do średniej dla Wielkopolski (1165). Na podstawie dostępnych danych dotyczących gospodarki badanego obszaru można stwierdzić, że aktywność gospodarcza mierzona liczbą podmiotów na 10 tys. mieszkańców, na obszarze funkcjonowania LGD Puszcza Notecka jest niższa aniżeli średnio dla kraju i województwa wielkopolskiego (tab. 4). Zauważalna jest ponadto wyraźna różnica pomiędzy liczbą podmiotów z rejestru REGON dla obszarów miejskich i wiejskich.

Tab. 4. Wybrane wskaźniki gospodarcze w latach 2003-2014

Jednostka terytorialna	2003		2006		2009		2012		2013		2014		Liczba podmiotów gosp. na 10 tys. ludności - dynamika 2003 a 2014 (2003=100%)
	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	
	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	
Chrzypsko Wielkie - razem	632	52	710	55	564	40	605	42	631	44	660	46	104,43
Kwilcz - razem	662	55	685	54	707	48	764	52	783	53	784	52	118,43
Międzychód - razem	1037	82	1045	80	1052	80	1086	81	1088	81	1101	81	106,17
Międzychód - miasto	1189	90	1190	87	1190	86	1191	84	1198	84	1207	83	101,51
Międzychód - ob. wiejski	810	70	829	70	851	72	937	78	937	78	957	80	118,15
Sieraków - razem	771	62	823	62	805	61	874	66	878	66	855	63	110,89
Sieraków - miasto	864	69	916	69	888	68	938	72	922	69	902	66	104,40
Sieraków - ob. wiejski	557	46	615	47	614	46	725	53	776	57	751	55	134,83
Obrzycko - gm. miejska	975	83	1008	83	903	74	950	78	923	74	919	72	94,26
Obrzycko - gm. wiejska	619	50	708	57	739	61	833	67	865	70	848	67	137,00
Ostroróg - razem	636	52	652	53	608	48	630	50	599	47	589	45	92,61
Ostroróg - miasto	886	72	920	74	832	65	883	69	845	65	804	59	90,74
Ostroróg - ob. wiejski	463	39	465	39	454	37	462	37	437	35	449	36	96,98
Wronki - razem	755	59	757	58	737	56	793	59	806	60	812	59	107,55
Wronki - miasto	844	66	874	67	841	64	882	66	900	67	898	65	106,40
Wronki - ob. wiejski	608	47	570	43	573	43	654	49	661	49	682	50	112,17

LGDPN - miasto	952	76	982	76	931	71	969	74	958	72	946	69	99,41
LGDPN - wieś	622	51	655	52	643	50	711	54	727	55	733	55	117,93
LGDPN - razem	761	62	799	63	764	59	817	62	822	62	821	61	107,90
POLSKA	938	73	954	73	981	74	1032	76	1057	77	1071	77	114,18
WIELKOPOLSKIE	999	80	1023	80	1054	82	1121	85	1148	87	1165	87	116,62

*Objaśnienia: 1 - podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności; 2 - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Mimo większego przyrostu liczby firm w latach 2003-2014 na obszarach wiejskich, cały czas wskaźnik dla tych obszarów jest wyraźnie niższy. Świadczy to może o mniejszym zainteresowaniu mieszkańców wsi zakładaniem działalności gospodarczej, ale też wynika to z faktu prowadzenia przez wiele osób z terenów wiejskich gospodarstw rolnych, które nie są ujmowane w tej statystyce. W ostatnich latach zauważyć jednak można zmniejszanie się tej dysproporcji co z kolei wskazuje na dywersyfikację lokalnej gospodarki na terenach wiejskich (większe zróżnicowanie wobec wcześniejszej dominacji rolnictwa).

Charakteryzując sektory gospodarcze i duże podmioty wskazać należy, że rozwija się tutaj przemysł: budowlany (m.in.: Paech Sp. z o.o., Scalio Sp. z o.o., US-BUD Marian Szudra); drzewny (m.in.: PPB ZETBEER Sp. z o.o.; ZULe); elektrotechniczny/mechaniczny (m.in.: Amica, Dynaxo Sp. z o.o., Samsung, Spomasz Wronki Grupa SFPI Sp. z o.o.); hutniczy (m.in.: BA Glass); meblarski (m.in.: Victoria Meble); spożywczo-ogrodniczy (m.in.: ABP Polska, FHP Podolski, H.O. Królik, Primavika Sp. z o.o., Międzychód Nowicka Sp. J.).

Tab. 5. Wybrane wskaźniki gospodarcze w latach 2009-2014

DIAGNOZA

Jednostka terytorialna			Chrzypsko Wielkie - razem	Kwilcz - razem	Międzychód - razem	Sieraków - razem	Obrzycko - gm. miejska	Obrzycko - gm. wiejska	Ostrowórz - razem	Wronki - razem	LGDPN - miasto	LGDPN - wieś	LGDPN - razem	POLSKA	WIELKOPOLSKIE
	1.*	[%]													
2009	1.*	[%]	15,38	2,17	5,19	4,05	0,00	0,00	0,00	3,07	-	-	-	4,11	4,76
	2.*	[%]	0,00	6,52	3,03	6,76	9,52	0,00	3,13	1,84	-	-	-	5,80	5,64
	3.*	[%]	0,00	0,00	0,87	0,00	4,76	0,00	0,00	0,61	-	-	-	0,69	0,75
2010	1.*	[%]	0,00	3,85	1,94	1,15	11,11	0,00	6,45	3,59	-	-	-	3,60	3,98
	2.*	[%]	0,00	5,77	2,43	3,45	5,56	0,00	0,00	4,79	-	-	-	6,19	5,70
	3.*	[%]	0,00	1,92	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	0,77	0,78
2012	1.*	[%]	6,67	0,00	1,05	6,15	0,00	0,00	6,45	3,75	-	-	-	3,97	3,60
	2.*	[%]	0,00	4,55	3,16	3,08	5,00	5,56	3,23	6,88	-	-	-	5,94	5,81
	3.*	[%]	0,00	0,00	0,00	1,54	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	0,51	0,62
2013	1.*	[%]	0,00	4,65	1,14	1,54	3,85	0,00	0,00	3,48	-	-	-	3,81	3,68
	2.*	[%]	0,00	6,98	3,98	3,08	3,85	5,71	3,70	6,09	-	-	-	6,20	5,78
	3.*	[%]	0,00	0,00	0,57	1,54	0,00	0,00	3,70	0,00	-	-	-	0,52	0,56
2014	1.*	[%]	4,00	4,00	4,21	6,15	0,00	2,94	0,00	2,19	-	-	-	4,11	3,99
	2.*	[%]	8,00	10,00	1,58	3,08	0,00	0,00	0,00	5,84	-	-	-	6,66	6,22
	3.*	[%]	0,00	0,00	1,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,73	-	-	-	0,51	0,52

*Objaśnienia: 1 - udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem; 2 - udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego¹ w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem; 3 - udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Interesująca z punktu widzenia obecnego rozwoju technologii jest analiza dostępnych danych przedstawiających udział nowych podmiotów gospodarczych tworzonych w danej jednostce samorządu terytorialnego w obrębie LGD Puszcza Notecka zaliczanych do sektora kreatywnego. Jak widać w tab. 5 trudno wnioskować o znacznych trendach związanych z nowymi podmiotami z sektora medycznego czy też sektora kreatywnego. Incydentalnie pojawiają się podmioty zaliczane do tych sektorów w poszczególnych miejscowościach i latach. Nie można jednak wyciągać konstruktywnych wniosków co do trendów. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku sektora rolno-spożywczego.

¹ Według WIPO, sektor kreatywny to wszystkie przemysły, których działalność uwzględnia twórczość, produkcję, wytwarzanie, prezentację, nadawanie, wystawiennictwo, dystrybucję i sprzedaż dóbr chronionych prawami autorskimi.

Wśród branż z dużym potencjałem rozwojowym, który wynika z lokalnych zasobów wymienić należy m.in.: sektor turystyczny, przetwórstwo rolno-spożywcze, przemysł drzewny.

Sytuacja w zakresie przedsiębiorczości społecznej kształtowana jest przede wszystkim przez liczbę i aktywność funkcjonujących na danym terenie spółdzielni socjalnych, klubów integracji społecznej oraz centrów integracji społecznej. Podmioty te angażują się w przywracanie na rynek pracy osób bezrobotnych, w szczególności mieszkańców długotrwale pozostających bez pracy. Na podstawie dostępnych danych (Wielkopolski Urząd Wojewódzki oraz portal ngo.org.pl) można przyjąć, że na terenie funkcjonowania LGD Puszcza Notecka ten rodzaj przedsiębiorczości jest bardzo mocno rozwinięty. Na obszarze obejmującym działania Stowarzyszenia LGD działa: 5 spółdzielni socjalnych (funkcjonują one w: Kwilczu, 3 w Chudobczycach /gm. Kwilcz/ oraz w Międzychodzie; na 125 w całym województwie), 2 kluby integracji społecznej (funkcjonują one w: Międzychodzie oraz Wronkach; na 28 w całym województwie) oraz 3 centra integracji społecznej (funkcjonują one w: Chudobczycach, Kwilczu oraz Sierakowie; na 25 w całym województwie). Podkreślić należy istotne znaczenie tego sektora w obrębie gminy Kwilcz. Spośród 10 jednostek zaliczanych do przedsiębiorczości społecznej, które funkcjonują na terenie działania LGD Puszcza Notecka połowa ma swoją siedzibę w tej gminie. Wynika to w dużej mierze z działalności Fundacji Barka i organizacji powiązanych z tym podmiotem, które w sposób istotny rozwijają ekonomię społeczną w Wielkopolsce, w szczególności zaś na terenie gminy Kwilcz. Swoista koncentracja przedsiębiorczości społecznej wpłynęła jednak na wykształcenie ciekawych rozwiązań, które przenoszone są (jako dobre praktyki) do innych gmin, w tym tworzące LGD Puszcza Notecka. Wysoko ocenić należy również działalność KIS w Międzychodzie, które zostało w ostatnim czasie nagrodzone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

2.3. Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy).

Lokalny rynek pracy charakteryzuje się względnie niewielkimi rozmiarami (tab. 6. ok. 18,5 tys. pracujących w 2014 r.), w kontekście położonej niedaleko aglomeracji poznańskiej i tamtejszej gospodarki. Co istotne na rynku pracy w obrębie funkcjonowania LGD Puszcza Notecka wystąpiły w ostatniej dekadzie duże zmiany, których źródłem były zarówno czynniki zewnętrzne jak i wewnętrzne. Do pierwszej grupy należy zaliczyć wejście Polski do Unii Europejskiej i stopniowe otwieranie zachodnich rynków pracy. Spowodowało to – podobnie jak w pozostałych częściach kraju – duży odpływ

pracowników w szczególności tych najbardziej mobilnych (do 45 lat). Ponadto analiza danych pozwala podkreślić negatywny wpływ globalnego kryzysu finansowego, który miał miejsce od 2008 r. i spowodował znaczne spowolnienie gospodarcze. Wśród wewnętrznych czynników kształtujących miejscowy rynek pracy wskazać należy z jednej strony negatywny wpływ upadku firmy Christianapol, która była znaczącym pracodawcą. Z drugiej strony w badanym okresie pojawiły się inwestycje dużych podmiotów gospodarczych, które znacząco poprawiły dostępność pracy. Zaliczyć do tego grona inwestorów należy globalny koncern Samsung (Wronki), jak i inne podmioty tj. Międzychód Nowicka Sp. Jawna, APB Poland czy BA GLASS Poland. Szczegółowy opis rynku pracy na podstawie dostępnych danych z GUS i PUP przedstawiono w tab. 6.

Tab. 6. Liczba pracujących wg płci - dynamika 1995 – 2014

Jednostka terytorialna			Chrzypsko Wielkie - razem	Kwilcz - razem	Międzychód - razem	Sieraków - razem	Obrzycko - gm. miejska	Obrzycko - gm. wiejska	Ostroróg - razem	Wronki - razem	LGDPN - miasto	LGDPN - wieś	LGDPN - razem
1995	1.*	[osoba]	459	1053	4924	2100	289	598	517	5194	9995	5139	15134
	2.*	[osoba]	267	668	2453	1196	127	356	225	3293	5352	3233	8585
	3.*	[osoba]	192	385	2471	904	162	242	292	1901	4643	1906	6549
2000	1.*	[osoba]	446	615	4737	1602	283	514	869	6085	9856	5295	15151
	2.*	[osoba]	228	343	2376	825	110	300	464	3895	5354	3187	8541
	3.*	[osoba]	218	272	2361	777	173	214	405	2190	4502	2108	6610
2005	1.*	[osoba]	546	625	4515	1780	196	775	834	5780	bd	bd	15051
	2.*	[osoba]	322	384	2435	1055	96	453	473	3727	bd	bd	8945
	3.*	[osoba]	224	241	2080	725	100	322	361	2053	bd	bd	6106
2010	1.*	[osoba]	388	678	4729	1723	602	293	878	5582	10053	4820	14873
	2.*	[osoba]	160	421	2415	776	265	151	455	3465	5278	2830	8108
	3.*	[osoba]	228	257	2314	947	337	142	423	2117	4775	1990	6765
2013	1.*	[osoba]	413	822	3320	1498	527	227	697	9923	13306	4121	17427
	2.*	[osoba]	186	519	1652	774	181	122	362	5612	6879	2529	9408
	3.*	[osoba]	227	303	1668	724	346	105	335	4311	6427	1592	8019
2014	1.*	[osoba]	391	862	3269	1459	542	226	715	11101	14250	4315	18565

	2.*	[osoba]	158	551	1608	741	200	99	359	6297	7380	2633	10013
	3.*	[osoba]	233	311	1661	718	342	127	356	4804	6870	1682	8552
	1.*	[osoba]	85,19	81,86	66,39	69,48	187,54	37,79	138,30	213,73	142,57	83,97	122,67
Dynamika 1995 i 2014 (1995=100%)	2.*	[osoba]	59,18	82,49	65,55	61,96	157,48	27,81	159,56	191,22	137,89	81,44	116,63
	3.*	[osoba]	121,35	80,78	67,22	79,42	211,11	52,48	121,92	252,71	147,96	88,25	130,58

*Objaśnienia: 1 - pracujący wg płci - ogółem; 2 - pracujący wg płci - mężczyźni; 3 - pracujący wg płci - kobiety (wg stanów na 31.12 danego roku, dla 2005 roku brak wyszczególnienia wg płci); Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Analiza dynamiki rynku pracy ze względu na liczbę pracujących ogółem i wg płci prowadzi do ogólnej konkluzji, że w latach 1995-2014 liczba pracujących wzrosła o 22,67%. Co istotne, liczba pracujących wzrosła jednak wyłącznie na terenach miejskich, a spadła na obszarach wiejskich (tab. 7). Należy jednak wskazać, że wzrost liczby pracujących wystąpił przede wszystkim na obszarze gmin wchodzących w skład powiatu szamotulskiego, w szczególności miasta Wronki, które zanotowało progres o 120,2%. Tak duży wzrost, dla tej jednostki osadniczej, wynika w dużej mierze z inwestycji realizowanych przez firmę Samsung (Wronki, inwestycja w 2012 roku). Wydarzenie to, w skali całej LGD Puszcza Notecka w znaczny sposób wpłynęło na lokalny rynek pracy i zniwelowało spadki liczby pracujących w większości pozostałych gmin. Pomimo znacznego i pozytywnego wpływu tej inwestycji podkreślić należy, że powstała w jej skutku olbrzymia dysproporcja na niekorzyść pozostałych jednostek samorządowych. Wskazać trzeba również negatywną tendencję związaną z ogólnym spadkiem liczby miejsc pracy na terenach wiejskich we wszystkich analizowanych kategoriach. Pozytywnie należy zaś odebrać wzrost udziału kobiet w lokalnym rynku pracy, w porównaniu z pracownikami płci męskiej (wzrost z 43,27% w 1995 r. do 46,07% w 2014 r.

Tab. 7. Liczba pracujących na 1000 ludności - dynamika 2006 -2014

Jednostka terytorialna	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Pracujący na 1000 ludności dynamika 2006 a 2014 (2006=100%)
	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.	
	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[os.]	[osoba]
Chrząpsko Wielkie - razem	158	160	166	121	115	127	121	122	115	72,78
Kwilcz - razem	101	104	118	112	108	113	113	131	137	135,64
Międzychód - razem	257	494	274	249	254	232	221	178	176	68,48
Międzychód - miasto	261	644	274	250	251	217	224	213	204	78,16
Międzychód - ob. wiejski	252	274	275	248	258	253	215	130	137	54,37
Sieraków - razem	167	168	175	177	196	177	170	171	166	99,40
Sieraków - miasto	192	189	193	195	224	205	186	183	176	91,67
Sieraków - ob. wiejski	109	122	132	135	130	114	133	142	142	130,28
Obrzycko - gm. miejska	118	185	267	229	254	209	209	221	226	191,53
Obrzycko - gm. wiejska	169	130	72	72	67	73	55	51	50	29,59
Ostroróg - razem	153	171	192	203	177	137	141	140	142	92,81
Ostroróg - miasto	184	377	436	465	407	304	322	308	317	172,28
Ostroróg - ob. wiejski	131	23	22	23	25	27	20	28	28	21,37
Wronki - razem	325	339	343	314	294	335	354	521	582	179,08
Wronki - miasto	456	465	470	421	389	450	479	757	855	187,50
Wronki - ob. wiejski	116	140	142	147	145	152	158	157	169	145,69
LGDPN - miasto	256,75	370,75	301,00	273,75	279,50	270,25	274,50	343,50	365,25	142,26
LGDPN - wieś	148,00	136,14	132,43	122,57	121,14	122,71	116,43	108,71	111,14	75,10
LGDPN - razem	181,00	218,88	200,88	184,63	183,13	175,38	173,00	191,88	199,25	110,08
POLSKA	211	220	226	223	223	224	223	226	230	109,00
WIELKOPOLSKIE	236	246	247	243	244	245	245	249	257	108,90

*Objaśnienia: 1 - pracujący na 1000 ludności - wg stanów na 31.12 danego roku. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Na podstawie dostępnych danych można dla okresu 2006-2014 można również opisać lokalny rynek pracy posługując się liczbą pracujących na 1000 ludności. Podkreślić warto, że wskaźnik ten dla obszaru obejmującego LGD Puszcza Notecka w każdym z badanych lat był niższy aniżeli wartość ogółem dla Polski i województwa wielkopolskiego. Świadczy to o słabiej rozwiniętym rynku. Dane zawarte w tab. 6 zestawiające opisywany wskaźnik dla poszczególnych jednostek administracyjnych potwierdzają jednak dużą dysproporcję na lokalnym rynku pracy. Zdecydowany prymat w tym względzie wieździe miasto i gmina Wronki, które

zawyżają ten wskaźnik i „zasysają” pracowników z okolicznych miejscowości. Na poziomie powyżej średniej dla Polski liczba pracujących na 1000 mieszkańców występuje jeszcze, w 2014 roku wyłącznie w obrębie miasta Ostroróg.

Analizując dynamikę opisywanego wskaźnika można jeszcze wskazać uwagę na zmiany w niektórych miejscowościach, które są efektem zainwestowania nowych, pojedynczych podmiotów. Ze względu na niewielkie rozmiary lokalnego rynku pracy, podmiot gospodarczy, który inwestuje w obrębie LGD Puszcza Notecka i tworzy ok. 50 miejsc pracy w znaczny sposób wpływa na lokalny rynek pracy. Sytuacja taka miała miejsce m.in. na terenie miasta Ostroróg, w którym zainwestowała meblarska firma Victoria oraz wspomniany już Samsung, który przejął i rozbudował zakłady we Wronkach. Również na terenach wiejskich miały miejsce inwestycje, które znacząco „poprawiły” lokalny rynek pracownika. Przykładem tego jest m.in. Kwilcz z inwestycjami firmy EcoPowerPlant sp. z o.o. oraz rozwojem firmy Zetbeer. We Wronkach na terenach wiejskich zainwestowały takie podmioty jak: Gelg Sp. z o.o. (Ćmachowo) czy Betoniarńia Nowak. Wzrost liczby pracowników na 1000 mieszkańców został również odnotowany na obszarach wiejskich gminy Sieraków, gdzie na terenie sołectwa Lutomek rozwija się polska firma z branży mięsnej FH-U Podolski oraz sołectwa Kłosowice, w którym pojawił się inwestor irlandzki ABP Poland (sektor spożywczy). Jako słabą stronę obszaru dla regionu traktować można silne uzależnienie rynku pracy od jednego znacznego pracodawcy jakim jest firma Samsung we Wronkach. Mimo globalnego charakteru tego podmiotu pojawienie się problemów z zatrudnieniem w tej firmie może znacząco zagrozić lokalnemu rynkowi pracy powodując skokowy wzrost bezrobocia.

Swoistą ochronę dla takiej sytuacji stanowią dojazdy do pracy dużych grup pracowników z terenu LGD Puszcza Notecka do powiatu poznańskiego i takich globalnych podmiotów jak Man czy Amazon. Jest to jednak przede wszystkim korzystne dla gmin, na terenie których zlokalizowane są te podmioty. Dlatego należy dążyć do powstawania i rozwoju małych i średnich firm na terenie działania grupy, gdyż przede wszystkim to mały i średni biznes stabilizuje lokalną gospodarkę i miejscowy rynek pracy.

Tab. 8. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (ogółem i wg płci) - dynamika 2003 – 2014

Jednostka terytorialna	2003			2006			2009			2012			2013			2014		
	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Chrzypsko Wielkie - razem	13,9	13,4	14,4	9,2	7,6	11,1	5,3	4,8	6,0	4,6	3,7	5,7	4,5	3,6	5,5	3,6	2,6	4,9
Kwilcz - razem	18,0	13,5	22,8	11,5	4,8	18,9	6,5	5,7	7,5	6,3	5,1	7,6	6,5	4,4	8,9	4,1	2,6	5,8
Międzychód - razem	13,9	12,1	15,9	8,1	4,8	11,7	5,3	4,4	6,4	7,3	5,7	9,2	7,1	5,4	9,2	4,6	3,3	6,2
Sieraków - razem	13,4	12,5	14,4	9,9	6,7	13,4	4,7	4,0	5,5	5,3	3,9	6,9	4,5	2,7	6,6	3,6	2,7	4,7
Obrzycko - gm. miejska	21,0	16,2	26,0	14,3	9,3	19,6	9,4	7,5	11,5	9,6	7,5	12,0	8,1	6,7	9,7	7,0	4,9	9,3
Obrzycko - gm. wiejska	10,8	11,8	9,7	8,5	6,5	10,7	6,5	6,0	7,0	8,5	6,6	10,8	8,1	7,0	9,4	5,5	4,4	6,8
Ostroróg - razem	12,2	11,6	12,9	10,0	7,8	12,4	7,4	7,4	7,4	8,1	7,9	8,3	6,9	6,4	7,6	5,4	4,4	6,5
Wronki - razem	7,2	5,7	8,8	5,7	4,1	7,5	6,3	5,2	7,6	4,4	2,9	6,0	3,9	3,3	4,6	3,0	2,3	3,8
LGDPN - razem	13,8	12,1	15,6	9,7	6,5	13,2	6,4	5,6	7,4	6,8	5,4	8,3	6,2	4,9	7,7	4,6	3,4	6,0

*Objaśnienia: 1 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci - ogółem; 2 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci - mężczyźni; 3 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci - kobiety (wg stanów na 31.12 danego roku). Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Analiza lokalnego rynku pracy w latach 2003-2014 na podstawie udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych do całej grupy osób w wieku produkcyjnym dowodzi wyraźnemu spadkowi bezrobocia na analizowanym obszarze. Wpływ na ten trend ma przede wszystkim wzrost zatrudnienia ogółem w przedsiębiorstwach łącznie dla obszaru LGD Puszcza Notecka. Powyższe dane ponownie uświadamiają o dużych dysproporcjach pomiędzy poszczególnymi gminami. Niestety dane Głównego Urzędu Statystycznego zagregowane były dla tego wskaźnika do poziomu gminy dlatego też nie można przyrzeć się istotnym z punktu widzenia LSR trendom w rozbiciu na obszary wiejskie i miejskie. Powyższe dane potwierdzają wcześniejsze wnioski o lokalnej gospodarce i rynku pracy niemniej jednak pozytywnie należy odebrać (poza spadkiem udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych) zmniejszenie dysproporcji pomiędzy gminami (w latach 2003 – 2014). Najkorzystniej wskaźnik ten kształtował się dla Wronki a najgorzej dla obszaru gminy miejskiej Obrzycko.

Tab. 9. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych (ogółem i wg płci) - dynamika 2003 – 2014

Jednostka terytorialna			Chrzypsko Wielkie - razem	Kwilcz - razem	Międzychód - razem	Sieraków - razem	Obrzycko - gm. miejska	Obrzycko - gm. wiejska	Ostroróg - razem	Wronki - razem	LGDPN - razem
2003	1.*	[osoba]	262	687	1627	728	295	283	370	869	5121
	2.*	[osoba]	135	269	730	350	115	163	185	359	2306
	3.*	[osoba]	127	418	897	378	180	120	185	510	2815
	4.*	%	51,5	39,2	44,9	48,1	39,0	57,6	50,0	41,3	45,0
	5.*	%	48,5	60,8	55,1	51,9	61,0	42,4	50,0	58,7	55,0
2006	1.*	[osoba]	183	463	977	550	204	235	313	710	3635

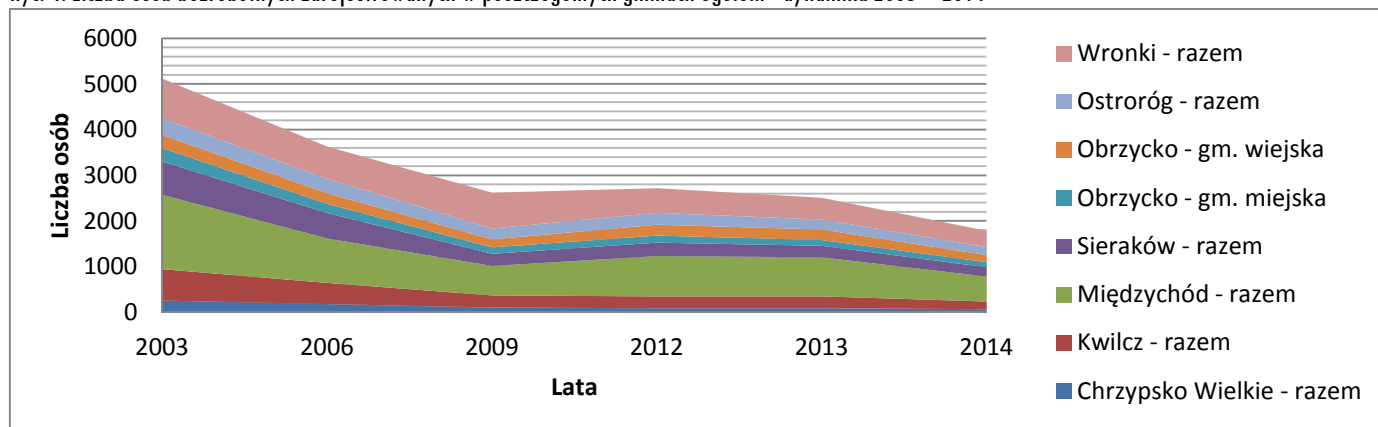
DIAGNOZA

	2.*	[osoba]	79	100	302	193	68	95	128	264	1229
	3.*	[osoba]	104	363	675	357	136	140	185	446	2406
	4.*	%	43,2	21,6	30,9	35,1	33,3	40,4	40,9	37,2	33,8
	5.*	%	56,8	78,4	69,1	64,9	66,7	59,6	59,1	62,8	66,2
	2009	1.*	[osoba]	111	265	645	264	139	181	235	782
2.*		[osoba]	53	124	279	119	59	89	124	336	1183
3.*		[osoba]	58	141	366	145	80	92	111	446	1439
4.*		%	47,7	46,8	43,3	45,1	42,4	49,2	52,8	43,0	45,1
5.*		%	52,3	53,2	56,7	54,9	57,6	50,8	47,2	57,0	54,9
2012	1.*	[osoba]	98	255	884	297	149	242	261	537	2723
	2.*	[osoba]	42	112	369	115	62	103	136	191	1130
	3.*	[osoba]	56	143	515	182	87	139	125	346	1593
	4.*	%	42,9	43,9	41,7	38,7	41,6	42,6	52,1	35,6	41,5
	5.*	%	57,1	56,1	58,3	61,3	58,4	57,4	47,9	64,4	58,5
2013	1.*	[osoba]	94	263	852	250	127	230	223	473	2512
	2.*	[osoba]	41	97	344	79	56	109	110	211	1047
	3.*	[osoba]	53	166	508	171	71	121	113	262	1465
	4.*	%	43,6	36,9	40,4	31,6	44,1	47,4	49,3	44,6	41,7
	5.*	%	56,4	63,1	59,6	68,4	55,9	52,6	50,7	55,4	58,3
2014	1.*	[osoba]	76	165	548	203	109	159	172	359	1791
	2.*	[osoba]	29	58	212	81	41	69	76	146	712
	3.*	[osoba]	47	107	336	122	68	90	96	213	1079
	4.*	%	38,2	35,2	38,7	39,9	37,6	43,4	44,2	40,7	39,8
	5.*	%	61,8	64,8	61,3	60,1	62,4	56,6	55,8	59,3	60,2

*Objaśnienia: 1 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych - ogółem; 2 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych- mężczyźni; 3 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych - kobiety; 4 Udział mężczyzna w grupie osób bezrobotnych; 5 Udział kobiet w grupie osób bezrobotnych (wg stanów na 31.12 danego roku).
Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Spadek poziomu bezrobocia w latach 2003-2014 przedstawiony został również na ryc. 4.

Ryc. 4. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych gminach ogółem - dynamika 2003 – 2014

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Korzystne zmiany na lokalnym rynku pracy potwierdzają również dane GUS zebrane w tab. 8 i zobrazowane na ryc. 4. Widać na nich od 2003 roku znaczny spadek liczby osób pozostających bez pracy. Interpretując te dane w ujęciu historycznym widać wpływ ważnych wydarzeń politycznych i gospodarczych jakie miały miejsce w skali globalnej a jakie odbiły się na lokalnym rynku pracy. I tak od 2003 roku po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej następuje znaczny spadek bezrobotnych i trwa on do przełomu 2008/2009 r. czyli wybuchu światowego kryzysu finansowego. Następnie od roku 2012 widać ponowną tendencję spadkową. Wydarzeniem bez precedensu dla lokalnego rynku pracy było wstąpienie do UE, co wiązało się z otwarciem rynków pracy państw Europy Zachodniej (w pierwszej fazie Wielkiej Brytanii i Irlandii a później pozostałych państw). W wyniku tego zdarzenia rozpoczął się proces olbrzymiej emigracji zarobkowej, w

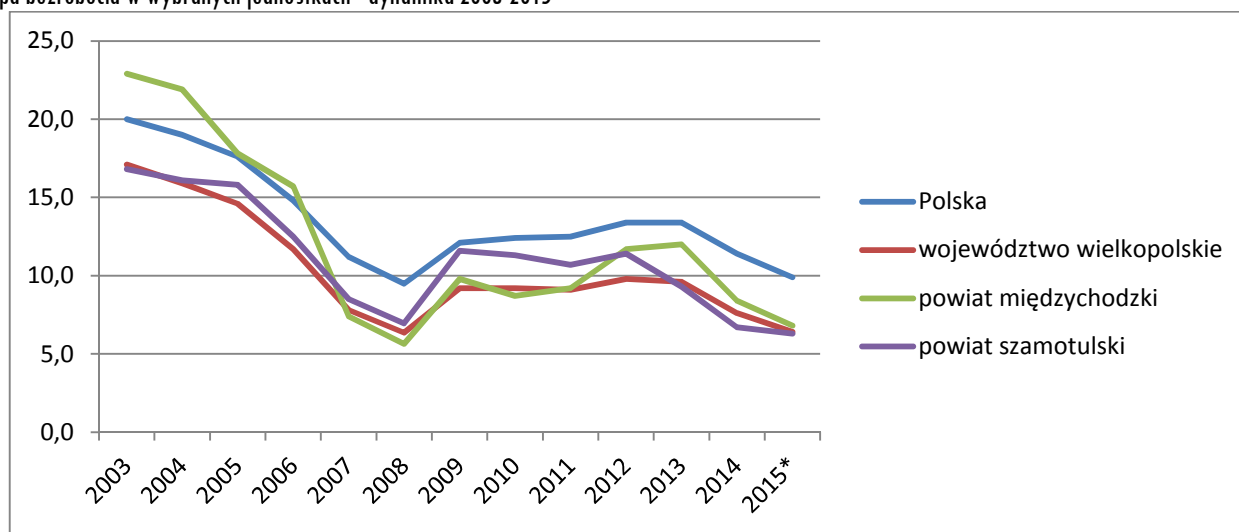
szczegółności ludzi młodych (w wieku produkcyjnym mobilnym). Wpłynęło to w znacznym stopniu na zmniejszenie bezrobocia, ale spowodowało również kilka niekorzystnych zjawiska tj. przyspieszenie „starzenia się” społeczeństwa, braki w zasobach wykwalifikowanej siły roboczej, rozdzielenie rodzin itp.

Tab. 10. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w wybranych jednostkach - dynamika 2003-2015

Lata	Polska		województwo wielkopolskie		powiat międzychodzki		powiat szamotulski	
	Bezrobotni zarejestrowani w tysiącach	Stopa bezrobocia (do aktywnych zawodowo) w %	Bezrobotni zarejestrowani w tysiącach	Stopa bezrobocia (do aktywnych zawodowo) w %	Bezrobotni zarejestrowani w tysiącach	Stopa bezrobocia (do aktywnych zawodowo) w %	Bezrobotni zarejestrowani w tysiącach	Stopa bezrobocia (do aktywnych zawodowo) w %
2003	3175,7	20,0	247,9	17,1	3,3	22,9	5,6	16,8
2004	2999,6	19,0	232,3	15,9	3,2	21,9	5,4	16,1
2005	2773,0	17,6	211,4	14,6	2,5	17,8	5,3	15,8
2006	2309,4	14,8	169,1	11,7	2,2	15,7	4,2	12,5
2007	1746,6	11,2	112,8	7,8	1,3	7,4	2,8	8,5
2008	1473,8	9,5	91,4	6,4	0,8	5,6	2,3	6,9
2009	1892,7	12,1	133,6	9,2	1,3	9,8	3,8	11,6
2010	1954,7	12,4	135,2	9,2	1,2	8,7	3,7	11,3
2011	1982,7	12,5	135,0	9,1	1,2	9,2	3,6	10,7
2012	2136,8	13,4	147,9	9,8	1,5	11,7	3,9	11,4
2013	2157,9	13,4	144,8	9,6	1,5	12,0	3,5	9,3
2014	1825,2	11,4	116,4	7,6	1,0	8,4	2,6	6,7
2015*	1563,5	9,9	96,5	6,4	0,8	6,8	2,4	6,3

*Wszystkie dane na koniec grudnia danego roku, z wyjątkiem 2015 r., dla którego dane pochodzą z końca sierpnia. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Ryc. 5. Stopa bezrobocia w wybranych jednostkach - dynamika 2003-2015

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

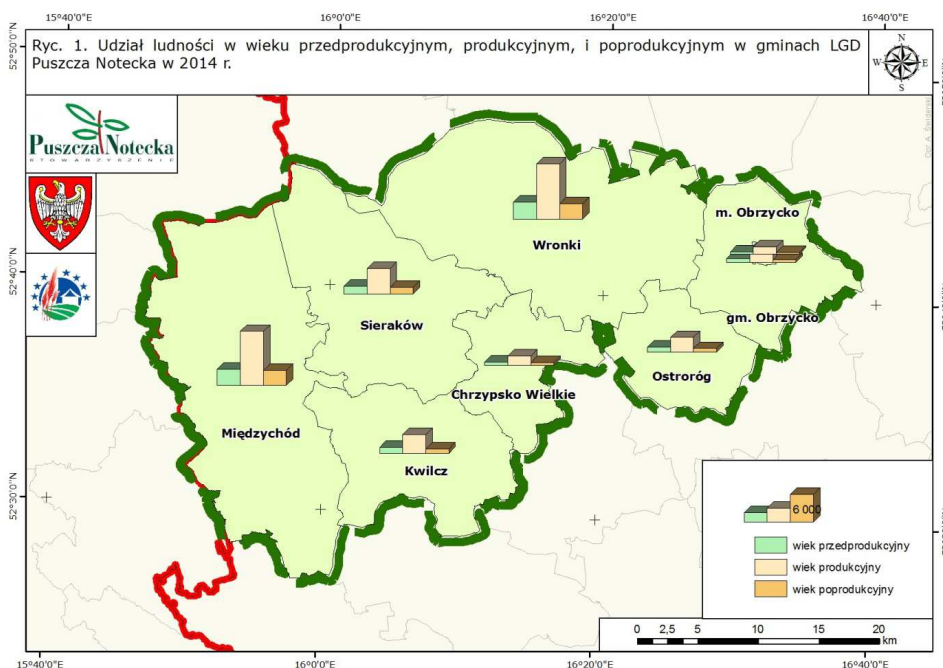
Stopa bezrobocia sukcesywnie na obszarze LGD Puszcza Notecka jak i w kraju spada, co potwierdza analiza danych od 2003 r. Badając ten wskaźnik dla obszaru objętego LSR należy stwierdzić, że w obu powiatach, które tworzą LGD Puszcza Notecka utrzymuje się on generalnie na poziomie niższym aniżeli średnia dla Polski (z wyjątkiem roku 2003 i 2006 dla powiatu międzychodzkiego, tab. 9 i ryc. 5). Obecnie notowane poziomy bezrobocia zarejestrowanego (bliskie 6%) powodują, że na lokalnym rynku zaczyna brakować pracowników. Luka ta jest częściowo wypełniana przez osoby pochodzące głównie z Ukrainy.

Konsultacje społeczne wskazują, że bardzo duży wpływ na wskaźniki dotyczące bezrobocia mają ograniczenia rozwojowe w postaci dużych obciążeń podatkowych i administracyjnych przedsiębiorstw, konkurencja z Dalekiego Wschodu, wzrost cen produktów i usług oraz utrudniony dostęp do źródeł finansowania lokalnych inwestycji.

Tab. 11 Poziom bezrobocia wg wybranych grup społecznych w latach 2013-2015

Okres	Rodzaj danych	powiat międzychodzki	powiat szamotulski	LGD Puszcza Notecka	
		[liczba}	[liczba}	[liczba}	[% w ogółem]
Grudzień 2013	Bezrobotni zarejestrowani ogółem w końcu miesiąca sprawozdawczego - ogółem	1459	1053	2512	100,0
	Bezrobotni zarejestrowani ogółem w końcu miesiąca sprawozdawczego - kobiety	898	567	1465	58,3
	Bezrobotni do 25 roku życia	287	189	476	18,9
	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	385	270	655	26,1
	Długotrwale bezrobotni	437	496	933	37,1
Grudzień 2014	Bezrobotni zarejestrowani ogółem w końcu miesiąca sprawozdawczego - ogółem	992	802	1794	100,0
	Bezrobotni zarejestrowani ogółem w końcu miesiąca sprawozdawczego - kobiety	612	469	1081	60,3
	Bezrobotni do 25 roku życia	188	126	314	17,5
	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	270	242	512	28,5
	Długotrwale bezrobotni	410	403	813	45,3
Październik 2015	Bezrobotni zarejestrowani ogółem w końcu miesiąca sprawozdawczego - ogółem	824	714	1538	100,0
	Bezrobotni zarejestrowani ogółem w końcu miesiąca sprawozdawczego - kobiety	562	429	991	64,4
	Bezrobotni do 25 roku życia	203	126	329	21,4
	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	205	207	412	26,8
	Długotrwale bezrobotni	265	321	586	38,1

Źródło : dna PUP Międzychód i PUP Szamotuły

Ryc. 6. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminach LGD PN w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne

2.4. Działalność sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Ważne z punktu widzenia realizacji LSR i wsparcia podejścia oddolnego są dane prezentujące aktywność społeczną wyrażoną liczbą organizacji społecznych. Informacje zawarte w tab. 12 prezentują liczbę organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców w poszczególnych miejscowościach. Należy podkreślić, że w zdecydowanej większości przypadków wskaźnik ten dla gmin LGD Puszcza Notecka jest wyższy aniżeli średnia dla Polski i województwa wielkopolskiego (z wyjątkiem gmin Międzychód, Wronki i miasta Obrzycko). Ważne jest również podkreślenie, że wskaźnik ten kształtuje się zdecydowanie lepiej dla obszarów wiejskich (o 50%). Pozytywnie należy też odebrać, że dynamika tego wskaźnika jest korzystna tj. w każdej z badanych jednostek w latach 2006-2014 liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców znacznie wzrosła. Choć nie wszystkie organizacje działają bardzo aktywnie to istnieje znaczna grupa tego rodzaju podmiotów, które mobilizują lokalne społeczeństwo do różnego rodzaju pomysłów i działań. Podkreślić należy również dużą aktywność organizacji pozarządowych na etapie konsultacji LSR, co należy odebrać wyjątkowo pozytywnie. Postulowany przez różne grupy (polityczne i intelektualne) rozwój społeczeństwa obywatelskiego w dużej mierze opiera się na dobrze funkcjonujących organizacjach pozarządowych.

Tab. 12. Organizacje pozarządowe - fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w latach 2009-2014

Jednostka terytorialna	2006		2009		2012		2013		2014		Liczba organizacji społecznych na 10 tys. ludności - dynamika 2006 a 2014 (2006=100%)
	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	1.*	2.*	
	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	[-]	
Chrzypsko Wielkie - razem	36	-	39	0	44	3	47	3	47	0	130,6
Kwilcz - razem	38	-	52	0	56	0	57	2	57	0	150,0
Międzychód - razem	15	-	20	2	25	2	28	3	30	1	200,0
Międzychód - miasto	20	-	22	3	26	0	29	3	31	2	155,0
Międzychód - ob. wiejski	7	-	16	1	25	5	28	4	28	0	400,0
Sieraków - razem	24	-	31	1	40	5	41	2	44	5	183,3
Sieraków - miasto	18	-	25	0	28	0	29	3	34	7	188,9
Sieraków - ob. wiejski	38	-	45	4	68	15	68	0	67	0	176,3
Obrzycko - gm. miejska	18	-	18	0	21	0	21	0	21	0	116,7
Obrzycko - gm. wiejska	16	-	16	0	38	7	45	7	49	5	306,3
Ostroróg - razem	27	-	31	0	36	2	36	0	38	2	140,7
Ostroróg - miasto	20	-	30	0	30	0	30	0	35	5	175,0
Ostroróg - ob. wiejski	31	-	31	0	40	3	40	0	39	0	125,8
Wronki - razem	16	-	20	2	24	2	26	2	28	2	175,0
Wronki - miasto	13	-	17	3	22	3	25	3	28	3	215,4
Wronki - ob. wiejski	21	-	26	1	27	0	27	0	28	0	133,3
LGDPN - miasto	18	-	22	1	25	1	27	2	30	3	167,4
LGDPN - wieś	27	-	32	1	43	5	45	2	45	1	168,4
LGDPN - razem	24	-	28	1	36	3	38	2	39	2	165,3
POLSKA	22	2	26	1	30	2	32	2	33	2	150,0
WIELKOPOLSKIE	24	2	27	1	31	2	33	2	34	2	141,7

*Objaśnienia: 1 - organizacje pozarządowe na 10 tys. mieszkańców; 2 - nowo zarejestrowane organizacje pozarządowe na 10 tys. mieszkańców. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

2.5. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną)

Na podstawie analizy dostępnych danych charakteryzujących zakres korzystania z pomocy społecznej wśród mieszkańców LGD Puszcza Notecka podkreślić należy dość duże różnice pomiędzy poszczególnymi gminami (tab. 13). Najwięcej gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej przy uwzględnieniu kryterium dochodowego na 1000 mieszkańców korzysta w gminach Chrzypsko Wielkie oraz Ostroróg. Z kolei zdecydowanie niższą wartość osiąga ten wskaźnik w przypadku gminy Wronki. Zwrócić należy również uwagę na dość wysoki udział korzystających z zasiłku rodzinnego, który wypłacany jest na dzieci w wieku do lat 17. Z wyjątkiem Wronki i Międzychodu przyjmuje on wartości istotnie wyższe aniżeli średnia dla województwa wielkopolskiego.

Poziom zbliżony do średniej województwa osiągają również wskaźniki obrazujące dostępność do bibliotek oraz muzeów. Słabo zaś wypada wyposażenie infrastrukturalne w kina stałe. Na całym obszarze, wg danych GUS funkcjonuje tylko jeden obiekt tego typu. Pozytywnie należy odebrać, na tle średniej wojewódzkiej, liczbę klubów sportowych oraz ćwiczących w tych klubach na 1000 mieszkańców. Wskaźniki te kształtują się na poziomie wyższym aniżeli dla województwa wielkopolskiego.

Tab. 13 Wybrane wskaźniki charakteryzujące korzystających z pomocy społecznej i dostęp do kultury w 2014 r.

Gmina	2014						
	1.*	2.*	3.*	4.*	5.*	6.*	7.*
	[wsk.]	[%]	[wsk.]	[ob.]	[ob.]	[wsk.]	[wsk.]
Chrzypsko Wielkie - razem	40	35,90	0,29	0	0	0,29	24,04
Kwilcz - razem	24	37,90	0,32	0	0	0,32	30,41
Międzychód - razem	27	26,40	0,27	1	1	0,54	26,06
Międzychód - miasto	0	0,00	0,19	1	1	0,56	31,24
Międzychód - ob. wiejski	0	0,00	0,38	0	0	0,51	19,02

Sieraków - razem	27	35,70	0,23	0	1	0,45	19,22
Sieraków - miasto	0	0,00	0,16	0	1	0,49	25,46
Sieraków - ob. wiejski	0	0,00	0,37	0	0	0,37	5,18
Obrzycko - gm. miejska	22	30,00	0,42	0	0	0,00	0,00
Obrzycko - gm. wiejska	21	32,50	0,00	0	0	1,56	44,43
Ostroróg - razem	48	30,30	0,40	0	0	0,60	23,01
Ostroróg - miasto	0	0,00	0,50	0	0	0,50	37,71
Ostroróg - ob. wiejski	0	0,00	0,33	0	0	0,66	13,43
Wronki - razem	19	17,70	0,26	0	1	0,37	26,21
Wronki - miasto	0	0,00	0,17	0	1	0,35	30,59
Wronki - ob. wiejski	0	0,00	0,39	0	0	0,39	19,59
LGDPN - miasto	-	-	0,21	1	3	0,43	28,04
LGDPN - wieś	-	-	0,31	0	0	0,56	23,33
LGDPN - razem	26	-	0,26	1	3	0,50	25,59
WIELKOPOLSKIE	27	28,60	0,20	45	90	0,39	23,68

*Objaśnienia: 1 - gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na 1000 mieszkańców; 2 - udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku; 3 - liczba bibliotek i ich fili na 1000 mieszkańców; 4 - kina stałe ogółem; 5 - muzea łącznie z oddziałami; 6 - kluby sportowe na 1000 mieszkańców; 7 - ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych; obliczenia własne.

Badania ankietowe oraz wnioski wynikające ze spotkań z różnymi grupami mieszkańców i podmiotów z terenu funkcjonowania LGD Puszcza Notecka pozwalają na wskazanie dodatkowo następujących problemów społecznych, które zagrażają zrównoważonemu rozwojowi:

- niski poziom wynagrodzeń w poszczególnych działach gospodarki (ubóstwo ekonomiczne mieszkańców);
- starzejące się społeczeństwo, w tym odpływ wykształconych osób do ośrodków wielkomiejskich i zagranicę;
- utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej;
- duża odległość dojazdów do miejsc pracy, głównie do gmin powiatu poznańskiego;
- niedopasowanie wykształcenia i doświadczenia osób pozostających bez pracy do obecnych wymagań miejscowego rynku pracy;
- duża dysproporcja w dostępie do rynku pracy wewnątrz LGD w poszczególnych gminach;
- mała dostępność do obiektów użyteczności publicznej związanych z kulturą i sportem.

2.6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR (innej niż spójność przestrzenna).

Spójność obszaru wynika z uwarunkowań przyrodniczych (rzeka Warta, Puszcza Notecka, pojezierny, nizinny i chroniony krajobraz m.in. obszar Natura 2000 Puszcza Notecka), społecznych i kulturowych (niska gęstość zaludnienia, przewaga niewielkich jednostek osadniczych, dominacja osób o narodowości polskiej oraz wyznania katolickiego), gospodarczych (przewaga niewielkich pomiotów gospodarczych – głównie firm rodzinnych, liczne gospodarstwa rolne o małej i średniej powierzchni, rozwinięty przemysł spożywczy, meblarski, elektrotechniczny i hutniczy) oraz infrastrukturalnych (w miarę gęsty, jednak w złym stanie techniczna sieć drogowa spajająca miejscowości, w tym droga krajowa nr 24 a także głównie drogi wojewódzkie nr: 116, 117, 133, 150, 182, 184, 186 ; krajowe – magistrała nr 351 i lokalne linie kolejowe np. linia 368, rozwinięta sieć szlaków turystycznych; nieintensywna zabudowa architektoniczna – charakterystyczne budynki z czerwonej cegły, dachy kryte czerwoną dachówką; typowe dla zachodniej Wielkopolski układy ruralistyczne).

2.7. Opis zagospodarowania przestrzennego/układu osadniczego z uwzględnieniem planów odnowy miejscowości (opis układu przestrzennego, opis warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, dostęp do infrastruktury), opis stanu infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji jako kompleksowego procesu społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-infrastrukturalnego

Charakterystyka zagospodarowania przestrzennego oraz uwarunkowań związanych z urbanistyką, ruralistyką i architekturą dla obszaru LGD Puszcza Notecka jest zagadnieniem niezwykle złożonym i obszernym. Podejmując próbę przedstawienia syntezy stanu obecnego a także prognozowanych zmian należy skorzystać m.in. z danych dotyczących struktury użytkowania gruntów oraz charakterystyki liczbowej planowania przestrzennego.

Sieć osadnicza na terenie funkcjonowania LGD Puszcza Notecka jest rozproszona i tworzy ją 5 ośrodków miejskich (Międzychód, Obrzycko, Ostroróg, Sieraków i Wronki) oraz 122 sołectwa, w skład których poza miejscowością podstawową wchodzi mniejsze osady i przysiółki. Podkreślić należy, że większość tych miejscowości położona jest na południe od obszaru leśnego tworzącego Puszcę Notecką.

Analizując strukturę użytkowania gruntów na obszarze LGD Puszcza Notecka wskazać należy na wyjątkowo wysoki udział powierzchni leśnych, który wynosił blisko 50% ogółu powierzchni. Z drugiej strony relatywnie mniej na terenie działania stowarzyszenia jest obszarów wykorzystywanych rolniczo ponieważ wskaźnik ten nieznacznie przekracza 40%. Obie wskazane wartości odróżniają sposób użytkowania powierzchni od wartości średnich dla kraju. Na obszarze LGD Puszcza Notecka dominują powierzchnie leśne, których udział jest bardzo wysoki, w szczególności, w gminach Międzychód, Obrzycko (gmina wiejska), Sieraków oraz Wronki. Najwyższy udział powierzchni wykorzystywanych rolniczo znajduje się w gminach Chrzypsko Wielkie oraz Ostroróg.

Ze względu na dostępność danych GUS, w zakresie użytkowania gruntów jedynie za 2005 r. analiz dokonano tylko na tych danych. Niemniej jednak należy wskazać, że zmiany w użytkowaniu nie dokonują się w sposób znaczny i obecny stan zagospodarowania nie odbiega istotnie od roku 2005.

Tab. 14. Użytkowanie gruntów na obszarze LGD PN w 2005 r.

Jednostka terytorialna	2005							
	1.*	2.*	3.*	4.*	5.*	6.*	7.*	8.*
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
Chrzypsko Wielkie - razem	5526	65,5	1445	17,1	1462	17,3	8433	100
Kwilcz - razem	8550	60,3	4138	29,2	1490	10,5	14178	100
Międzychód - razem	11300	36,8	15843	51,6	3581	11,7	30724	100
Międzychód - miasto	345	49,4	8	1,1	345	49,4	698	100
Międzychód - ob. wiejski	10955	36,5	15835	52,7	3236	10,8	30026	100
Sieraków - razem	5757	28,3	12050	59,3	2524	12,4	20331	100
Sieraków - miasto	513	36,4	427	30,3	470	33,3	1410	100
Sieraków - ob. wiejski	5244	27,7	11623	61,4	2054	10,9	18921	100
Obrzycko - gm. miejska	191	51,3	61	16,4	120	32,3	372	100
Obrzycko - gm. wiejska	4938	44,6	5220	47,2	907	8,2	11065	100
Ostroróg - razem	5580	65,7	2250	26,5	669	7,9	8499	100
Ostroróg - miasto	61	48,4	5	4,0	60	47,6	126	100
Ostroróg - ob. wiejski	5519	65,9	2245	26,8	609	7,3	8373	100
Wronki - razem	8658	28,7	19491	64,5	2058	6,8	30207	100
Wronki - miasto	221	38,0	48	8,3	312	53,7	581	100
Wronki - ob. wiejski	8437	28,5	19443	65,6	1746	5,9	29626	100
LGDPN - miasto	1331	41,8	549	17,2	1307	41,0	3187	100
LGDPN - wieś	49169	40,8	59949	49,7	11504	9,5	120622	100
LGDPN - razem	50500	40,8	60498	48,9	12811	10,3	123809	100

*Objaśnienia: 1 - użytki rolne ogółem; 2 - udział użytków rolnych w powierzchni ogółem; 3 - powierzchnie leśne ogółem; 4 - udział powierzchni leśnych w powierzchni ogółem; 5 - pozostałe grunty i nieużytki ogółem; 6 - udział pozostałych gruntów i nieużytków w powierzchni ogółem; 7 - powierzchnia ogółem; 8 - całkowita powierzchnia w %. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych.

Dane odnoszące się do planowania przestrzennego zawarto w tab. 15. Interpretując wyniki dla roku 2014 można wskazać, że ok. 2,6% powierzchni gmin tworzących LGD Puszcza Notecka objęta jest aktualnymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (mpzp). Najwięcej takich terenów jest w gminie Kwilcz a następnie Wronki. Najmniej w gminie wiejskiej Obrzycko oraz w Międzychodzie. Podkreślić należy, że stan taki w dużej mierze wynika z uwarunkowań przyrodniczych (duże powierzchnie leśne w gminach Międzychód, Sieraków, Obrzycko i Wronki nie wymagają obejmowania mpzp). Z drugiej strony ciekawych informacji dostarczają dane poświęcone decyzjom o warunkach zabudowy, których w 2014 roku wydano łącznie 444. Najwięcej takich dokumentów sporządzono dla Wronek a następnie Międzychodu, czyli największych jednostek osadniczych terenu. Z punktu widzenia rodzaju zagospodarowania przestrzennego ważne jest, że decyzje te w olbrzymiej większości dotyczą zabudowy jednorodzinnej. Potwierdza to dominację tego typu zabudowy na obszarze LGD Puszcza Notecka a także pokazuje, że taki trend będzie się utrzymywał. Ważne w tym kontekście dla lokalnych samorządów jest by nie dopuszczać do zbytniego „rozlewania się” zabudowy i rozpraszania jej ponieważ powoduje to duże koszty związane z budową infrastruktury komunalnej a także nie wpływa korzystnie na środowisko przyrodnicze.

Tab. 15. Dane charakteryzujące planowanie przestrzenne na obszarze LGD PN w 2014

Jednostka terytorialna	2014						
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	[szt.]	[ha]	[%]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
Chrzypsko Wielkie - razem	63	253	3,0	4	33	0	9
Kwilcz - razem	56	1180	8,3	11	37	1	17
Międzychód - razem	39	150	0,5	14	64	1	37

Sieraków - razem	138	464	2,3	7	47	0	33
Obrzycko - gm. miejska	3	8	2,1	4	13	0	12
Obrzycko - gm. wiejska	12	44	0,4	6	35	0	26
Ostroróg - razem	7	91	1,1	3	48	0	32
Wronki - razem	67	1079	3,6	34	167	9	117
LGDPN - razem	385	3269	2,6	83	444	11	283

*Objaśnienia: 1 - liczba mpzp ogółem; 2 - powierzchnia gminy objęta mpzp; 3 - udział powierzchni objętej planami do powierzchni gminy ogółem; 4 - liczba decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego; 5 - liczba decyzji o warunkach zabudowy ogółem; 6 - decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej; 7 - decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych.

2.8. Krótki opis dziedzictwa kulturowego/zabytków

Znajdujący się w zachodniej części Wielkopolski obszar obejmujący 8 gmin tworzących LGD Puszcza Notecka wyróżnia się szeregiem interesujących zabytków sakralnych i świeckich. Teren ten podlegał silnemu rozwojowi od czasów późnego średniowiecza. Miasta obszaru uzyskiwały prawa miejskie od XIII do XV w. tj. Międzychód (przed 1378 r.), Obrzycko (ok. 1458 r.), Ostroróg (przed 1412 r.), Sieraków (ok. 1332 r.) i Wronki (ok. 1279 r.).

Do najważniejszych zabytków sakralnych należą kościoły w: Międzychodzie pw. Męczeństwa św. Jana Chrzciciela z XVI w., Sierakowie pw. NMP Niepokalanie Poczętej z I poł. XVII w., Kamionie pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny z 1499 r., Wronkach pw. św. Katarzyny z końca XV w., Ostrorogu pw. Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marii z XV w., Chrzypsku Wielkim pw. św. Wojciecha z 1609 r.

Jest tutaj również sporo dworców i zabudowań folwarcznych o dużej wartości kulturowe, niestety często opuszczonych i zdegradowanych. Niezwykle ciekawymi obiektami również ze względu na prowadzoną działalność kulturalno-rekreacyjną są: Muzeum Zamek Opalińskich w Sierakowie (w zrekonstruowanym, południowym skrzydle dawnego zamku), Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach (zabudowania folwarczne), zabytkowe obiekty Stada Ogierów w Sierakowie, Ośrodek Olandia w Prusimiu (zabudowania folwarczne), Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Chalinie (dworek z zabudowaniami), Ratusz w Obrzycku oraz wiele innych obiektów architektury. Jak widać, duża część obiektów zabytkowych spełnia ważne funkcje edukacyjne i aktywizacyjne dla mieszkańców regionu.

Co istotne ochroną konserwatorską objęte zostały również zabytkowe centra miast tj. Sieraków, Międzychód, oraz Ostroróg.

2.9. Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki.

Obszar funkcjonowania LGD Puszcza Notecka od lat zaliczany jest do najważniejszych turystycznych destynacji w Wielkopolsce i zachodniej Polsce. Uwarunkowania przyrodnicze i istniejąca baza turystyczna powodują, że rokrocznie teren ten odwiedzany jest licznie przez turystów. Sektor wypoczynkowo-rekreacyjny ma istotne znaczenie w lokalnej gospodarce.

Podstawę rozwoju turystyki stanowią na tym obszarze korzystne uwarunkowania środowiskowe, do których zaliczyć należy atrakcyjny, czysty, pojezierny krajobraz („Kraina Stłu Jezior”), położenie na Wielkiej Pętli Wielkopolski oraz duży udział lasów (m.in. Puszcza Notecka). Znaczenie turystyki wynika również z interesującego zasobu kulturowego – dostępnych dla odwiedzających zabytków i innych obiektów rekreacyjnych. Wskazać tutaj można m.in. na: zabytkowe kościoły (Kamionna, Sieraków), ośrodki edukacyjne (Mniszki, Chalin), muzea (Zamek Opalińskich), obiekty Stada Ogierów w Sierakowie; założenia folwarczne (Olandia w Prusimiu) i wiele innych.

Istniejąca baza turystyczno-rekreacyjna rozwijana jest na tym terenie już od lat 30. ubiegłego wieku. Sektor turystyczny odgrywa szczególne znaczenie w gminach powiatu międzychodzkiego. Na podstawie dostępnych danych statystycznych wskazać można (tab. 16), że w ostatnim dwudziestolecu branża turystyczna przeszła znaczne przeobrażenie i dostosowuje się do obecnych wymagań rynku. Obserwowany jest zatem spadek liczby obiektów oraz miejsc noclegowych ogółem przy jednoczesnym wzroście całorocznych miejsc noclegowych, szczególnie na obszarze wiejskim.

Tab. 16. Liczba turystycznych obiektów noclegowych oraz miejsc noclegowych - dynamika 1995 – 2014

Jednostka terytorialna	1995			2005			2014			Dynamika 1995 i 2014 (1995=100%)		
	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*
Chrzypsko Wielkie - razem	8	605	0	3	76	0	4	335	135	50,0	55,4	-
Kwilcz - razem	2	73	0	1	51	0	2	254	201	100,0	347,9	-
Międzychód - razem	27	1267	54	12	663	144	8	638	122	29,6	50,4	225,9
Międzychód - miasto	2	69	44	2	64	42	1	47	47	50,0	68,1	106,8
Międzychód - ob. wiejski	25	1198	10	10	599	102	7	591	75	28,0	49,3	750,0
Sieraków - razem	25	1900	280	14	1337	326	11	903	328	44,0	47,5	117,1
Sieraków - miasto	22	1800	218	14	1337	326	8	794	254	36,4	44,1	116,5
Sieraków - ob. wiejski	3	100	62	0	0	0	3	109	74	100,0	109,0	119,4
Obrzycko - gm. miejska	1	153	100	0	0	0	1	62	62	100,0	40,5	62,0

Obrzycko - gm. wiejska	1	30	30	2	136	136	0	0	0	-	-	-
Ostroróg - razem	1	50	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-
Ostroróg - miasto	1	50	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-
Ostroróg - ob. wiejski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-
Wronki - razem	2	79	0	1	24	0	5	139	113	250,0	175,9	-
Wronki - miasto	0	0	0	0	0	0	1	66	66	-	-	-
Wronki - ob. wiejski	2	79	0	1	24	0	4	73	47	200,0	92,4	-
LGDPN - miasto	26	2072	362	16	1401	368	11	969	429	42,3	46,8	118,5
LGDPN - wieś	41	2085	102	17	886	238	20	1362	532	48,8	65,3	521,6
LGDPN - razem	67	4157	464	33	2287	606	31	2331	961	46,3	56,1	207,1

*Objaśnienia: 1 - liczba obiektów noclegowych ogółem [ob.]; 2 - liczba miejsc noclegowych ogółem [mśc.]; 3 - liczba miejsc noclegowych całorocznych [mśc.](wg stanów na 31.12 danego roku). Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Bardzo ciekawych wniosków dostarcza analiza dostępnych danych o ruchu turystycznym ze względu na liczbę korzystających z noclegów oraz liczbę udzielonych noclegów ogółem. Dane zawarte w tab. 17 dowodzą, że mamy do czynienia ze znacznym spadkiem liczby udzielonych noclegów na obszarze LGD Puszcza Notecka. Jednocześnie na zbliżonym poziomie w latach 1995-2014 jest liczba korzystających z noclegów ogółem. Prowadzi to do konkluzji o znacznym skróceniu średniego, jednorazowego pobytu turystów na tym obszarze. W 1995 roku „statystyczny turysta” przebywał tu 6,97 doby, podczas gdy, w 2014 roku czas ten skrócił się do 2,68 doby. Obecnie osoby odwiedzające obszar LGD preferują zatem krótkie (w dużej mierze weekendowe) pobyty.

Trendy w ruchu turystycznym uznać należy za niekorzystne ponieważ w skali województwa wielkopolskiego w okresie 1995-2014 notowany był duży wzrost zarówno liczby turystów jak również udzielonych noclegów. Jednakże udział obszaru LGD Puszcza Notecka, w globalnym ruchu turystycznym w Wielkopolsce (np. w liczbie udzielonych noclegów z 11,6% do 3,2%) niestety zmalał.

Źródeł tego stanu rzeczy doszukiwać należy w uwarunkowaniach zewnętrznych tj. otwarcie granic w ramach UE, wzrost ruchu turystycznego do krajów basenu Morza Śródziemnego a także wzrost zamożności społeczeństwa. Z drugiej strony brak spektakularnych inwestycji w lokalną bazę turystyczną powoduje, że przy wzroście wymagań klientów miejscowe ośrodki nie są tak chętnie odwiedzane, w szczególności w celu dłuższego pobytu.

Tab. 17. Liczba korzystających z noclegów i udzielonych noclegów w latach 1995 – 2014

Jednostka terytorialna	1995			2005			2014		
	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*	1.*	2.*	3.*
	[osoba]	[osoba]	[-]	[osoba]	[osoba]	[-]	[osoba]	[osoba]	[-]
Chrzypsko Wielkie - razem	4882	0	31056	597	0	3633	2341	28	8268
Kwilcz - razem	736	0	7521	317	0	4138	9090	110	15423
Międzychód - razem	9519	883	71934	10344	911	31074	4273	264	14065
Międzychód - miasto	2507	790	110	6644	858	6832	2292	246	4487
Międzychód - ob. wiejski	7012	93	71824	3700	53	24242	1981	18	9578
Sieraków - razem	18941	370	129127	23812	363	87765	15623	766	49507
Sieraków - miasto	16820	345	120607	23812	363	87765	13593	717	41501
Sieraków - ob. wiejski	2121	25	8520	0	0	0	2030	49	8006
Obrzycko - gm. miejska	1508	0	13286	0	0	0	867	0	1696
Obrzycko - gm. wiejska	1369	448	1369	2393	106	6817	0	0	0
Ostroróg - razem	180	0	1260	0	0	0	0	0	0
Ostroróg - miasto	180	0	1260	0	0	0	0	0	0
Ostroróg - ob. wiejski	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wronki - razem	500	14	6774	250	0	522	4889	275	10349
Wronki - miasto	130	4	1811	0	0	0	4029	241	8684
Wronki - ob. wiejski	370	10	4963	250	0	522	860	34	1665
LGDPN - miasto	21145	1139	137074	30456	1221	94597	20781	1204	56368
LGDPN - wieś	16490	576	125253	7257	159	39352	16302	239	42940
LGDPN - razem	37635	1715	262327	37713	1380	133949	37083	1443	99308
WIELKOPOLSKIE	999910	248242	2267394	1226675	267092	2492288	1766049	267002	3134001

Udział LGDPN w woj. wielkopolskim	3,8	0,7	11,6	3,1	0,5	5,4	2,1	0,5	3,2
--	------------	------------	-------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

*Objaśnienia: 1 - korzystający z noclegów ogółem; 2 - korzystający z noclegów turyści zagraniczni; 3 - udzielone noclegi ogółem - osobonoclegi (w danym roku).

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Znaczenie sektora turystycznego dla obszaru funkcjonowania LGD Puszcza Notecka znajduje swoje uzasadnienie również w oparciu o kilka miar wykorzystywanych w geografii i ekonomii turystyki tj. wskaźnik Schneidera, Deferta, Charvata i Baretje'a-Deferta². Miary te obrazują z jednej strony intensywność ruchu turystycznego na danym obszarze a z drugiej pozwalają określać poziom zagospodarowania turystycznego w porównaniu z innymi jednostkami administracyjnymi.

W tab. 18 zestawiono dane dla 2014 r. i obliczono wymienione powyżej wskaźniki. Ich analiza w porównaniu z wartościami dla województwa wielkopolskiego pozwala stwierdzić, że zarówno intensywność ruchu turystycznego jak i poziom zagospodarowania turystycznego są na obszarze działania LGD Puszcza Notecka na poziomie wyższym lub zdecydowanie wyższym w porównaniu do województwa wielkopolskiego. Jedynie wskaźnik Deferta osiąga wartości poniżej średniej dla województwa, ale jest to efektem względnie dużego obszaru działania LGD Puszcza Notecka.

Dość duże znaczenie usług ze sfery turystycznej dla gospodarki gmin Chrzypsko Wielkie i Sieraków wykazać można w oparciu o wskaźnik Baretje'a-Deferta, który jest na poziomie zdecydowanie wyższym, aniżeli średnia wojewódzka. Co istotne wewnątrz gmin tworzących LGD Puszcza Notecka występują olbrzymie różnice w intensywności ruchu turystycznego jak i poziomie zagospodarowania turystycznego. Prym wiodą w tym względzie gminy tworzące powiat międzychodzki, szczególnie miasto Sieraków. Z drugiej strony wskazać można na podstawie dostępnych danych, na brak znaczenia sektora turystycznego dla gmin Ostroróg oraz gmina wiejska Obrzycko.

Tab. 18. Wybrane wskaźniki charakteryzujące ruch turystyczny i zagospodarowanie turystyczne w 2014 r.

Jednostka terytorialna	2014					Wskaźnik Schneidera	Wskaźnik Deferta	Wskaźnik Charvata	Wskaźnik Baretje'a-Deferta
	1.*	2.*	3.*	4.*	5.*				
	[km ²]	[osoba]	[msc.]	[osoba]	[-]				
Chrzypsko Wielkie - razem	85	3411	335	2341	8268	68,6	27,5	242,4	9,8
Kwilcz - razem	141	6314	254	9090	15423	144,0	64,5	244,3	4,0
Międzychód - razem	307	18609	638	4273	14065	23,0	13,9	75,6	3,4
Międzychód - miasto	7	10723	47	2292	4487	21,4	327,4	41,8	0,4
Międzychód - ob. wiejski	300	7886	591	1981	9578	25,1	6,6	121,5	7,5
Sieraków - razem	203	8792	903	15623	49507	177,7	77,0	563,1	10,3
Sieraków - miasto	14	6089	794	13593	41501	223,2	970,9	681,6	13,0
Sieraków - ob. wiejski	189	2703	109	2030	8006	75,1	10,7	296,2	4,0
Obrzycko - gm. miejska	4	2393	62	867	1696	36,2	216,8	70,9	2,6
Obrzycko - gm. wiejska	111	4479	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostroróg - razem	85	5041	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostroróg - miasto	1	1989	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostroróg - ob. wiejski	84	3052	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wronki - razem	302	19078	139	4889	10349	25,6	16,2	54,2	0,7
Wronki - miasto	6	11473	66	4029	8684	35,1	671,5	75,7	0,6
Wronki - ob. wiejski	296	7605	73	860	1665	11,3	2,9	21,9	1,0
LGDPN - miasto	32	32667	969	20781	56368	63,6	649,4	172,6	3,0
LGDPN - wieś	1206	35450	1362	16302	42940	46,0	13,5	121,1	3,8
LGDPN - razem	1238	68117	2331	37083	99308	54,4	30,0	145,8	3,4
WIELKOPOLSKIE	29826	3472579	42597	1766049	3134001	50,9	59,2	90,2	1,2

*Objaśnienia: 1 - powierzchnia w km²; 2 - liczba mieszkańców wg faktycznego miejsca zamieszkania; 3 - liczba turystycznych miejsc noclegowych; 4 - liczba korzystających z noclegów turystów; 5 - liczba udzielonych noclegów. Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

² **Wskaźnik Schneidera** - wskaźnik intensywności ruchu turystycznego, wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów, przypadającą na 100 mieszkańców stałych; **wskaźnik Deferta** - wskaźnik funkcji turystycznej, wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów, przypadającą na km² powierzchni całkowitej; **wskaźnik Charvata** - wskaźnik nasycenia bazą turystyczną, wyrażony liczbą miejsc noclegowych przypadających na km² powierzchni całkowitej. **wskaźnik Baretje'a-Deferta** - wskaźnik funkcji turystycznej miejscowości, wyrażony liczbą turystycznych miejsc noclegowych, pomnożoną przez 100, przypadającą na liczbę ludności miejscowej.

Sektor turystyczny jest niewątpliwie jednym z istotniejszych elementów gospodarczo-społecznych, które wpływają na funkcjonowanie ekonomiczne gmin tworzących LGD Puszcza Notecka. Omawiana gałąź gospodarki jest ważnym jej elementem, któremu dedykowane były w dużej mierze środki poprzedniej lokalnej strategii rozwoju wdrażanej w perspektywie 2007-2013. Również obecnie wskazane jest by istotna część środków została zainwestowana w sektor turystyczny. Wspierać należy przede wszystkim rozwój już funkcjonujących podmiotów turystycznych, ale również pomagać w tworzeniu nowych w oparciu m.in. o istniejące i atrakcyjne zasoby architektoniczne (m.in. rewitalizacja zasobów składających się na dziedzictwo kulturowe obszaru). Ze względu na potencjał środowiska przyrodniczego oraz bieżące trendy turystyczne ważnym kierunkiem rozwoju jest turystyka aktywna, poznawcza, wodna oraz realizowana na terenach wiejskich. Za ważne zadanie związane z sektorem turystycznym należy uznać aktywizację i zagospodarowanie linii kolejowej nr 368 spajającej te tereny oraz przebiegającej przez interesujący dla turystów obszar LGD PN.

2.10. Opis produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych podkreślających specyfikę danego obszaru (krótki opis produktów charakterystycznych występujących na obszarze), w tym promocji i sprzedaży takich produktów.

Lokalne uwarunkowania przyrodnicze oraz dziedzictwo kulturowe obszaru LGD pozwalają zaliczyć do grupy produktów tradycyjnych i lokalnych w szczególności żywność i jej przetwory związane z gospodarką rybacką i tradycjami hodowli ryb w regionie (w szczególności gospodarstwa jeziorowe i karpiove). Istotne znaczenie mają tu także produkty związane z runem leśnym. Przez lata wielu mieszkańców Polski odwiedzało tejsze gminy w związku z grzybobraniami. Ważnym elementem lokalnej tradycji kulinarnej są produkty oparte na uprawianych tutaj roślinach, w szczególności pomidorach i szparagach. Duże znaczenie ma w tym względzie zakład przetwórstwa owoców i warzyw Międzychód Nowicka sp. jawna, który jest następcą funkcjonującego od 1909 roku zakładu specjalizującego się właśnie w przetworach opracowanych na bazie pomidorów. Duże znaczenie dla obszaru ma także przetwórstwo mięsa. W szczególności dotyczy to wieprzowiny, ale obecnie rozwijają się zarówno duże podmioty, jak i mali rzemieślnicy przetwarzający również drób i wołowinę. Ze względu na duże zasoby leśne za wyróżnik tych terenów należy uznać również dziczyznę.

Ciekawym i oryginalnym lokalnym produktem są tulipany uprawiane w Chrzypsku Wielkim, które stanowią ważny wyróżnik lokalnej produkcji podbijającej krajowy rynek. Prym w tym względzie wiezie firma rodzinna Hurtownia Ogrodnicza Bogdan Królik z Chrzypiska Wielkiego.

Na potrzeby promocji lokalnych zasobów organizowane są różne wydarzenia i imprezy, do których zaliczyć można: Dni Wędzonej Sielawy w Chrzypsku Wielkim, Festyn „Świat tulipanów” w Chrzypsku Wielkim, Wielkie Smażenie Powideł w Mniszkach czy jarmarki rybne organizowane w Sierakowie. W okresie jesiennym odbywają się tutaj tradycyjne Hubertusy.

2.11. Charakterystykę rolnictwa i rynku rolnego [liczba gospodarstw, kierunki produkcji (ze wskazaniem głównych), osób zatrudnionych w rolnictwie, średnia powierzchnia gospodarstw].

Na podstawie danych pochodzących z Narodowego Spisu Rolnego z 2010 roku stwierdzić należy, że na obszarze LGD Puszcza Notecka funkcjonowały 3332 gospodarstwa rolne. Najwięcej w liczbach bezwzględnych jest tutaj gospodarstw o powierzchni od 10 do 25 ha. wciąż rzadko spotykane są gospodarstwa nastawiane na ekologię oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

W strukturze zasiewów, podobnie jak w skali kraju, dominują zboża. Duże znaczenie ma jednak również uprawa rzepaku, kukurydzy oraz buraków cukrowych (we wschodniej części LGD). Ważne znaczenie, co już podkreślano, mają tutaj pomidory i szparagi, które stanowią o specyfice tejszego rolnictwa.

Rozdział IV: ANALIZA SWOT

Na podstawie wyników diagnozy obszaru (pochodzących z analizy danych zastanych, ankietyzacji i warsztatów) sporządzono dla obszaru LGD analizę SWOT określającą **mocne i słabe strony obszaru** (jego cechy wewnętrzne, zależne od mieszkańców/LGD) oraz **szanse i zagrożenia jego otoczenia** (cechy zewnętrzne, na które mieszkańcy/LGD nie mają wpływu, ale które mają związek lub mogą mieć w przyszłości znaczenie dla sytuacji w jakiej znajduje się obszar LGD).

W analizę SWOT została bezpośrednio zaangażowana lokalna społeczność. Sporządzono ją w sposób trójstopniowy (opisany poniżej oraz w rozdziale II), a w procesie tym brali udział przedstawiciele wszystkich trzech sektorów, na których oparte jest działanie LGD. Analiza SWOT została określona w następujących etapach:

- **etap I:** próbne określenie składników analizy SWOT na warsztatach roboczych Zespołu LSR, w tym weryfikacja dotychczasowej analizy SWOT uwzględnionej w LSR na lata 2007-2013, aktualizacja jej składników w oparciu o dane analizy obszaru dokonanej na podstawie danych zastanych, dyskusja z uczestnikami warsztatów. Na tym etapie sporządzono roboczą wersję analizy SWOT, będącą materiałem wyjściowym do dalszych konsultacji;
- **etap II:** konsultacje społeczne przeprowadzone w gminach na terenie LGD, w ramach których dokonano weryfikacji wstępnej analizy (z etapu I), co dało możliwość nadania sił poszczególnym składnikom analizy. Mieszkańcy wypowiedzieli się co do składowych elementów analizy SWOT, w wyniku czego dokonano korekt w zapisach;
- **etap III:** wykorzystanie danych wynikowych ze spotkań z mieszkańcami (z etapu II) oraz dodatkowa dyskusja nad tymi wynikami podczas kolejnych warsztatów roboczych zespołu LSR; Porównanie wyników konsultacji społecznych z danymi z diagnozy obszaru LGD i uporządkowanie ostatecznej formy analizy SWOT. Na tym etapie określono najważniejsze składniki analizy i sporządzono na ich podstawie zapis SWOT dla całego obszaru LGD.

Realizacja ww. etapów na drodze do ostatecznej formy analizy SWOT dała pewność co do uwzględnienia w tej analizie rekomendacji, uwag i opinii lokalnej społeczności. Dokładny przebieg prac opisany został w rozdziale II LSR „Partycypacyjny charakter LSR”. Opisane w rozdziale III elementy „Diagnoza...”, które w szczególny sposób charakteryzują obszar realizacji LSR, a także wyniki konsultacji społecznych opisanych powyżej, stały się podstawą sporządzenia analizy SWOT przedstawionej w poniższej tabeli. Analiza SWOT stanowi podstawę do określenia celów LSR zgodnie z układem: **DIAGNOZA - SWOT - CELE – WSKAŹNIKI**. Takie podejście ma na celu jednoznaczne wskazanie, z których elementów opisanych w diagnozie obszaru wynikają poszczególne elementy analizy SWOT. Te z kolei są podstawą do formułowania celów, działań, i wskaźników realizacji strategii. Informacje o tym, jak poszczególne elementy analizy SWOT przyczyniły się do sformułowania celów, znajdują się w opisie poszczególnych celów, w rozdziale V LSR. **Mając na względzie umiejscowienie RLKS w celu dotyczącym walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym odniesiono się w analizie SWOT również do tej kwestii.** LSR przedstawia dane dotyczące bezrobocia w części diagnostycznej strategii (rozdziały II i III), a także, w wyniku przeprowadzonej analizy SWOT, przewiduje działania skierowane dla osób defaworyzowanych na rynku pracy w ramach Przedsięwzięcia oferującego możliwość uzyskania premii finansowej w przypadku podejmowania przez te osoby działalności gospodarczej (rozdział V Cele i wskaźniki, a także informacja szczegółowa o premii w rozdziale VI).

Ze względu na brak możliwości realizacji działań odpowiadających wszystkim potrzebom zidentyfikowanym na obszarze działania LGD, w tym z powodów skali budżetu LSR (brak wystarczającej ilości środków), a także braku możliwości oddziaływania na niektóre sfery (brak narzędzi), **po opracowaniu analizy SWOT dokonano wyboru czynników, które mogą być przedmiotem formułowania celów i przedsięwzięć LSR** (w tabeli SWOT wyłuszczone wszystkie te czynniki) **oraz odrzucenia tych czynników, które strategią nie mogą być objęte** (czynniki te nie zostały wyłuszczone).

LSR ze względu na niewielką skalę budżetu nie znajduje wykorzystania dla **silnej strony** jaką jest istniejąca, niezdegradowana infrastruktura linii kolejowych (S13). Za **słabe strony** (W), które nie zostały wzięte pod uwagę podczas kreowania celów i przedsięwzięć LSR uznano W5 (Peryferyjne położenie w Wielkopolsce), W6 (Słabe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii), W16 (Niedostateczne wyposażenie jednostek działających w sferze bezpieczeństwa publicznego), W20 (Krótko otwarte przedszkola ograniczają możliwości pracy młodym rodzicom), W21 (Duża odległość od autostrad i dróg ekspresowych). Są to poważne problemy na obszarze LGD jednakże bądź to niezależne od LSR, bądź też takie, dla których skala budżetu LSR nie pozwoliłaby na wdrożenie efektywnych rozwiązań. Zaangażowanie środków w nieliczne projekty tego typu (konsumujące większość dostępnego budżetu) spowodowałoby poważne zmniejszenie efektu oddziaływania społecznego LSR na całym obszarze; **Szanse** (O): O13. Tendencje związane z osiedlaniem się mieszkańców miast na wsi, moda na wieś, proces ten przebiega systematycznie, ale powoli i uznano, że nie będzie miał znaczenia dla wdrażania LSR. **Zagrożenia** (T): T8 (Pogarszanie się jakości życia na skutek niewydolności systemu ochrony zdrowia), T9 (Utrudnienia ze strony urzędów w prowadzeniu działalności gospodarczej i w inwestowaniu, wymiany/rotacja urzędników po kolejnych wyborach), T10 (Upadek dużych firm z terenu LGD), T11 (Czynniki atmosferyczne) uznano za czynniki, na które realizacja LSR nie ma w żadnym stopniu wpływu.

Tab. 19 Analiza SWOT dla obszaru LGD.

MOCNE STRONY (S)	Odniesienie do diagnozy	SŁABE STRONY (W)	Odniesienie do diagnozy
1. Zdrowe rolnictwo (ograniczona liczba gosp. przemysłowych)	Rozdział III, Punkt 2.10	1. Zła jakość dróg wojewódzkich	Rozdział III, Punkt 2.6
2. Korzystne położenie geograficzne	Rozdział III, Punkt 1	2. Migracje i odpływ ludności	Rozdział III, Punkt 2.3
3. Położenie na trasie Wielkiej Pętli Wielkopolski	Rozdział III, Punkt 2.9	3. Obszar o ograniczeniach w regionalnej komunikacji publicznej (m.in. nieczynne linie kolejowe, Powiat Międzychodzki jedynym powiatem w Wielkopolsce bez komunikacji kolejowej!)	Rozdział III, Punkt 2.6
4. Umiejętności i przedsiębiorczość mieszkańców – „tradycyjnie innowacyjni”	Rozdział III, Punkt 2.2	4. Mała ilość podmiotów przetwórczych oraz produktów przetworzonych lokalnie	Rozdział III, Punkt 2.10
5. Wydarzenia lokalne (imprezy, przeglądy kulturalne itp.)	Rozdział III, Punkt 2.4	5. Peryferyjne położenie w Wielkopolsce	Rozdział III, Punkt 1
6. Doświadczenie gmin i NGO's w realizacji projektów UE, doświadczenia w realizacji wspólnych celów	Zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych, ze względu na brak odniesienia do celów LSR nie ujęto w diagnozie	6. Słabe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Rozdział III, Punkt 2.11
7. Marka „Puszczy Noteckiej” i „Krainy 100 Jezior”	Rozdział III, Punkt 2.9	7. Wysokie bezrobocie (w porównaniu do regionu poznańskiego)	Rozdział III, Punkt 2.3
8. Społeczna aktywność mieszkańców	Rozdział III, Punkt 2.4	8. Niewystarczający potencjał wytwórczy i finansowy podmiotów gospodarczych	Rozdział III, Punkt 2.5
9. Rzeka Warta	Rozdział III, Punkt 2.6	9. Niewystarczająca promocja walorów turystyczno-rekreacyjnych obszaru	Rozdział III, Punkt 2.9
10. Lokalni producenci zdrowej żywności, znani na obszarze LGD i produkty rolne (np. przetwórstwo owoców, miód) - potencjał promocji obszaru LGD	Rozdział III, Punkt 2.10	10. Rozwarstwienie ekonomiczne społeczeństwa	Rozdział III, Punkt 2.5 i 2.1
11. Dobra infr. techniczna (z wyjątkiem dróg lokalnych)	Rozdział III, Punkt 2.7 i 2.9	11. Niewystarczająca infrastruktura związana z działalnością kulturalną, sportem i rekreacją	Rozdział III, Punkt 2.5
12. Duża liczba organizacji pozarządowych dająca możliwość społecznego angażowania osób wykluczonych	Rozdział III, Punkt 2.4	12. Niewielka oferta atrakcji w czasie wolnym dla młodzieży	Rozdział III, Punkt 2.5
13. Istniejąca, niezdegradowana infrastruktura zamkniętych linii kolejowych	Rozdział III, Punkt 2.6	13. Brak działań międzypokoleniowych (brak integracji międzypokoleniowej)	Rozdział III, Punkt 2.5
14. Duża liczba i intensywna działalność organizacji sportowych	Rozdział III, Punkt 2.4 i 2.5	14. Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców obszaru	Rozdział III, Punkt 2.11
15. Teren LGD dostępny i popularny wśród niepełnosprawnych	Rozdział III, Punkt 2.1	15. Zły stan obiektów zabytkowych	Rozdział III, Punkt 2.8
16. Zasoby mogące stać się produktami turystycznymi, cenne walory przyrodnicze – lasy, jeziora, obszary chronione	Rozdział III, Punkt 2.9	16. Niedostateczne wyposażenie jednostek działających w sferze bezpieczeństwa publicznego (OSP)	Zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych, ze względu na brak odniesienia do celów LSR nie ujęto w diagnozie
17. Chęć przedsiębiorców, organizacji i instytucji do koordynacji działań i realizacji wspólnych celów	Rozdział III, Punkt 2.1	17. Niedostateczna ilość i słabe zróżnicowanie produktów lokalnych na obszarze działania LGD	Rozdział III, Punkt 2.10

18. Tworzone i rozwijane szlaki turystyczne	Rozdział III, Punkt 2.6	18. Niewystarczająca infrastruktura turystyczna ograniczająca możliwość wykorzystania potencjału turystycznego obszaru LGD.	Rozdział III, Punkt 2.9
19. Współpraca organizacji społecznych, w tym UP, CIS, ZAZ, w rozwiązywaniu problemów osób defaworyzowanych	Rozdział III, Punkt 2.9	19. Niewystarczające oznakowanie szlaków turystycznych, ścieżek pieszych, rowerowych oraz miejsc stanowiących cenne dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe	Rozdział III, Punkt 2.9
20. Zdrowe, czyste środowisko naturalne	Rozdział III, Punkt 2.9	20. Krótko otwarte przedszkola ograniczają możliwości pracy młodym rodzicom	Zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych, ze względu na brak odniesienia do celów LSR nie ujęto w diagnozie
21. Duże zasoby zdrowych produktów, żywności	Rozdział III, Punkt 2.10	21. Duża odległość od autostrad i dróg ekspresowych	Zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych, ze względu na brak odniesienia do celów LSR nie ujęto w diagnozie
SZANSE (O)	Odniesienie do diagnozy / metody badawczej	ZAGROŻENIA (T)	Odniesienie do diagnozy / metody badawczej
1. Dogodne położenie komunikacyjne – ważne osie komunikacyjne w bliskim otoczeniu regionu - drogi DK 24 oraz drogi wojewódzkie 116,117, 133,150, 182, 184, 186; potencjał linii kolejowej 368	Rozdział III, Punkt 2.6	1. Brak perspektyw rozwojowych dla młodego pokolenia, powodujący zjawisko masowej emigracji (odpływ siły roboczej)	Rozdział III, Punkt 2.3
2. Bliskość miast (Poznań, Gorzów) – klienci, przyszli mieszkańcy, a także miejsce promocji LGD	Rozdział III, Punkt 2.3	2. Niski przyrost naturalny – tendencja ogólnokrajowa	Rozdział III, Punkt 2.3
3. Rynki zbytu w otoczeniu naszego regionu, w tym ośrodki miejskie	Rozdział III, Punkt 2.3	3. Zmiany kulturowe, wypieranie kultury lokalnej, zmniejszenie roli tradycji	Rozdział III, Punkt 2.8
4. Przynależność Polski do UE, otwarty rynek, dostępność funduszy pomocowych	Rozdział III, Punkt 2.3	4. Zagrożenie konkurencyjności przedsiębiorstw w związku z importem tanich, tandetnych towarów z Dalekiego Wschodu	Rozdział III, Punkt 2.3
5. Postępujące zmiany i ułatwienia w polityce dotyczącej działalności gospodarczej	Rozdział III, Punkt 2.3	5. Słaba znajomość produktów lokalnych z obszaru LGD wśród konsumentów z innych obszarów	Rozdział III, Punkt 2.10
6. Rozwój technologii informatycznych zwiększających dostęp do edukacji i umożliwiających samokształcenie i tendencje wzrostu popytu na zdobywanie wiedzy i umiejętności	Rozdział III, Punkt 2.2	6. Wzrost cen produktów i usług	Rozdział III, Punkt 2.3
7. Zainteresowanie kulturą regionów w skali europejskiej i krajowej	Rozdział III, Punkt 2.8	7. Utrudniony dostęp do źródeł finansowania lokalnych inwestycji	Rozdział III, Punkt 2.3
8. Tendencje rozwoju rzemiosła oraz moda na produkty rzemiosła tradycyjnego	Rozdział III, Punkt 2.2	8. Pogarszanie się jakości życia na skutek niewydolności systemu ochrony zdrowia	Zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych, ze względu na brak odniesienia do celów LSR nie ujęto w diagnozie
9. Poprawa sytuacji gospodarczej kraju, niska inflacja, wzrost gospodarczy, spadek bezrobocia	Rozdział III, Punkt 2.3	9. Utrudnienia ze strony urzędów w prowadzeniu działalności gospodarczej i w inwestowaniu, wymiany/rotacja urzędników po kolejnych wyborach	Zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych, ze względu na brak odniesienia do celów LSR nie ujęto w diagnozie
10. Tendencje wzrostowe popytu na turystykę, sport i	Rozdział III, Punkt 2.5	10. Upadek dużych firm z terenu LGD	Zgłoszone podczas warsztatów

rekreację			partycypacyjnych, i ankietyzacji ze względu na brak odniesienia do celów LSR nie ujęto w diagnozie
11. Zainteresowanie Polską i atrakcyjnymi obszarami wiejskimi wśród turystów polskich i zagranicznych	Rozdział III, Punkt 2.9	11. Czynniki atmosferyczne	Zgłoszone podczas warsztatów partycypacyjnych, ze względu na brak odniesienia do celów LSR nie ujęto w diagnozie
12. Tendencje rynkowe - poszukiwanie produktów lokalnych	Rozdział III, Punkt 2.10		
13. Tendencje związane z osiedlaniem się mieszkańców miast na wsi, moda na wieś	Rozdział III, Punkt 1		

SWOT

Rozdział V: CELE I WSKAŹNIKI

W toku pracy Zespołu LSR oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych, na podstawie analizy SWOT oraz po podjęciu decyzji co do wyboru czynników tej analizy, będących w dalszej kolejności prac podstawą formułowania celów i przedsięwzięć LSR, określono Wizję rozwoju obszaru:

LGD Puszcza Notecka jest obszarem atrakcyjnym turystycznie i kulturowo, w którym aktywni mieszkańcy żyją dostatnio, bezpiecznie i zdrowo oraz rozwijają przedsiębiorczość i zainteresowania. Jest miejscem, gdzie chroni się środowisko naturalne, a także stawia na innowacje z zachowaniem lokalnych walorów i dziedzictwa.

1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.

Specyfikacja celów, przedsięwzięć oraz ich uzasadnienie znajduje się w formie tabelarycznej poniżej. **W uzasadnieniu podaje się listę składników analizy SWOT odpowiadającej danemu celowi.** Biorąc pod uwagę, że w analizie SWOT (rozdział IV) wskazuje się powiązanie z diagnozą (w ostatecznej formie analizy SWOT uwzględnia się wynik diagnozy), a także z wnioskami z przeprowadzonych konsultacji społecznych (część czynników analizy SWOT jest wynikiem wniosków z konsultacji społecznych, będących potwierdzeniem diagnozy) - w niniejszym rozdziale wskazuje się odnośniki do składników analizy SWOT. **Jest to jednoznaczne z powiązaniem z diagnozą i z wynikami konsultacji społecznych. Dowody na powiązanie SWOT z diagnozą i konsultacjami społecznymi przedstawiono już w poprzednich rozdziałach.**

2. Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR.

Przeprowadzone konsultacje społeczne i kierunek, który one wytyczyły pozwalają na przypisanie LSR EFFROW jako funduszu wodącego (patrz pkt. 3 niniejszego rozdziału), cele LSR wpisują się w cele PROW na lata 2014-2020 (zwanego dalej PROW lub Programem), a konkretne operacje planowane do finansowania w ramach LSR zgodne są z typami operacji przewidzianymi do finansowania w ramach PROW. LGD zakłada również pozyskiwanie środków z innych źródeł.

Działania LGD zostały objęte celem tematycznym WRS CT 9. **Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem**, a realizacja LSR została następnie przypisana **celowi szczegółowemu 6B PROW "Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich"**. W ramach wyboru działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich jakie oferuje PROW w tym celu (PROW: 5.2.6.2.1) usytuowano działanie **M19 – Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER** (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność; art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013), a więc finansowanie Lokalnych Grup Działania, w tym realizację ich Lokalnych Strategii Rozwoju.

Zgodnie z uzasadnieniem podejmowanych działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich zawartym w PROW, działanie LEADER realizować będzie wypracowane lokalnie strategie rozwoju (LSR), dostosowane do sytuacji i potrzeb danego obszaru. Leader ukierunkowany został na cele związane z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, w związku z czym istotne w ramach LSR jest **wsparcie zakładania i rozwijania działalności gospodarczej**, w tym przez podmioty ekonomii społecznej (jako uzupełnienie wsparcia z EFS), któremu towarzyszyć będą **szkolenia i doradztwo dostosowane do potrzeb indywidualnych**. Wsparcie w ramach CT 9 będzie przyczyniało się do **zmniejszenia liczby osób zagrożonych i wykluczonych społecznie, zwiększając ich szanse na zatrudnienie i integrację ze środowiskiem** dzięki rozwojowi sektora ekonomii społecznej. Ze środków PROW, podmioty ekonomii społecznej mogą uzyskać wsparcie na realizację operacji w ramach LEADER - w niniejszej LSR są podmiotami uprawnionymi do realizacji operacji w ramach rozwoju działalności gospodarczej.

Zakres LEADER może obejmować także **przetwórstwo produktów rolno-spożywczych** (na małą skalę) - zakres takiej działalności jest preferowany w kryteriach oceny działań nakierowanych na uruchomienie i rozwój przedsiębiorczości - oraz **tworzenie i funkcjonowanie sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków lokalnych lub usług turystycznych** (dopuszcza się możliwość realizacji wspólnych podmiotów działających w tych sferach gospodarki). W celu zachowania i odbudowy dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego wsi i krajobrazów wiejskich, w PROW wspierana jest **odbudowa i poprawa stanu dziedzictwa kulturowego wsi** w miejscowościach wiejskich i miastach do 5 tys. mieszkańców na obszarach wiejskich oraz **rozwój i poprawa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach wiejskich**.

PROW stanowi także wkład w realizację celów przekrojowych w zakresie **innowacyjności, środowiska oraz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej**. Cele przekrojowe **klimat, środowisko i innowacje** realizowane są zatem również przez działanie PROW M19 – **Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER**.

Środowisko i klimat to dwa silnie powiązane ze sobą cele przekrojowe polityki rozwoju obszarów wiejskich, uwzględnione jednocześnie jako priorytety UE: *4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem* oraz *5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym*. Działania i poddziałania zaprogramowane pod tymi priorytetami mają przełożenie na realizację zarówno celów środowiskowych jak i klimatycznych. W przypadku LEADER, społeczności lokalne są w najwyższym stopniu zainteresowane zrównoważonym rozwojem i przeciwdziałaniem pogorszeniu stanu środowiska, którego jakość w sposób istotny wpływa na warunki życia i potencjał rozwoju danego obszaru. Ponadto, **w ramach działalności szkoleniowej, będą mogły być realizowane operacje z zakresu podnoszenia świadomości czy promowania postaw prośrodowiskowych i proklimatycznych.**

Program w szerokim zakresie realizuje zatem cele środowiskowe i klimatyczne, zarówno poprzez szereg działań bezpośrednio na nie ukierunkowanych (inwestycje), jak i instrumentów, których efektem dodatkowym jest pozytywny wpływ na środowisko lub klimat (np. szkolenia, edukacja). Wzmocnieniu tego efektu służyć będzie **zastosowanie, w ramach niektórych działań, kryteriów wyboru premiujących operacje uwzględniające** (poprzez swój zakres) **aspekty środowiskowo-klimatyczne**. W przypadku niniejszej LSR ma odzwierciedlanie w niektórych dopuszczonych do realizacji typach operacji, a także w kryteriach wyboru operacji, gdzie dodatkowe punkty przydziela się za to, że operacja obejmuje działania na rzecz ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatycznym, w tym obejmuje działania na rzecz odnawialnych źródeł energii.

Jeśli chodzi natomiast o cel przekrojowy **Innowacyjność**, podejście LEADER w ramach PROW pozostawia szerokie możliwości co do sposobu ukształtowania LSR, w tym pozwala na dostosowanie podejścia do warunków lokalnych, a jednocześnie sprzyja całościowo innowacyjnemu podejściu do problematyki rozwoju lokalnego. Beneficjenci mogą realizować operacje niezdefiniowane ogólnie, lecz wykorzystujące pomysły ściśle powiązane ze specyfiką danego obszaru. **Promowanie rozwiązań innowacyjnych, może mieć również miejsce w trakcie szkoleń** realizowanych w ramach LEADER. W przypadku niniejszej LSR innowacyjność ma odzwierciedlanie w kryteriach wyboru operacji, gdzie dodatkowe punkty przydziela się za innowacyjny charakter projektu **Innowacyjność** jakiej oczekuje LGD w operacjach realizowanych na jej obszarze została określona w kryteriach wyboru i opisana w rozdziale VI LSR. **Niektóre narzędzia konsultacyjne stosowane w procesie dialogu prowadzonego ze społecznością lokalną podczas tworzenia LSR należy również uznać za innowacyjne** (np. nie stosowane wcześniej "arkusze pomysłu").

3. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.

Realizacja LSR zakłada finansowanie z dwóch źródeł:

I. FUNDUSZ WIODĄCY - **ERROW** (Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Obszarów Wiejskich)

II. Pozostałe fundusze EFSI (Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne) jako działania fakultatywne spójne z LSR, m.in. EFS – działania 6.2, 7.2.2, 7.3.2, 8.3.2 w ramach WRPO2014+, oraz EFRR – działanie 9.1.2 w ramach WRPO2014+, które przyczynić się mogą do wzrostu kompetencji i doświadczeń zawodowych osób bezrobotnych, poszukujących pracy i biernych zawodowo, w tym szczególnie kobiet jako grupy defaworyzowanej wskazanej w LSR, tym samym zwiększające ich aktywność na rynku pracy i poziom zatrudnienia.

W aktualnie skonstruowanych celach, wskaźnikach i przedsięwzięciach uwzględnia się jedynie te, które realizowane będą z funduszu wiodącego, jednak LGD nie wyklucza uaktualnienia LSR i dodania nowych celów, wskaźników i przedsięwzięć przy ubieganiu się o dodatkowe środki z innych źródeł.

4. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS, a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.

Pełna specyfikacja przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach niniejszej LSR znajduje się w formie tabelarycznej (tab. Nr 20). **Uzasadnieniem do realizacji wszystkich przedsięwzięć są następujące czynniki:**

- **formy realizacji przedsięwzięć oraz zakresy tematyczne operacji** - wynikają z problemów i potrzeb określonych na poziomie diagnozy i konsultacji społecznych, co następnie zostało określone w analizie SWOT (czynniki SWOT uwidoczniono przy opisie każdego z celów)
- **odbiorcy pomocy** - zostali zidentyfikowani podczas konsultacji społecznych oraz diagnozy, a także wytypowani ze względu na potrzeby lokalne, możliwość realizacji określonych typów operacji wynikającą ze statutowych celów lub podmiotowej odpowiedzialności za rozwój lokalny, a także potencjał wewnętrzny podmiotów, który pozwala im na zrealizowanie określonych działań;
- **wysokość wsparcia** - przewidziana dla poszczególnych przedsięwzięć wynika z potrzeb, jak i z doświadczeń płynących z realizowanych operacji o podobnym charakterze, a także ze zdolności organizacyjnych oraz doświadczenia jakie posiadają poszczególni odbiorcy pomocy.

5. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych, wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć.

Pełna specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych w ramach niniejszej LSR znajduje się w formie tabelarycznej (tab. Nr 20). **Uzasadnieniem do wyboru wskaźników są następujące czynniki/przesłanki:**

- formy wskaźników pozwalają w sposób ścisły zmierzyć ilość poszczególnych typów operacji objętych przedsięwzięciami (produkt) oraz bezpośrednio efekty działań (rezultaty), a także zmiany jakie spowodują te działania w dłuższej perspektywie czasu (oddziaływanie);
- jednostki pomiaru są powszechnie stosowane i łatwe w dokonywaniu obliczeń - nie ma możliwości sumowania różnych jednostek pomiaru, ponieważ konkretna jednostka przypisana jest do konkretnego wskaźnika (na każdym poziomie LSR);
- wskaźniki zliczają tylko jedną cechę - nie zastosowano wskaźników odnoszących się do dwóch lub więcej czynników podlegających obliczeniom (na każdym poziomie LSR);
- zastosowane wskaźniki nie powinny powodować problemów w monitorowaniu ich wartości - zarówno po stronie beneficjenta, jak i Biura LGD gromadzącego dane monitoringowe (produkty i rezultaty zliczane na podstawie danych własnych LGD, ankiet monitorujących beneficjenta, danych z Instytucji Wdrażającej oraz innych dokumentacji właściwych dla typu operacji - np. dokumentacja projektu współpracy itp.; oddziaływania mierzone za pomocą ankietowych badań własnych realizowanych *ex-ante* dla wartości bazowej i *ex-post* dla badania porównawczego po realizacji LSR;
- zastosowano wskazane w "Podręczniku..." wskaźniki obowiązkowe - w każdej sytuacji, kiedy dane typy operacji mogą być monitorowane za pomocą wskaźników obowiązkowych (produkty i rezultaty);

- w całej LSR (na poziomie produktu i rezultatu) zastosowano statyczne typy wskaźników (typu "Liczba..."), ponieważ zastosowanie wskaźników dynamicznych (typu "Wzrost...") dla wskaźników produktu zliczających co do zasady ilość zdarzeń objętych Przedsięwzięciami nie ma zastosowania, a przypadku rezultatów zastosowanie wskaźników dynamicznych nie było możliwe, ponieważ:

a) o wyborze wskaźnika zdecydował zakres dostępnych danych dla wartości bazowych (brak danych startowych dla większości typów operacji), które według "Podręcznika..." może być podstawą do wyboru innego typu wskaźnika;

b) na etapie tworzenia LSR nieznane są np. konkretne obiekty, tereny, wydarzenia jakie będą objęte wsparciem, ani beneficjenci, którzy zostaną wybrani w procesie oceny operacji, zatem nie możliwe jest określenie wartości początkowych dla tych operacji (np. ilości użytkowników świetlic czy uczestników wydarzeń);

c) operacje danego typu (np. inwestycje w publiczną infrastrukturę) mogą być związane z obiektami już istniejącymi (modernizacja), jak i nowymi (budowa), zatem zastosowanie wskaźnika dynamicznego byłoby tu nieuniwersalne;

d) trudno jest stwierdzić czy przy zastosowaniu wskaźnika dynamicznego ("wzrost") faktyczna zmiana wywołana jest dzięki przeprowadzonej operacji, czy też wynika z innych, niezależnych od operacji czynników (okoliczność także podana w "Podręczniku...").

- wskaźnikom przypisano łatwe do weryfikacji i pewne źródła danych, dzięki czemu ograniczono do minimum możliwość popełnienia błędów obliczeniowych na etapie monitorowania ich wartości;

- na poziomie oddziaływania oparto się na badaniach, będących odzwierciedleniem opinii mieszkańców obszaru LGD co do zmian jakie mogą spowodować zrealizowane typy operacji zaplanowane w LSR. Oparcie się na danych "twardych", statystycznych, opisujących zmiany gospodarcze na danym terenie, Zespół LSR uznał za bezzasadne z poniższych powodów:

a) charakter LSR i skala jej budżetu nie pozwala przyjmować, że strategia ta będzie miała istotny statystycznie wpływ na te czynniki, które są opisywane przez globalne wskaźniki statystyczne (np. istotna zmiana wskaźnika bezrobocia lub dochodów mieszkańców);

b) w okresie realizacji LSR, pozytywne trendy będące wynikiem jej wdrożenia (np. pewna ilość stworzonych miejsc pracy lub ilość uruchomionych podmiotów gospodarczych) mogą być w łatwy sposób zredukowane przez pojedyncze zdarzenia na obszarze LGD, które nie mają związku z LSR (nie wynikające z jej wdrażania), a w istotny sposób wpływają na wartości danych statystycznych (np. likwidacja dużego podmiotu gospodarczego)

c) specyfika LSR i skierowanie się na mieszkańca obszaru i jego indywidualne potrzeby, a także na potrzeby podmiotów działających na terenie wdrażania strategii (w tym całej sfery organizacji pozarządowej) powodują, że dane dostępne w popularnych źródłach statystycznych są nie miarodajne dla większości procesów jakimi zainteresowana jest LGD (np. jakimi wskaźnikami mierzyć wiarygodnie "jakość życia?").

6. Źródła pozyskania danych do pomiaru

Źródła pozyskania danych do pomiaru poszczególnych wskaźników realizacji LSR podano w obowiązkowej tabeli celów/przedsięwzięć/wskaźników w dalszej części (tab. Nr 20).

7. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych

Podstawowym sposobem dokonywania pomiaru wskaźników realizacji LSR jest **bieżące monitorowanie** polegające na bieżącym zliczaniu wskaźników produktu i rezultatu z ankiet monitorujących beneficjenta, składanych przez beneficjentów na koniec realizacji danej operacji (po otrzymaniu ostatniej płatności) - patrz założenia systemu monitoringu, w tym wzór ankiety monitorującej. Uaktualnianie danych ma tu zatem miejsce w momencie otrzymania kolejnej ankiety.

Pierwszym elementem pomiaru wskaźników jest **prognozowanie osiągnięcia wskaźników na podstawie naboru wniosków**. Operacje wybrane do finansowania muszą realizować wskaźniki LSR, zatem wynik naboru daje podstawowe dane dotyczące spodziewanego poziomu realizacji wskaźników odpowiadających danym typom operacji / Przedsięwzięciom, które dany nabór obejmował. Dodatkowo, przewiduje się **okresowe monitorowanie osiągnięcia zaplanowanych poziomów wskaźników** określone w procedurach monitoringu, w ramach którego wchodzi zarówno czynności pracowników Biura LGD (gromadzenie danych monitorujących, monitoring grantobiorców), jak i czynności Zarządu LGD analizującego dane z monitoringu i podejmującego decyzje dotyczące ewentualnych zmian w zapisach procedur (w tym kryteriów wyboru) - w przypadkach gdy takie zmiany będą konieczne (problemy z osiągnięciem zakładanego poziomu wskaźnika). Ostateczne osiągnięcie założonych poziomów wskaźników produktu i rezultatu planowane jest na rok 2023, zbiegający się z ostatecznym rozliczeniem operacji realizowanych w ramach LSR przez poszczególnych beneficjentów i samą LGD.

Wskaźniki rezultatu zliczane są również na podstawie ankiety monitorującej beneficjenta, który za pomocą ankiety informuje LGD o uzyskanych rezultatach (np. ilości uczestników wydarzeń, osób odwiedzających obiekty objęte operacjami itp.). **Wartości dla wskaźników oddziaływania** (poziom celów ogólnych) określone są na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego na obszarze LGD z poszanowaniem założeń minimalnej próby respondentów oraz losowości badania. Wartości bazowe dla tych wskaźników określono na podstawie badania zrealizowanego w roku 2015. Badanie końcowe, weryfikujące założenia wzrostu wartości wskaźników oddziaływania, zostanie przeprowadzone w końcowym okresie związania LGD z celami realizacji LSR, a więc w roku 2028, zgodnie z filozofią badania przemian na tym poziomie, które powinny pokazywać długookresowy efekt wdrożenia. Zakłada się kilkuprocentowe wzrosty wartości wskaźników oddziaływania, ponieważ zmiany jakie badają te wskaźniki odnoszą się do ogółu przemian zachodzących na obszarze, a co za tym idzie są odzwierciedleniem procesów długookresowych, powolnych zmian społecznych.

8. Stan początkowy wskaźnika i wyjaśnienie sposobów jego ustalenia.

Stan początkowy wskaźników produktu i rezultatu ustalony jest na poziomie wartości 0. Jak już wspomniano w pkt. 5 zdecydowano się zastosować na tym poziomie wskaźniki statyczne, dla których wartością jest zero. Powody nie zastosowania wskaźników dynamicznych podano w pkt. 5 i są one zgodne z filozofią wyboru wskaźników opisaną w "Podręczniku...". Dla wskaźnika rezultatu 1D. Liczba obiektów turystycznych posiadających wypożyczalnie sprzętu pływającego, turystycznego lub rowerów wartością początkową jest 24 i opiera się on na danych statystycznych z BDL GUS. **Stan początkowy wskaźników oddziaływania** jest wynikiem badania ankietowego, o którym informacja w punkcie 7. Wartości początkowe wskaźników podano w obligatoryjnej tabeli celów/przedsięwzięć/wskaźników w dalszej części rozdziału.

9. Stan docelowy wskaźnika / poziomy przejściowy / wyjaśnienie dotyczące sposobu jego ustalenia (założenia do planowania)

Stany docelowe wskaźników zaplanowano w oparciu o:

- zastosowany podział budżetu LSR, oparty z kolei o potrzeby lokalne wynikające z diagnozy i konsultacji społecznych oraz o obligatoryjne przepisy dotyczące podziału budżetowego (m.in. konieczność przeznaczenia 50% budżetu na wsparcie przedsiębiorczości, maksymalny poziom operacji grantowej na poziomie 300.000 zł itp.);
- realny poziom / prawdopodobieństwo wystąpienia operacji danego typu oparty o dotychczasowe doświadczenia z terenu LGD (np. w odniesieniu do popularności działań "miękkich", w tym wydarzeń, szkoleń itp.), w tym o doświadczenia płynące z poprzedniego okresu wdrażania (2007-2013);
- możliwy do przyjęcia harmonogram czasowy realizacji operacji, w szczególności istotny przy przedsięwzięciach infrastrukturalnych;
- ogólną zdolność LGD do zorganizowania określonej liczby naborów, w tym również w kontekście zdolności finansowej do realizacji naborów grantowych;
- dane statystyczne (tylko w odniesieniu do wskaźnika Liczba obiektów turystycznych posiadających wypożyczalnie sprzętu pływającego, turystycznego lub rowerów).

Poziomy przejściowy wynikają z ogólnych ram realizacji LSR, w tym Planu Działania określającego trzy okresy realizacji LSR (do 2018, 2021 i 2023 r.). Osiągnięcie określonych wartości wskaźników w poszczególnych okresach realizacyjnych wynika z ww. czynników i rozłożenia naborów wniosków w czasie. Poszczególne wartości docelowe wskaźników oraz udział tych wartości w okresach przejściowych odzwierciedla Plan Działania (tabela).

Przewidywane stany docelowe wskaźników podano w obligatoryjnej tabeli celów/ przedsięwzięć/ wskaźników w dalszej części rozdziału.

Tabela nr 20: Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć, wskazanie sposobu ich realizacji

Cel ogólny 1: Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy obszaru LGD Puszcza Notecka	
<i>Opis celu ogólnego:</i>	Podstawową ideą wdrażania LSR ma być zrównoważony rozwój zarówno społeczny, jak i gospodarczy całego obszaru LGD poprzez wykorzystanie jego potencjału, silnych stron i szans jakie przed nim stoją. Cel obejmuje wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD.
<i>Związek celu ze SWOT:</i>	Silne strony: S1-S5, S7-S12, S14-S21, Słabe strony: W1-W4, W7-W15, W17-W19 Szanse: O1 – O12, Zagrożenia: T1 – T7
<i>Wskaźnik oddziaływania z uzasadnieniem:</i>	- <i>Wzrost odsetka mieszkańców pozytywnie oceniających sytuację społeczno-gospodarczą obszaru LGD</i> ; Uzasadnienie: wskaźnik oszacowano na podstawie dotychczasowych doświadczeń.
Cel szczegółowy 1.1: Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze LGD Puszcza Notecka	
<i>Opis celu szczegółowego:</i>	Cel dotyczy wszystkich działań mających na celu wspieranie przedsiębiorczości.
<i>Związek celu ze SWOT:</i>	Silne strony: S1, S4, S7, S10, S11, S17, S18, S19, S20, S21, Słabe strony: W1, W2, W3, W4, W7, W8, W18, Szanse: O1-06, O12, Zagrożenia: T1, T2, T4, T7
<i>Wskaźniki rezultatu z uzasadnieniem:</i>	- <i>1A - liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)</i> Uzasadnienie: wskaźnik obliczony na podstawie możliwych do zdobycia środków finansowych i odpowiadających im miejsc pracy oraz dotychczasowych doświadczeń. - <i>1B - liczba miejsc pracy utworzonych przez samozatrudnienie osób defaworyzowanych na rynku pracy</i> - <i>1C - liczba operacji ukierunkowanych na innowacje</i> - <i>1D - Liczba obiektów turystycznych posiadających wypożyczalnie sprzętu pływającego, turystycznego lub rowerów</i> Uzasadnienie: wskaźnik 1A-1C obliczony na podstawie dotychczasowych doświadczeń. Wskaźnik 1D oparty na podstawie statystyk publicznych (BDL GUS)
Przedsięwzięcie 1: Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów gospodarczych	
Sposób realizacji: konkurs	
<i>Forma wsparcia:</i>	dotacja bez prefinansowania / premia wypłacana w dwóch transzach 70/30%
<i>Prefinansowanie:</i>	dotacja na 70% / premia = ryczałt 100%
<i>Dofinansowanie:</i>	dotacja bez prefinansowania / premia wypłacana w dwóch transzach 70/30%
<i>Obszary tematyczne, rodzaje operacji</i>	- Tworzenie nowych miejsc pracy: premie na założenie działalności gospodarczej (samozatrudnienie) w kwocie 100.000 zł oraz dotacje na rozwój dz. gosp. w kwocie powyżej 25.000 zł (zatrudnienie), w kwocie do 300.000zł. - Operacje utrzymujące miejsca pracy: dotacje na rozwój dz. gosp. w kwocie do 25.000 zł (bez zatrudnienia).

Beneficjenci:	osoba fizyczna zakładająca działalność gospodarczą (premia) / osoba lub podmiot prowadzący działalność gospodarczą w formie mikro lub małego przedsiębiorstwa (dotacja)
Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	<p>1. A) liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa Uzasadnienie: wskaźnik oparty na podstawie konsultacji społecznych, 5 podmiotów powstałych dzięki premiom po 100.000 zł = 500.000 zł</p> <p>B) liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa Uzasadnienie: wskaźnik mierzalny, obliczony na podstawie konsultacji społecznych oraz analizy istniejących przedsiębiorstw, 17 podmiotów z "rozwoju" = 2.000.000 zł; oraz 60 podmiotów po 25.000 z 1.500.000 zł;</p> <p>C) liczba operacji ukierunkowanych na innowacje Uzasadnienie: wskaźnik przyjęty na podstawie dotychczasowych doświadczeń, liczony dla operacji objętych wskaźnikami 1A i 1B</p>
Cel szczegółowy 1.2: Wzrost aktywności społecznej opartej o zasoby infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej obszaru LGD Puszcza Notecka	
Opis celu szczegółowego:	Cel dotyczy wszystkich działań mających na celu aktywizację społeczeństwa w oparciu o wszelką infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną znajdującą się na obszarze LGD.
Związek celu ze SWOT:	Silne strony: S2, S7, S9, S12, Słabe strony: W9, W11, W12, W18, W19, Szanse: O4, O10, O11, Zagrożenia: T6, T7
Wskaźniki rezultatu z uzasadnieniem:	<p>2. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej Uzasadnienie: wartość oszacowana na podstawie planowanej liczbie zbudowanej/przebudowanej/wyremontowanej bądź zmodernizowanej infrastrukturze pomnożonej przez średnią liczbę osób korzystającej z podobnej infrastruktury.</p> <p>- PW1. liczba projektów wykorzystujących lokalne walory turystyczne Uzasadnienie: wskaźnik określający liczbę projektów współpracy wykorzystujących lokalne walory turystyczne</p> <p>- PW2. liczba projektów skierowanych do turystów Uzasadnienie: wskaźnik określający liczbę projektów współpracy skierowanych do turystów</p> <p>3. liczba użytkowników obiektów małej infrastruktury turystycznej z wyposażeniem towarzyszącym Uzasadnienie: wskaźnik wypracowany na podstawie dotychczasowych doświadczeń i przewidywanych efektów realizacji projektu współpracy</p> <p>4. liczba użytkowników obiektów uzupełniającej infrastruktury turystycznej usytuowanej w przestrzeni publicznej Uzasadnienie: wskaźnik wypracowany na podstawie dotychczasowych doświadczeń i przewidywanych efektów realizacji projektu współpracy</p> <p>5. liczba osób, które skorzystały z uruchomionego Centrum Informacji Lokalnej na terenie LGD Uzasadnienie: wskaźnik wypracowany na podstawie dotychczasowych doświadczeń i przewidywanych efektów realizacji projektu współpracy</p>
Przedsięwzięcie 2: Kluczowe inwestycje w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej	
Sposób realizacji: konkurs	
Forma wsparcia:	dotacja
Prefinansowanie:	bez prefinansowania
Dofinansowanie:	63,63% dla JST
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	- budowa, przebudowa, remont i modernizacja obiektów/terenów turystyczno-rekreacyjnych. Typ operacji: infrastruktura turystyczna i rekreacyjna , operacje o wartości powyżej 50.000 zł (większe niż granty)
Beneficjenci:	JSPF
Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	<p>2. liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej Uzasadnienie: wskaźnik wypracowany na podstawie konsultacji społecznych, jego wartość wypracowana na podstawie dostępnych środków i realnych potrzeb</p>
Przedsięwzięcie 3: Rozwój małej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	
Sposób realizacji: projekt grantowy	
Forma wsparcia:	dotacja
Prefinansowanie:	do 70%
Dofinansowanie:	63,63% dla JST / 100% dla organizacji pozarządowych
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	- budowa, przebudowa, remont i modernizacja obiektów turystyczno-rekreacyjnych - zagospodarowanie terenu na cele turystyczne/rekreacyjne - wyposażenie obiektów turystycznych i/lub rekreacyjnych Typ operacji: infrastruktura turystyczna i rekreacyjna , operacje sektora samorządowego i pozarządowego o wartości do 30.000 zł (GRANTY)
Beneficjenci:	JSPF / organizacja pozarządowa

<i>Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:</i>	2. <i>liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej</i> Uzasadnienie: wskaźnik wypracowany na podstawie konsultacji społecznych, jego wartość wypracowana na podstawie dostępnych środków i realnych potrzeb w odniesieniu do budżetu o jaki może ubiegać się LGD.
Przedsięwzięcie 4: Projekty współpracy na rzecz aktywności turystyczno-rekreacyjnej	
Sposób realizacji: projekt współpracy	
Forma wsparcia:	w ramach umowy o realizację projektu Współpracy
Prefinansowanie:	na warunkach o realizację projektu Współpracy
Dofinansowanie:	100%
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	a) Wielkopolskie Wioski Tematyczne Projekt regionalny WWT „WIELKOPOLSKIE WIOSKI TEMATYCZNE” będący kontynuacją dotychczasowych działań w wioskach tematycznych oraz rozpoczęciem działań w dwóch nowych wioskach - Prusim/Kwilcz, Grobia/Sieraków. Część projektu o następującym zakresie: - budowa małej infrastruktury turystycznej w dwóch wioskach tematycznych - wyposażenie czterech wiosek w uzupełniającą infrastrukturę turystyczną usytuowaną w przestrzeni publicznej (użytkowej lub artystycznej) b) „ISI - Innowacyjny system informacji” Projekt regionalny „ISI - Innowacyjny system informacji”. Część projektu o następującym zakresie działań: - powstanie Centrum Turystyki Puszczy Noteckiej przy LGD "Puszcza Notecka" Typ operacji: Projekt Współpracy LGD (wskaźniki związane z działalnością LGD, finansowane w ramach PW)
Beneficjenci:	LGD
<i>Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:</i>	- <i>PW1. Liczba zrealizowanych projektów współpracy</i> - <i>PW2. Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy</i> <i>3. liczba obiektów małej infrastruktury turystycznej z wyposażeniem towarzyszącym</i> <i>4. liczba obiektów uzupełniającej infrastruktury turystycznej usytuowanej w przestrzeni publicznej</i> <i>5. liczba uruchomionych i wyposażonych Centrów Informacji Lokalnej na terenie LGD</i> Uzasadnienie: Wskaźniki określają liczbę zrealizowanych projektów, LGD realizujących projekt oraz planowane inwestycje.
Cel szczegółowy 3: Wypromowanie walorów i atrakcji obszaru Puszczy Noteckiej	
<i>Opis celu szczegółowego:</i>	Cel dotyczy wszystkich działań mających na celu promocję wszelkich walorów i atrakcji obszaru LGD.
<i>Związek celu ze SWOT:</i>	Silne strony: S2, S3, S 5, S7, S9, S10, S14, S15, S16, S20, S21, Słabe strony: W9, W17, Szanse: O7, O12, Zagrożenia: T3, T5
<i>Wskaźniki rezultatu z uzasadnieniem:</i>	<i>6. liczba uczestników działań/wydarzeń na rzecz promocji walorów i dziedzictwa lokalnego obszaru LGD</i> <i>7. liczba odbiorców wydawnictw promujących walory i dziedzictwo lokalne obszaru LGD</i> <i>8. liczba odbiorców publikacji na temat Wielkopolskich Wsi Tematycznych</i> <i>9. liczba odbiorców map turystycznych obszaru z informacją o Wielkopolskich Wsiach Tematycznych</i> <i>10. liczba uczestników konferencji podsumowującej projekt współpracy</i> <i>11. liczba banerów dla Wielkopolskich Wiosek Tematycznych</i> <i>12. liczba plakatów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne zastosowanych na obszarze LGD;</i> <i>13. liczba odbiorców gadżetów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne,</i> <i>14. liczba osób korzystających z aplikacji na urządzenia mobilne służących turystom i mieszkańcom obszaru LGD,</i> <i>15. liczba odbiorców publikacji turystycznych</i> Uzasadnienie: Wskaźniki określono na podstawie konsultacji społecznych, potrzeb jakie wynikają z realizacji projektów współpracy oraz budżetu o jaki może ubiegać się LGD.
Przedsięwzięcie 5: Promocja obszaru Puszczy Noteckiej i jej dziedzictwa w działaniach lokalnych	
Sposób realizacji: projekt grantowy	
Forma wsparcia:	dotacja
Prefinansowanie:	do 70%
Dofinansowanie:	63,63% dla JST / 100% dla organizacji pozarządowych
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	- wydawnictwa, imprezy, wydarzenia i inne operacje promujące walory i zasoby dziedzictwa lokalnego obszaru LGD, - wydawnictwa, imprezy, wydarzenia i inne operacje promujące szlaki turystyczne, obiekty zabytkowe i inne produkty turystyczne oraz istotne dla rozwoju turystyki miejsca i wydarzenia, - innowacyjne operacje z zakresu promocji i propagowania turystyki na obszarze LGD - operacje obejmujące cykliczne wydarzenia uznane przez LGD w strategii za wydarzenie koronne, związane z walorami obszaru, produktem lokalnym i dziedzictwem lokalnym Typ operacji: promocja i dziedzictwo lokalne , operacje sektora pozarządowego w formie projektów grantowych o wartości do 10.000 (GRANTY)
Beneficjenci:	JSPF / organizacja pozarządowa

<i>Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:</i>	<p>6. liczba działań/wydarzeń na rzecz promocji walorów i dziedzictwa lokalnego obszaru LGD</p> <p>7. liczba wydawnictw promujących walory i dziedzictwo lokalne obszaru LGD</p> <p>Uzasadnienie: wskaźnik wypracowany na podstawie konsultacji społecznych, jego wartość wypracowana na podstawie dostępnych środków i realnych potrzeb w odniesieniu do budżetu o jaki może ubiegać się LGD</p>
Przedsięwzięcie 6: Projekty współpracy na rzecz promocji zasobów lokalnych LGD	
Sposób realizacji: projekt współpracy	
Forma wsparcia:	w ramach umowy o realizację projektu Współpracy
Prefinansowanie:	na warunkach o realizację projektu Współpracy
Dofinansowanie:	100%
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	<p>a) "Wielkopolskie Wioski Tematyczne"</p> <p>Projekt regionalny WWT „WIELKOPOLSKIE WIOSKI TEMATYCZNE” będący kontynuacją dotychczasowych działań w wioskach tematycznych oraz rozpoczęciem działań w jednej nowej wiosce - Prusim. Część projektu o następującym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wydanie publikacji na temat Wielkopolskich Wsi Tematycznych - wydanie mapy turystycznej obszaru z informacją o Wielkopolskich Wsiach Tematycznych - zorganizowanie konferencji podsumowującej projekt - materiały promocyjne: banery dla wiosek tematycznych, plakaty i gadżety (np. teczki reklamowe) <p>Typ operacji: Projekt Współpracy LGD (wskaźniki związane z działalnością LGD, finansowane w ramach PW)</p> <p>b): „ISI - Innowacyjny system informacji"</p> <p>Projekt regionalny „ISI - Innowacyjny system informacji". Część projektu o następującym zakresie działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uruchomienie aplikacji mobilnej z mapami tematycznymi Puszczy Noteckiej (grzyby, kąpieliska, konie itp.) oraz pełnym serwisem o wszystkich imprezach kulturalnych, sportowych z terenu LGD - wydanie tematycznych map turystycznych obszaru LGD "Puszcza Notecka" <p>Typ operacji: Projekt Współpracy LGD (wskaźniki związane z działalnością LGD, finansowane w ramach PW)</p>
Beneficjenci:	LGD
<i>Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:</i>	<p>8. liczba wydanych tytułów publikacji na temat Wielkopolskich Wsi Tematycznych</p> <p>9. liczba wydanych pozycji map turystycznych obszaru z informacją o Wielkopolskich Wsiach Tematycznych</p> <p>10. liczba zorganizowanych konferencji podsumowujących projekt współpracy</p> <p>11. liczba typów banerów dla Wielkopolskich Wiosek Tematycznych</p> <p>12. liczba typów plakatów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne</p> <p>13. liczba gadżetów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne</p> <p>14. liczba aplikacji na urządzenia mobilne służących turystom i mieszkańcom obszaru LGD</p> <p>15. liczba tytułów publikacji (w tym map) turystycznych</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Wskaźniki określono na podstawie konsultacji społecznych, potrzeb jakie wynikają z realizacji projektów współpracy oraz budżetu o jaki może się ubiegać LGD.</p>
Cel szczegółowy 4: Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności mieszkańców obszaru Puszczy Noteckiej	
<i>Opis celu szczegółowego:</i>	Cel dotyczy wszystkich działań mających na celu podniesienie poziomu wiedzy, kompetencji oraz umiejętności mieszkańców LGD.
<i>Związek celu ze SWOT:</i>	Silne strony: S8, S12, Słabe strony: W2, W3, W10, W13, W14 Szanse: O6, O9, Zagrożenia: T1, T3, T6
<i>Wskaźniki rezultatu z uzasadnieniem:</i>	<p>16. liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjnych podwyższających wiedzę i umiejętności mieszkańców</p> <p>17. liczba uczestników turniejów organizowanych przez LGD</p> <p>18. liczba uczestników konkursów na najlepszy produkt lokalny "Puszczy Noteckiej" organizowanych przez LGD</p> <p>19. liczba uczestników konkursów fotograficznych organizowanych przez LGD</p> <p>20. liczba uczestników rajdów turystycznych organizowanych przez LGD</p> <p>21. liczba uczestników konferencji organizowanych przez LGD</p> <p>22. liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa</p> <p>23. A) liczba uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami obszaru B) liczba osób zadowolonych ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami obszaru</p> <p>24. liczba osób/podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadzonego w Biurze LGD</p> <p>25. liczba odbiorców wydawnictw informujących o wynikach wdrażania LSR</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Wskaźniki określono na podstawie konsultacji społecznych, potrzeb jakie wynikają oraz budżetu o jaki może się ubiegać</p>

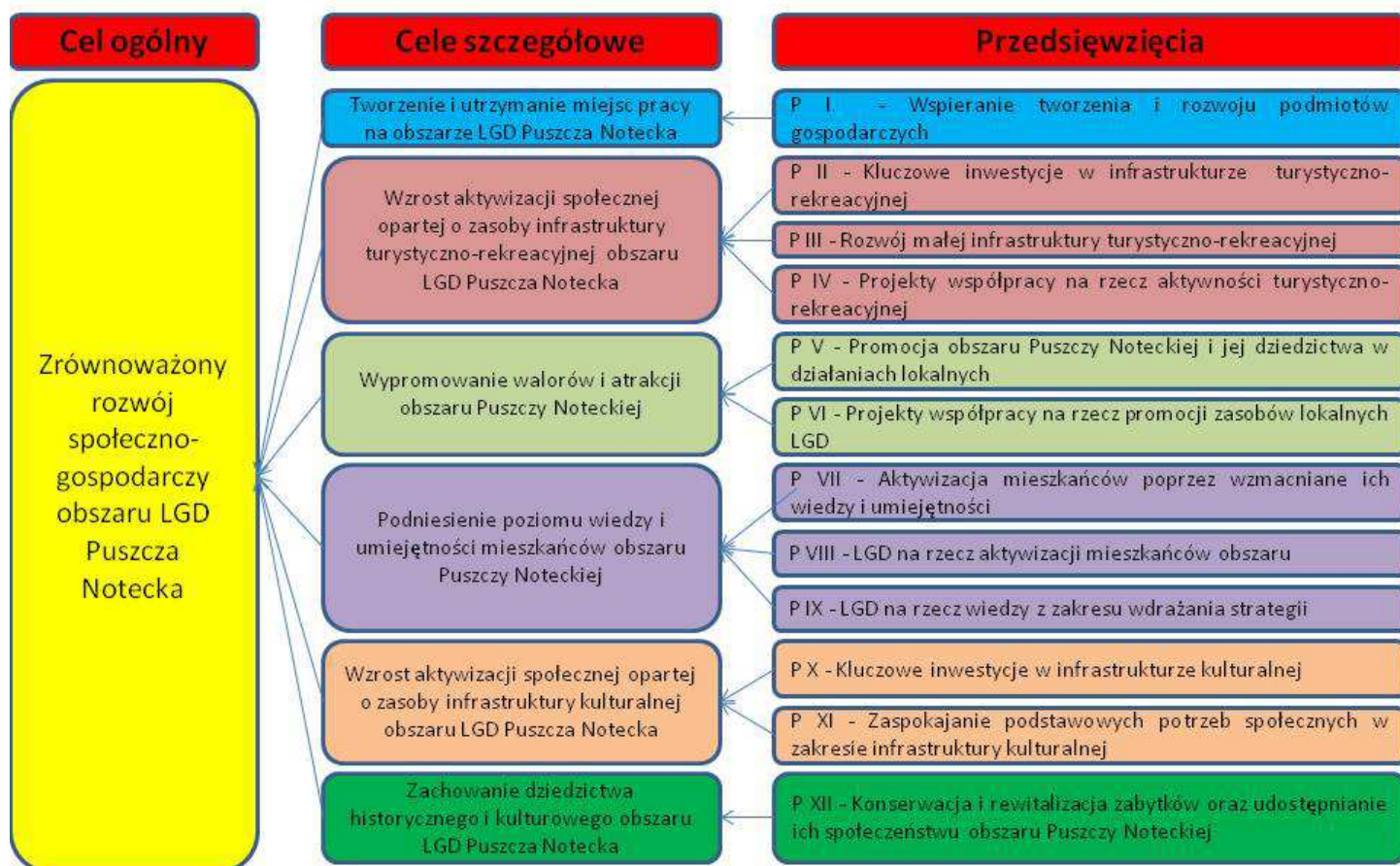
	LGD.
Przedsięwzięcie 7: Aktywizacja mieszkańców poprzez wzmacnianie ich wiedzy i umiejętności	
Sposób realizacji: projekt grantowy / lub "operacja własna" LGD"	
Forma wsparcia:	dotacja
Prefinansowanie:	do 70%
Dofinansowanie:	100% - dla NGO lub w przypadku "operacji własnej" LGD
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	- szkolenia, warsztaty, działania edukacyjne, podwyższające wiedzę, umiejętności mieszkańców w zakresie wykorzystania walorów dziedzictwa (w tym tradycji, zwyczajów, rękodzieła, kulinariów i in.) w kreowaniu produktów, poszerzaniu oferty obszaru, a także z zakresu ochrony środowiska i zapobieganiu zmianom klimatycznym oraz dotyczących innowacji. Typ operacji: kapitał ludzki , operacje sektora pozarządowego w formie projektów grantowych o wartości do 10.000 zł (GRANTY) / operacje własne
Beneficjenci:	organizacja pozarządowa / LGD
Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	16. <i>liczba działań edukacyjnych podwyższających wiedzę i umiejętności mieszkańców</i> Uzasadnienie: Wskaźniki określono na podstawie konsultacji społecznych, potrzeb jakie wynikają oraz budżetu o jaki może się ubiegać LGD.
Przedsięwzięcie 8: LGD na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru	
Sposób realizacji: aktywizacja	
Forma wsparcia:	w ramach umowy ramowej LGD
Prefinansowanie:	na warunkach umowy ramowej LGD
Dofinansowanie:	100%
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	- organizacja wydarzeń - konkursów, turniejów, rajdów i innych form aktywizacyjnych na rzecz mieszkańców obszaru LGD - organizacja konferencji na temat działań aktywizacyjnych prowadzonych przez LGD Typ operacji: aktywizacja prowadzona przez LGD
Beneficjenci:	LGD
Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	17. <i>liczba turniejów organizowanych przez LGD</i> 18. <i>liczba konkursów na najlepszy produkt lokalny "Puszczy Noteckiej" organizowanych przez LGD</i> 19. <i>liczba konkursów fotograficznych organizowanych przez LGD</i> 20. <i>liczba rajdów turystycznych organizowanych przez LGD</i> 21. <i>liczba konferencji organizowanych przez LGD</i> Uzasadnienie: Wskaźniki określono na podstawie ankietyzacji, konsultacji społecznych, potrzeb jakie z nich wynikają i wniosków jakie zostały z nich wyciągnięte oraz budżetu o jaki może się ubiegać LGD.
Przedsięwzięcie 9: LGD na rzecz wiedzy z zakresu wdrażania strategii	
Sposób realizacji: aktywizacja	
Forma wsparcia:	w ramach umowy ramowej LGD
Prefinansowanie:	na warunkach umowy ramowej LGD
Dofinansowanie:	100%
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	Działania prowadzone/organizowane przez Lokalną Grupę Działania: - doradztwo, konsultacje i szkolenia dotyczące wdrażania LSR, warunków dotyczących naborów wniosków, wypełniania dokumentacji wniosków o przyznanie dotacji i wniosków o płatność itp. - działania, w tym wydawnictwa, informujące o wynikach wdrażania LSR w ramach PROW 2014-2020 - szkolenia osób wchodzących w skład organów LGD (Rady, Zarządu, Komisji Rewizyjnej) oraz pracowników Biura LGD podwyższające ich wiedzę i kwalifikacje w zakresie wdrażania LSR oraz dotyczące rozwoju obszaru LGD itp., zgodne z Planem szkoleń dla członków organów LGD i pracowników Biura LGD, zawartym w załączniku do wniosku o wybór LSR. - badania ewaluacyjne LSR wdrażanej w ramach PROW 2014-2020
Beneficjenci:	LGD
Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	22. <i>liczba dyżurów doradczych/konsultacyjnych prowadzonych przez LGD</i> 23. <i>ilość spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami obszaru</i> 24. <i>A) liczba osobodni szkoleń dla organów LGD</i> <i>B) liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD</i> 25. <i>liczba wydawnictw (ilość tytułów) informujących o wynikach wdrażania LSR, wydanych przez LGD</i> Uzasadnienie: Wskaźniki określono na podstawie ankietyzacji, konsultacji społecznych, potrzeb jakie z nich wynikają i wniosków jakie

	zostały z nich wyciągnięte, dotychczasowych doświadczeń oraz budżetu o jaki może się ubiegać LGD.
Cel szczegółowy 5: Wzrost aktywności społecznej opartej o zasoby infrastruktury kulturalnej obszaru LGD Puszcza Notecka	
<i>Opis celu szczegółowego:</i>	Cel dotyczy wszystkich działań mających na celu aktywizację społeczeństwa w oparciu o wszelką infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną znajdującą się na obszarze LGD.
<i>Związek celu ze SWOT:</i>	Silne strony: S5, S12, Słabe strony: W11, Szanse: O7, O8, Zagrożenia: T3, T7
<i>Wskaźniki rezultatu z uzasadnieniem:</i>	26. liczba osób odwiedzających obiekty infrastruktury kulturalnej 27. liczba osób korzystających z nowego wyposażenia orkiestr / zespołów artystycznych Uzasadnienie: Wskaźniki określono na podstawie konsultacji społecznych, potrzeb jakie z nich wyciągnięto oraz budżetu o jaki może się ubiegać LGD.
Przedsięwzięcie 10: Kluczowe inwestycje w infrastrukturze kulturalnej	
Sposób realizacji: konkurs	
Forma wsparcia:	dotacja
Prefinansowanie:	bez prefinansowania
Dofinansowanie:	63,63 %
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	- budowa, przebudowa, remont i modernizacja obiektów kulturalnych. - zakup eksponatów (na wyposażenie obiektów pełniących funkcje kulturalne), związanych z dziedzictwem lokalnym, przeznaczonych do udostępnienia mieszkańcom obszaru i turystom Typ operacji: infrastruktura kulturalna , operacje o wartości powyżej 50.000 zł (większe niż granty)
Beneficjenci:	JSPF
<i>Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:</i>	26. Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR 27. liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury Uzasadnienie: wskaźniki wypracowane na podstawie konsultacji społecznych, jego wartość wypracowana na podstawie dostępnych środków i realnych potrzeb w odniesieniu do budżetu o jaki może ubiegać się LGD.
Przedsięwzięcie 11: Zaspokajanie podstawowych potrzeb społecznych w zakresie infrastruktury kulturalnej	
Sposób realizacji: projekt grantowy	
Forma wsparcia:	dotacja
Prefinansowanie:	do 70%
Dofinansowanie:	63,63% dla JST / 100% dla organizacji pozarządowych
Obszary tematyczne, rodzaje operacji	- budowa, przebudowa, remont i modernizacja oraz doposażenie obiektów kulturalnych. - wyposażenie orkiestr i zespołów artystycznych Typ operacji: infrastruktura kulturalna , operacje sektora pozarządowego i samorządowego o wartości do 30.000 zł (GRANTY)
Beneficjenci:	JSPF / organizacja pozarządowa
<i>Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:</i>	26. Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR 27. liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury Uzasadnienie: wskaźniki wypracowane na podstawie konsultacji społecznych, jego wartość wypracowana na podstawie dostępnych środków i realnych potrzeb w odniesieniu do budżetu o jaki może ubiegać się LGD.
Cel szczegółowy 6: Zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru LGD Puszcza Notecka	
<i>Opis celu szczegółowego:</i>	Cel dotyczy poddania pracom konserwacyjnym i rewitalizacyjnym zabytków na terenie LGD w tym również zakup eksponatów na wyposażenie tych obiektów.
<i>Związek celu ze SWOT:</i>	Silne strony: S5, S12, Słabe strony: W11, W12, W15 Szanse: O7, O8, O11, Zagrożenia: T3, T7
<i>Wskaźniki rezultatu z uzasadnieniem:</i>	28. Liczba osób odwiedzających zabytki Uzasadnienie: Wskaźniki określono na podstawie dotychczasowych doświadczeń oraz budżetu o jaki może się ubiegać LGD, który ogranicza liczbę dofinansowanych obiektów.
Przedsięwzięcie 12: Konserwacja i rewitalizacja zabytków oraz udostępnianie ich społeczeństwu obszaru Puszczy Noteckiej	
Sposób realizacji: konkurs	
Forma wsparcia:	dotacja
Prefinansowanie:	bez prefinansowania
Dofinansowanie:	63,63 %
Obszary tematyczne, rodzaje	- inwestycje mające na celu konserwację i restaurację zabytków obszaru LGD wraz z udostępnieniem tych zabytków

operacji	(obiektów, budynków, przedmiotów, terenów) mieszkańcom obszaru i turystom. - zakup eksponatów (na wyposażenie obiektów zabytkowych), związanych z dziedzictwem lokalnym, przeznaczonych do udostępnienia mieszkańcom obszaru i turystom Typ operacji: dziedzictwo kulturowe , operacje o wartości powyżej 50.000 zł (większe niż granty)
Beneficjenci:	JSFP
Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	28. <i>liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach strategii</i> Uzasadnienie: wskaźnik wypracowany na podstawie konsultacji społecznych w odniesieniu do budżetu o jaki może ubiegać się LGD.

Pozostałe dane dotyczące wskaźników ich wartości początkowych, końcowych oraz sposobu pomiaru znajdują się w obowiązkowej tabeli celów/przedsięwzięć/wskaźników poniżej (tab. nr 21).

CELE I PRZEDSIĘWZIĘCIA

Ryc. 7 – Cele i przedsięwzięcia

Tab.21 Cele i wskaźniki – tabela do obligatoryjnego wykorzystania w rozdziale V LSR

1		CEL OGÓLNY 1	Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy obszaru LGD Puszcza Notecka			
1.1	CELE SZCZEGÓLNE	Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze LGD Puszcza Notecka				
1.2		Wzrost aktywności społecznej opartej o zasoby infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej obszaru LGD Puszcza Notecka				
1.3		Wypromowanie walorów i atrakcji obszaru Puszczy Noteckiej				
1.4		Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności mieszkańców obszaru Puszczy Noteckiej				
1.5		Wzrost aktywności społecznej opartej o zasoby infrastruktury kulturalnej obszaru LGD Puszcza Notecka				
1.6		Zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru LGD Puszcza Notecka				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 Rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
1	Wzrost odsetka mieszkańców pozytywnie oceniających sytuację społeczno-gospodarczą obszaru LGD		%	33,7	40	Badanie własne LGD z wykorzystaniem ankiety
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2016 Rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
1A	liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		szt.	0	25	Dane od beneficjentów pozyskane w ramach monitoringu realizacji LSR
1B	liczba miejsc pracy utworzonych przez samozatrudnienie osób defaworyzowanych na rynku pracy		szt.	0	9	Dane od beneficjentów pozyskane w ramach monitoringu realizacji LSR
1C	liczba operacji ukierunkowanych na innowacje (wskaźnik liczony dla operacji objętych wskaźnikami 1A i 1B)		Szt.	0	2	Dane od beneficjentów pozyskane w ramach monitoringu realizacji LSR
1D	Liczba obiektów turystycznych posiadających wypożyczalnię sprzętu pływającego, turystycznego lub rowerów (wskaźnik liczony dla operacji objętych wskaźnikami 1A i 1B)		Szt.	24	27	Wskaźnik na podstawie statystyk publicznych (BDL GUS – kat. Turystyka, gr. Wyposażenie turystycznych obiektów noclegowych)
2	liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej		os.	0	28500	monitoring realizacji LSR / LGD
PW1	liczba projektów wykorzystujących lokalne walory turystyczne		szt.	0	2	dokumentacja projektu współpracy / LGD
PW2	liczba projektów skierowanych do turystów		szt.	0	2	dokumentacja projektu współpracy / LGD
3	liczba użytkowników obiektów małej infrastruktury turystycznej z wyposażeniem towarzyszącym		os.	0	400	badania własne LGD, dokumentacja projektu współpracy / LGD
4	liczba użytkowników obiektów uzupełniającej infrastruktury turystycznej usytuowanej w przestrzeni publicznej		os.	0	600	badania własne LGD, dokumentacja projektu współpracy / LGD
5	liczba osób, które skorzystały z uruchomionego Centrum Informacji Lokalnej na terenie LGD		os.	0	1000	monitorowanie ruchu w C.I.L. / LGD, dokumentacja projektu współpracy / LGD
6	liczba uczestników działań/wydarzeń na rzecz promocji walorów i dziedzictwa lokalnego obszaru LGD		os.	0	700	monitoring realizacji LSR / LGD
7	liczba odbiorców wydawnictw promujących walory i dziedzictwo lokalne obszaru LGD		os.	0	200	monitoring realizacji LSR / LGD
8	liczba odbiorców publikacji na temat Wielkopolskich Wsi Tematycznych		os.	0	3000	listy odbiorców, protokoły odbioru, dokumentacja projektu współpracy / LGD
9	liczba odbiorców map turystycznych obszaru z informacją o Wielkopolskich Wsiach Tematycznych		os.	0	3000	listy odbiorców, protokoły odbioru, dokumentacja projektu współpracy / LGD
10	liczba uczestników konferencji podsumowującej projekt współpracy		os.	0	100	lista uczestników, dokumentacja projektu współpracy / LGD

11	liczba banerów dla Wielkopolskich Wiosek Tematycznych	szt.	0	10	protokoły odbioru, dokumentacja projektu współpracy / LGD
12	Liczba plakatów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne zastosowanych na obszarze LGD	szt.	0	200	lista odbiorców, protokoły odbioru, notatka służbowa z rozdysponowania, dokumentacja projektu współpracy / LGD
13	liczba odbiorców gadżetów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne	os.	0	1000	lista odbiorców, protokoły odbioru, notatka służbowa z rozdysponowania, dokumentacja projektu współpracy / LGD
14	liczba osób korzystających z aplikacji na urządzenia mobilne służących turystom i mieszkańcom obszaru LGD	os.	0	1000	dane z aplikacji dotyczące ilości pobrań, dokumentacja projektu współpracy / LGD
15	liczba odbiorców publikacji turystycznych	os.	0	3000	lista odbiorców, protokoły odbioru, notatka służbowa z rozdysponowania, dokumentacja projektu współpracy / LGD
16	liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjnych podwyższających wiedzę i umiejętności mieszkańców	os.	0	75	monitoring realizacji LSR / LGD
17	liczba uczestników turniejów organizowanych przez LGD	os.	0	300	listy uczestników / LGD
18	liczba uczestników konkursów na najlepszy produkt lokalny "Puszczy Noteckiej" organizowanych przez LGD	os.	0	80	listy uczestników / LGD
19	liczba uczestników konkursów fotograficznych organizowanych przez LGD	os.	0	100	listy uczestników / LGD
20	liczba uczestników rajdów turystycznych organizowanych przez LGD	os.	0	160	listy uczestników / LGD
21	liczba uczestników konferencji organizowanych przez LGD	os.	0	240	listy uczestników / LGD
22	Liczba osób/podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	os.	0	200	listy udzielonego doradztwa / LGD
23A	Liczba uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami obszaru	os.	0	440	listy obecności / LGD
23B	liczba osób zadowolonych ze spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami obszaru	os.	0	350	ankieta oceniająca szkolenia / LGD
24	liczba osób/podmiotów, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w Biurze LGD	os.	0	40	listy udzielonego doradztwa, monitoring realizacji LSR / LGD
25	liczba odbiorców wydawnictw informujących o wynikach wdrażania LSR	os.	0	400	listy odbiorców, protokoły odbioru, notatki służbowe o rozdysponowaniu / LGD
26	Liczba osób odwiedzających obiekty infrastruktury kulturalnej	os.	0	1200	monitoring realizacji LSR / LGD
27	liczba osób korzystających z nowego wyposażenia orkiestr / zespołów artystycznych	os.	0	40	monitoring realizacji LSR / LGD
28	Liczba osób odwiedzających zabytki	os.	0	10000	monitoring realizacji LSR / LGD

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu					
			nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
					Początkowa 2016 rok	Końcowa 2023 Rok		
PI	Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów gospodarczych	osoby planujące założenie dz. gospodarczej, w tym osoby defaworyzowane na rynku pracy; małe przedsiębiorstwa	konkurs	1A. liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	0	5	monitoring LSR / LGD
				1B. liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	77	monitoring LSR / LGD
PII	Kluczowe inwestycje w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej	mieszkańcy obszaru, turyści	konkurs	2. liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	szt.	0	27	monitoring LSR / LGD
PIII	Rozwój małej infrastruktury		projekt grantowy		szt.	0	28	monitoring LSR /

	turystyczno-rekreacyjnej								LGD
PIV	Projekty współpracy na rzecz aktywności turystyczno-rekreacyjnej	mieszkańcy obszaru, turyści	projekty współpracy	PW1. Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	0	2	dokumentacja PW / LGD	
				PW2. Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	0	4	dokumentacja PW / LGD	
				3. liczba obiektów małej infrastruktury turystycznej z wyposażeniem towarzyszącym	szt.	0	2	protokół odbioru, dokumentacja PW / LGD	
				4. liczba obiektów uzupełniającej infrastruktury turystycznej usytuowanej w przestrzeni publicznej	szt.	0	4	protokoły odbioru, dokumentacja PW / LGD	
				5. liczba uruchomionych i wyposażonych Centrów Informacji Lokalnej na terenie LGD	szt.	0	1	protokół odbioru C.I.L., dokumentacja PW / LGD	
PV	Promocja obszaru Puszczy Noteckiej i jej dziedzictwa w działaniach lokalnych	mieszkańcy obszaru, turyści, gminy	projekt grantowy - operacja własna	6. liczba działań/wydarzeń na rzecz promocji walorów i dziedzictwa lokalnego obszaru LGD	szt.	0	7	monitoring LSR / LGD	
				7. liczba wydawnictw promujących walory i dziedzictwo lokalne obszaru LGD	szt.	0	2	monitoring LSR / LGD	
PVI	Projekty współpracy na rzecz promocji zasobów lokalnych LGD	mieszkańcy, turyści, gminy	projekty współpracy	Wskaźniki PW1. i PW2 dotyczące tego Przedsięwzięcia są wliczone w PIV ponieważ dotyczą tych samych projektów współpracy					
				8. liczba wydanych tytułów publikacji na temat Wielkopolskich Wsi Tematycznych	szt.	0	1	projekt i egzemplarz publikacji, dokumentacja projektu współpracy / LGD	
				9. liczba wydanych pozycji map turystycznych obszaru z informacją o Wielkopolskich Wsiach Tematycznych	szt.	0	1	projekt i egzemplarz mapy, dokumentacja projektu współpracy / LGD	
				10. liczba zorganizowanych konferencji podsumowujących projekt	szt.	0	1	lista obecności, dokumentacja projektu współpracy / LGD	
				11. liczba typów banerów dla wiosek tematycznych	szt.	0	2	projekty banerów, dokumentacja projektu współpracy / LGD	
				12. liczba typów plakatów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne	szt.	0	1	projekt i egzemplarz plakatu, dokumentacja projektu współpracy / LGD	
				13. liczba gadżetów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne	szt.	0	1	projekt i egzemplarz gadżetu, dokumentacja projektu współpracy / LGD	
				14. liczba aplikacji na urządzenia mobilne służących turystom i mieszkańcom obszaru LGD	szt.	0	1	dokumentacja aplikacji, dokumentacja projektu współpracy / LGD	
				15. liczba tytułów publikacji (w tym map) turystycznych	szt.	0	1	projekt i egzemplarz publikacji, dokumentacja projektu współpracy / LGD	
PVII	Aktywizacja mieszkańców	mieszkańcy obszaru	projekt grantowy -	16. liczba działań edukacyjnych	szt.	0	3	monitoring LSR / LGD	

	poprzez wzmacnianie ich wiedzy i umiejętności		operacja własna	podwyższających wiedzę i umiejętności mieszkańców				
PVIII	LGD na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru	mieszkańcy obszaru	Aktywizacja	17. liczba turniejów organizowanych przez LGD	szt.	0	5	listy uczestników, dokumentacja własna LGD
				18. liczba konkursów na najlepszy produkt lokalny "Puszczy Noteckiej" organizowanych przez LGD	szt.	0	4	listy uczestników, dokumentacja własna LGD
				19. liczba konkursów fotograficznych organizowanych przez LGD	szt.	0	5	listy uczestników, dokumentacja własna LGD
				20. liczba rajdów turystycznych organizowanych przez LGD	szt.	0	4	listy uczestników, dokumentacja własna LGD
				21. liczba konferencji organizowanych przez LGD	szt.	0	4	listy obecności, dokumentacja własna LGD
PIX	LGD na rzecz wiedzy z zakresu wdrażania strategii	mieszkańcy obszaru, wnioskodawcy, beneficjenci	Aktywizacja	22. liczba dyżurów doradczych/konsultacyjnych prowadzonych przez LGD	szt.	0	6	listy udzielonego doradztwa / LGD
				23. Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami obszaru	szt.	0	19	listy obecności na spotkaniach / LGD
				24A. liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	os/dni	0	40	listy obecności / LGD
				24B. liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	os/dni	0	48	listy obecności / LGD
				25. liczba wydawnictw (ilość tytułów) informujących o wynikach wdrażania LSR, wydanych przez LGD	szt.	0	1	projekt treści wydawnictwa, egzemplarz wydawnictwa - zarchiwizowane w LGD
PX	Kluczowe inwestycje w infrastrukturze kulturalnej	mieszkańcy obszaru	konkurs	26. Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	szt.	0	5	Monitoring LSR / LGD
PXI	Zaspokajanie podstawowych potrzeb społecznych w zakresie infrastruktury kulturalnej	mieszkańcy obszaru	projekt grantowy	27. Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	szt.	0	2	Monitoring LSR / LGD
PXII	Konserwacja i rewitalizacja zabytków oraz udostępnianie ich społeczeństwu obszaru Puszczy Noteckiej	mieszkańcy obszaru, turyści	konkurs	28. liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach strategii	szt.	0	1	Monitoring LSR / LGD
SUMA								

Rozdział VI: SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU.

1. Ogólna charakterystyka

a) rozwiązania formalno-instytucjonalne

Ocena wniosków o wsparcie realizacji operacji odbywa się dwustopniowo.

Biuro LGD przygotowuje niezbędne dokumenty na posiedzenie Rady.

Rada Stowarzyszenia (organ decyzyjny) dokonuje wstępnej weryfikacji formalnej złożonych przez Wnioskodawców dokumentacji, podczas swoich posiedzeń dokonuje oceny i wyboru operacji oraz ustala kwoty wsparcia każdej z nich. Biuro funkcjonuje w oparciu o regulamin Biura LGD a czynności Pracowników Biura związane z procedurą weryfikacji formalnej wniosków wynikają z przyjętych procedur (procedura wyboru grantobiorców, procedura wyboru operacji dużych/wnioskodawców innych niż LGD, procedura wyboru operacji własnych LGD). Rada funkcjonuje w oparciu o Regulamin Rady LGD oraz ww. procedury. Podstawowe obowiązki Rady i Biura wynikają ze Statutu Stowarzyszenia.

Zarząd odpowiedzialny jest za organizację pracy Biura i funkcjonowanie LGD, a także za podejmowanie decyzji o sposobach działania LGD.

Walne Zebranie Członków zatwierdza propozycje dotyczące zmian w zapisach LSR (np. zmian kryteriów wyboru). Szczegółowe regulacje zawierają poszczególne Regulaminy.

b) sposób powstawania procedur

Pracą nad treścią poszczególnych procedur zajmował się Zespół LSR, o którym mowa w rozdziale II "Partycypacyjny Charakter LSR". Konsultacje dotyczące procedur były elementem konsultacji opisanych w tym rozdziale. Przy opracowaniu procedur wykorzystano dotychczasowe doświadczenia z wdrażania LSR (PROW 2007-2013), w szczególności odnoszące się do funkcjonalności kryteriów oceny oraz poszczególnych narzędzi wykorzystywanych w procesie oceny i wyboru operacji (np. form i zawartości kart oceny, sposobu przeprowadzania oceny itd.). Cennymi uwagami, które zostały wykorzystane podczas opracowania procedur były także wnioski i rekomendacje z ewaluacji wdrażania LSR (2007-2013) odnoszące się m.in. do kryteriów wyboru oraz oceny pracy Rady i Biura LGD. Pomocne w procesie tworzenia procedur było również wymienianie opinii na ten temat z innymi Lokalnymi Grupami Działania, zarówno w sposób bezpośredni, jak i podczas szkoleń i spotkań informacyjnych (np. w UMWW lub w CDR w Poznaniu).

c) Kluczowe cele i założenia procedur

Procedury, wymienione w pkt. a), odnoszą się w szczególności do:

- **warunków ubiegania się wnioskodawców o wsparcie realizacji operacji**, w tym do terminów poszczególnych czynności jakie należy wykonać w toku tego procesu, niezbędnej dokumentacji itp.;
- **sposobu oceny operacji**, w tym do opisu tego procesu jak i do narzędzi i sposobów samej oceny (informacja jak, przez kogo, kiedy oceniane są wnioski, jakimi kryteriami, jakie są minima punktowe oceny itd.);
- **sposobów obiegu informacji i jej zakresie** (w tym o ogłoszeniach naborów, o terminach poszczególnych czynności, o wynikach naboru, wynikach wyboru operacji, o możliwości składania odwołań/protestów, o konieczności dokonania uzupełnień i wiele innych);
- **dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia procedur** (załączniki do procedur - wzory dokumentów)
- **sposobów ustalania kryteriów oceny** (w tym powiązań tych kryteriów z analizą SWOT, a przez to z diagnozą obszaru LGD), a także sposobów zmiany tych kryteriów.

Szczegóły zawierają poszczególne dokumenty procedur obowiązujące podczas wdrażania LSR, udostępniane w Biurze LGD oraz na stronie internetowej LGD.

2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Lokalne kryteria wyboru zostały **ustanowione w drodze diagnozy obszaru i konsultacji społecznych**, w wyniku których została sformułowana analiza SWOT (rozdział IV). Poszczególne kryteria wyboru odnoszą się do elementów tej analizy, co zostało zobrazowane w tabelach prezentujących kryteria wyboru w dokumentacji poszczególnych procedur (tabele ukazują w ostatniej kolumnie związek z czynnikami składowymi SWOT). Kryteria są sformułowane w ten sposób, by poprzez wybór konkretnych operacji spowodować realizację takich inicjatyw/inwestycji (**produkty**), których zaistnienie na terenie LGD pozwoli osiągnąć **rezultaty** zbieżne z założonymi celami szczegółowymi LSR. Te zaś, w okresie długofalowym mają przyczynić się do zmian w obszarach określonych celami ogólnymi (**oddziaływanie**).

Zmiany kryteriów, podobnie jak i aktualizacje innych treści LSR, mogą (i powinny) odbywać się w sytuacjach koniecznych, a więc takich, w których zastosowanie dotychczasowych kryteriów nie przynosi zadowalającego efektu (nie realizowane są wskaźniki i cele LSR). **Podstawową przyczyną zmiany kryteriów są dane z monitoringu i ewaluacji** mówiące o niezadowalającym poziomie realizacji LSR. Informacja taka (zgodnie z założeniami monitoringu i ewaluacji, rozdział XI) jest podstawą do podejmowania decyzji w sprawie zmiany kryteriów wyboru. Zmiana kryteriów powinna być konsultowana społecznie, chyba że wynika ze zmian prawnych lub zaleceń pokontrolnych instytucji nadrzędnych (obowiązek wprowadzenia zmian). Opis procedury zmian kryteriów wyboru, uwzględniający ww. aspekty oraz właściwość decyzyjna organów LGD w tym zakresie opisują poszczególne procedury wymienione w pkt. 1 a).

3. Innowacyjność

a) Innowacyjność jest postrzegana w LSR jako zasadniczy czynnik rozwojowy obszaru. Biorąc pod uwagę, że połowa budżetu LSR kierowana jest na rozwój przedsiębiorczości, postanowiono dodatkowo punktować operacje z tego zakresu za rozwiązania innowacyjne. Uważamy, że to właśnie przedsiębiorcy mogą wnieść

duży wkład w rozwój obszaru LGD poprzez pierwiastek innowacyjny w ich inwestycjach dofinansowanych w ramach inicjatywy LEADER (RLKS). Dlatego też Przedsięwzięciami LSR, w których zdecydowano się dodatkowo wspierać rozwiązania innowacyjne są:

- **Przedsięwzięcie 1:** Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów gospodarczych

Zakresy, opisy i główne założenia poszczególnych przedsięwzięć zawarto w rozdziale V "Cele i wskaźniki". Innowacyjność została uwzględniona jako oddzielne kryterium oceny (operacje z zakresu ww. Przedsięwzięć LSR otrzymują dodatkowy punkt za projekt innowacyjny. Obowiązek udowodnienia innowacyjności (dostarczenia wystarczających informacji na ten temat) leży po stronie wnioskodawcy, który musi zawrzeć te informacje w formularzu wniosku lub załącznikach.

b) **definicja innowacyjności stosowana w LSR:**

Za przedsięwzięcia innowacyjne są uznawane takie, które na obszarze LGD wdrażają nowe lub znacząco udoskonalone produkty, usługi, procesy lub cechują się nowoczesną organizacją, a także/lub mobilizują istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne, kulturowe lub społeczne. W przypadku zasobów historyczno-kulturowych oczekiwane są operacje nawiązujące do dziedzictwa kulturowego obszaru, w tym kreujące produkty lokalne, oparte na tych zasobach.

4. Operacje grantowe i operacje własne

LSR przewiduje realizację **operacji grantowych** w następujących Przedsięwzięciach:

- Przedsięwzięcie III: Rozwój małej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej
- Przedsięwzięcie V: Promocja obszaru Puszczy Noteckiej i jej dziedzictwa w działaniach lokalnych
- Przedsięwzięcie VII: Aktywizacja mieszkańców poprzez wzmacnianie ich wiedzy i umiejętności
- Przedsięwzięcie XI: Zaspokajanie podstawowych potrzeb społecznych w zakresie infrastruktury kulturalnej

Tematyka grantów, w tym rodzaje operacji oraz warunki (określenie wnioskodawcy, wysokości wsparcia, prefinansowania i in.) zostały określone w rozdziale V "Cele i wskaźniki". W punkcie 6 niniejszego rozdziału znajdują się informacje uzupełniające dotyczące warunków finansowych operacji grantowych. Przebieg procesu ubiegania się o wybór grantobiorcy oraz inne pokrewne informacje określają "Procedury wyboru grantobiorców".

LSR przewiduje realizację **"Operacji własnych"** LGD w następujących Przedsięwzięciach:

Przedsięwzięcie VII: Aktywizacja mieszkańców poprzez wzmacnianie ich wiedzy i umiejętności

Przebieg procesu ubiegania się przez LGD o wybór "Operacji własnej" oraz inne pokrewne informacje określa "Procedura wyboru "Operacji Własnych".

5. Rozpoczynanie działalności gospodarczej – płatność ryczałtowa (premia)

Wysokość wsparcia na rozpoczynanie działalności gospodarczej ustalone zostało w LSR na poziomie **100.000 zł.**, a więc w maksymalnej dozwolonej w ramach prawnych kwocie. **Jest to kwota stała, niezależna od wnioskodawcy lub branży objętej wnioskiem, taka sama dla każdego wnioskodawcy.** Uzasadnieniem do podjęcia takiej decyzji są

- słaba sytuacja społeczno-gospodarcza obszaru LGD, w tym procesy zachodzące na rynku pracy, zdefiniowane w diagnozie zapisane w analizie SWOT;
- doświadczenie z wdrażania LSR w latach 2007-13, podczas którego większość wnioskodawców ubiegała się o kwoty zbliżone do 100.000 zł.;
- pobieżna analiza podstawowych kosztów działalności gospodarczej, w tym koniecznych do poniesienia składek ubezpieczeniowych, kosztów lokalowych, inwestycji, środków obrotowych, zatrudniania dostarczająca wniosków na temat "opłacalnej" (w kontekście możliwego ryzyka) kwoty wsparcia, od której potencjalni wnioskodawcy mogą podejmować decyzję o założeniu działalności gospodarczej;
- opinie przedsiębiorców i osób bezrobotnych ze spotkań konsultacyjnych, które odbyły się w toku tworzenia LSR.

Istotnym dla wnioskodawcy ubiegającego się o "premię" jest fakt, że **biznesplan opracowany przez niego, będący załącznikiem do dokumentacji wniosku o udzielenie wsparcia, będzie musiał dawać ekonomiczne uzasadnienie przydzielenia takiego wsparcia, to znaczy że planowane w operacji inwestycje muszą uzasadniać wnioskowaną kwotę na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Wnioskodawca musi wnioskować o kwotę równą do określonej w LSR na ten cel, a więc zawsze o 100.000 zł.**

6. Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR

Określenie intensywności pomocy wynika z ram prawnych odnoszących się do wdrażania LSR (rozporządzenie MRiRW) i wynosi odpowiednio, w stosunku do kosztów kwalifikowanych:

- **dla działań z zakresu przedsiębiorczości:**

a) **100%** - w przypadku premii określonej w pkt. 5 niniejszego rozdziału (wartość wsparcia zawsze **100.000 zł**);

b) **70%** - w przypadku inwestycji mających na celu rozwój istniejących podmiotów gospodarczych (mikro i małych przedsiębiorstw), któremu towarzyszyć będzie zatrudnienie nowych pracowników (wartość wsparcia **do 300.000 zł**, wartość operacji brutto wyższa niż 50.000 zł);

c) **70%** - w przypadku inwestycji mających na celu rozwój istniejących podmiotów gospodarczych (mikro i małych przedsiębiorstw), któremu nie musi towarzyszyć zatrudnienie nowych pracowników (wartość wsparcia **do 25.000 zł**,

wartość operacji brutto wyższa niż 50.000 zł).

- **dla operacji wnioskodawców innych niż LGD ("projekty duże"):**

a) **100%** - w przypadku wnioskodawców innych niż jednostki sektora finansów publicznych (wartość wsparcia **do 300.000 zł.**; wartość operacji brutto wyższa niż 50.000 zł);

b) **63,63%** - w przypadku wnioskodawców będących jednostkami sektora finansów publicznych (**limitu górnego kwoty wsparcia nie ustala się**, wartość operacji brutto wyższa niż 50.000 zł), przy czym w przypadku tych wnioskodawców pozostały wkład publiczny (**36,37%**) stanowi wkład wnioskodawcy.

- dla grantów w ramach operacji grantowych:

a) **100%** - w przypadku operacji służących ogółowi społeczeństwa, do efektów których dostęp mają wszyscy mieszkańcy;

b) **80%** - w przypadku operacji służących ograniczonej grupie docelowej odbiorców, do efektów których dostęp mają wybrani uczestnicy (np. szkolenia, wyjazdy studyjne itp.);

c) **63,63%** - w przypadku wnioskodawców będących jednostkami sektora finansów publicznych, przy czym w przypadku tych wnioskodawców pozostały wkład publiczny (**36,37%**) stanowi wkład wnioskodawcy.

Wartość pojedynczego grantu brutto nie może przekroczyć 50.000 zł, a całej operacji grantowej będącej kwotą naboru nie przekroczy 300.000 zł.

Górne limity wsparcia dla poszczególnych typów grantów zostały podane przy opisie poszczególnych Przedsięwzięć LSR w rozdziale V "cele i wskaźniki".

Rozdział VII: PLAN DZIAŁANIA

1. Charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągnięcia poszczególnych celów i wskaźników wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR.

W poniższej tabeli zawarto krótką charakterystykę ukazującą - dla każdego celu szczegółowego LSR i objętych celami wskaźników - sposoby realizacji oraz terminy naboru wniosków (rok naboru) i planowany "kamień milowy" LSR, w którym planowane jest osiągnięcie planowanych wartości danych wskaźników.

Tab. 22 – Harmonogram osiągnięcia celów i wskaźników

Lp.	Cel szczegółowy LSR	Wskaźniki produktu w ramach przedsięwzięć	Sposób realizacji	termin naboru wniosków / rok	końcowy kamień milowy osiągnięcia wskaźnika prod.(I-III)
1	1.1	1A, 1B, 1C, 1D	konkurs	2016,2017,2018	II
2	1.2	2	konkurs	2016	I
			PG*	2017,2018,2019,2020	II
		3, 4	PW*	2016	I
		5	PW*	2019	II
3	1.3	6	PG*	2017,2018,2019,2020	II
		7	PG*	2018, 2019	II
		8, 9, 10, 11, 12, 13	PW*	2016	I
		14, 15	PW*	2019	II
4	1.4	16	PG*	2017,2018,2019	II
		17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24B, 25	KB/A*	2016-2020 <i>działania LGD</i>	II
		24A		2016-2018 <i>działania LGD</i>	I
5	1.5	26	konkurs	2016	I
			PG*	2017,2018,2019,2020	II
		27	PG*	2018,2019	II
6	1.6	28	konkurs	2016	I

* KB/A- koszty bieżące i aktywizacja; PW - projekt współpracy; PG- projekt grantowy

Dla wskaźników produktu LSR realizowanych w ramach **kosztów bieżących** (19.4 PROW 2014-20) nie określono w załączniku 3 do LSR kwot finansowych przeznaczonych na realizację tych wskaźników, ponieważ wartości te są trudne do wyodrębnienia z kosztów bieżących ponoszonych w ramach tego poddziałania (np. koszt dyżurów doradczych). Określono natomiast kwoty finansowe dla wskaźników w ramach **aktywizacji** (19.4 PROW 2014-20). Łącznie, w ramach kosztów bieżących i aktywizacji, przysługuje LGD - na podstawie warunków konkursu o wybór LSR - **1 850 000 zł**.

Pozostała kwota kosztów bieżących jest wpisana w tabeli Planu Działania w jednej pozycji sumarycznej, bezwskaźnikowo. **Globalne kwoty przeznaczone na realizację działań w ramach 19.4 są także zobrazowane w tabeli budżetowej** (zał. 4 do LSR, odnoszący się do rozdziału VIII) spójnej kwotowo z tabelą Planu Działania.

Szczegółowy zakres Planu Działania w tym:

a) specyfikację celów i przedsięwzięć LSR oraz wskaźników produktu objętych tymi celami;

b) określenie "kamieni milowych" osiągnięcia wskaźników produktu czyli okresów realizacji LSR zgodnych z założeniami konkursu o wybór LSR (kamienie milowe: I-2018, II-2021 i III-2023 r.);

- c) określenie - dla każdego z kamieni milowych - wartości i jednostki osiąganych wskaźników produktu, wysokości finansowania przypisane tym wartościom , a więc planowane do wydatkowania z poszczególnych części budżetu LSR kwoty (w tym także z projektu Współpracy) oraz procentowe ujęcie wydatkowanie planowanej dla danego wskaźnika produktu kwoty finansowania w ujęciu narastającym;
- d) określenie poddziałania, z którego realizowane jest dany cel/przedsięwzięcie LSR (realizacja LSR, koszty bieżące i aktywizacja, projekt grantowy, projekt współpracy)
- e) dane sumaryczne wartości jednostki i finansów dla wskaźników produktu LSR zawiera tabela w załączniku 3 do LSR.

Rozdział VIII: BUDŻET LSR

1. Ogólna charakterystyka:

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stowarzyszenie Puszcza Notecka realizowana będzie dzięki wsparciu z **EFFROW**, w ramach działania **M19 PROW 2014-2020 - Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER** (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność; art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013), a więc finansowanie Lokalnych Grup Działania, w tym realizację ich Lokalnych Strategii Rozwoju. **Wszystkie cele LSR będą finansowane z tego źródła.**

LGD zakłada również pozyskiwanie środków z innych funduszy – EFS i EFRR (Rozdział V.2.).

BUDŻET

Opis powiązania budżetu z celami LSR:

W poniższej tabeli zawarto informację na temat powiązań budżetu z realizacją poszczególnych celów szczegółowych i objętych celami wskaźników.

Tab. 23 – powiązanie budżetu z realizacją celów i wskaźników

Lp.	Cel szczegółowy LSR	Wskaźniki produktu w ramach przedsięwzięć	Sposób realizacji	Budżet całkowity przeznaczony na realizację (10 170 00,00 zł)
1	1.1	1A, 1B, 1C, 1D	konkurs	4 000 000,00
2	1.2	2	konkurs	2 096 596,00
			PG*	840 000,00
		3, 4	PW*	80 000,00 - Projekt współpracy WWT (2016-2018)
		5	PW*	80 000,00 - Projekt współpracy ISI (2019-2021)
3	1.3	6	PG*	70 000,00
		7	PG*	20 000,00
		8, 9, 10, 11, 12, 13	PW*	80 000,00 - Projekt współpracy WWT (2016-2018)
		14, 15	PW*	80 000,00 - Projekt współpracy ISI (2019-2021)
4	1.4	16	PG*	30 000,00
		17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24A, 24B, 25	A*	55 200,00
5	1.5	26	konkurs	503 404,00
			PG*	180 000,00
		27	PG*	60 000,00
6	1.6	28	konkurs	200 000,00
Razem cel ogólny I				8 375 200,00
Koszty bieżące w ramach (19.4) nie objęte wskaźnikami LSR			KB*	1 794 800,00
Razem budżet LSR w tym:				10 170 000,00
wdrażanie LSR (19.2)				8 000 000,00
projekty współpracy (19.3) = 4% z 19.2				320 000,00
koszty bieżące (19.4) - nie objęte wskaźnikami LSR				1 794 800,00
aktywizacja (19.4)				55 200,00

* KB - koszty bieżące; A* - aktywizacja; PW - projekt współpracy; PG- projekt grantowy

Tabela 23 zawiera kwoty z uwzględnieniem wkładu EFFROW, budżetu państwa, a także wkładu własnego będącego wkładem krajowych środków publicznych. Zgodnie z informacją zawartą w Planie Działania, budżet obejmuje kwoty całościowe dostępne dla LGD w zakresie **kosztów bieżących i aktywizacji** zgodnie z warunkami konkursu (zał. 6 do regulaminu konkursu - ustalenie kwot wsparcia), a więc **1 850 000 złotych**. Tabela Planu Działania zawiera informację o całości tej kwoty lecz tylko jej część stanowią elementy objęte wskaźnikami realizacji LSR (aktywizacja na łączną kwotę **55 200 zł.**). Powodem takiej sytuacji jest niemożliwe do przypisania do wskaźników kosztów bieżących (tj. zatrudnienie, koszty lokalowe i inne niemożliwe do przewidzenia koszty bieżące). Nie mają zatem one w Planie Działania przypisanych konkretnych kwot, a ich wartość mieści się w sumie łącznej, przeznaczonej na koszty bieżące, uwidocznionej w dodatkowym wierszu tabeli Planu Działania (załącznik do LSR).

Zgodnie z warunkami konkursu (zał. 6 do regulaminu konkursu) LGD planuje w LSR projekty współpracy w wysokości 4% względem budżetu wdrożenia LSR (19.2). Zgodnie z ww. regulaminem budżet w załączniku nr 4 zawiera jedynie kwotę z limitu 2%, zaplanowano jednak realizację projektów ponad gwarantowany limit, a ich cele i wskaźniki zostały ujęte w planie działania, a planowana wartość środków na ten cel uwzględniona w budżecie w rozdziale VIII.

Szczegółowe dane budżetowe, w tym:

- a) podział budżetu na zakresy wsparcia w ramach poddziałań (realizacja operacji w ramach LSR, wdrażanie projektów współpracy, koszty bieżące i aktywizacja);
- b) plan finansowy w zakresie podziałania 19.2 PROW 2014-2020 zawierają tabele w załączniku 4 do LSR.

Rozdział IX: PLAN KOMUNIKACJI

Głównymi celami Planu Komunikacji (PK) w ramach niniejszej LSR są:

A. Informowanie mieszkańców obszaru LGD o:

- całości działań prowadzonych przez LGD
- wydarzeniach organizowanych przez LGD lub z udziałem LGD
- Lokalnej Strategii Rozwoju - o jej założeniach (celach, przedsięwzięciach i wskaźnikach), a także o warunkach skorzystania z pomocy
- terminach naborów wniosków na poszczególne działania wraz ze szczegółową informacją o warunkach tych naborów
- stanie realizacji LSR w tym o poziomie realizacji celów LSR i poszczególnych wskaźników
- dobrych praktykach wynikających z realizacji LSR

B. Informowanie wnioskodawców o wynikach naborów wniosków, a także o pozostałych elementach i terminach procedury oceny i wyboru operacji do finansowania.

C. Uzyskanie informacji zwrotnej na temat:

- oceny jakości pomocy (doradztwa, szkoleń, konsultacji) świadczonej przez LGD
- przebiegu i zakończenia realizacji operacji dofinansowanych przez LGD
- rozpoznawalności LGD na terenie jej działania
- jakości działań informacyjnych

D. Poprawa jakości działań komunikacyjnych prowadzonych w ramach PK - w przypadku zaistnienia konieczności skorygowania PK.

Głównymi wskaźnikami służącymi do skwantyfikowania działań komunikacyjnych stosowanymi w PK są:

- liczba informacji na stronie internetowej LGD,
- liczba informacji na profilu LGD na portalu społecznościowym,
- liczba rozpropagowanych materiałów wydawniczych,
- liczba wysłanych wiadomości, w tym - liczba wysłanych wiadomości pocztowych i e-mail do wnioskodawców,
- liczba informacji udzielonych w Biurze LGD,
- Liczba zorganizowanych spotkań informacyjno-szkoleniowych dla potencjalnych wnioskodawców,
- liczba podmiotów/osób, którym udzielono doradztwa bezpośredniego w biurze LGD,
- liczba opublikowanych komunikatów w mediach i na stronach internetowych gmin i na tablicach ogłoszeniowych, w tym na tablicy ogłoszeniowej LGD,
- liczba ankiet rozdysponowanych wśród odbiorców usług LGD oraz wśród beneficjentów,
- liczba ankiet rozdysponowanych wśród respondentów z obszaru LGD,
- liczba analizowanych ankiet na temat jakości działań informacyjnych LGD,
- liczba rekomendacji zmian w Planie Komunikacyjnym przyjętych przez Zarząd LGD do wdrożenia w wyniku spotkań konsultacyjnych.

Dobór wskaźników zależy od celu danego działania komunikacyjnego i grupy odbiorców tych działań.

Głównymi grupami docelowymi działań komunikacyjnych stosowanych w PK są mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalni liderzy, młodzież, bezrobotni, **w tym osoby defaworyzowane na rynku pracy określone w LSR**, potencjalni uczestnicy wydarzeń prowadzonych przez LGD, potencjalni wnioskodawcy w ramach naborów LSR (w tym także reprezentujący poprzednio wymienione grupy), wnioskodawcy, którzy złożyli wnioski o finansowanie operacji, osoby korzystające z doradztwa i konsultacji w Biurze LGD oraz podczas spotkań doradczo-konsultacyjnych prowadzonych przez LGD, beneficjenci operacji realizowanych w ramach LSR, respondenci badań ankietowych prowadzonych przez LGD oraz Pracownicy Biura i członkowie Zarządu LGD. Grupom docelowym przypisano odpowiednie cele i sposoby prowadzenia działań komunikacyjnych określonych w PK.

Szczegółowy zakres PK, w tym:

- a) prezentację głównych celów i przesłanek leżących u podstaw opracowania PK;
- b) opis działań komunikacyjnych i grup docelowych oraz środków przekazu, w tym działań podejmowanych w przypadku problemów z realizacją LSR, niskim poparciem społecznym dla działań realizowanych przez LGD itd.;
- c) opis zakładanych wskaźników realizacji działań komunikacyjnych oraz efektów działań komunikacyjnych;
- d) analizę efektywności działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu (w tym tryb korygowania planu komunikacji);
- e) opis sposobu wykorzystania w procesie realizacji LSR wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych;
- f) informację o budżecie przewidzianym na działania komunikacyjne **zawiera tabela w załączniku 5 do LSR.**

PLAN KOMUNIKACJI

Zintegrowanie w niniejszej LSR rozumiane jest jako **umożliwienie wykorzystania potencjałów rozwojowych znajdujących się na obszarze LGD w działaniach na rzecz jego rozwoju**, w tym zapewnienie mieszkańcom możliwości udziału w procesach rozwojowych, **nieżalenie od miejsca na obszarze i z zaangażowaniem różnego rodzaju beneficjentów**. Działania mają całościowo wpływać na poprawę jakości życia społeczności lokalnej poprzez działania optymalnie wykorzystujące lokalne zasoby. LGD skupia się na konieczności poprawy spójności terytorialnej regionu pod kątem **równoważenia poziomu rozwojowego** czyli wzmacnianie obszarów/grup społecznych o większych problemach z wykorzystaniem silnych stron i szans rozwojowych jakie tkwią na całym obszarze i w jego otoczeniu. Zastosowane działania mają charakter kompleksowy, a uwidacznia się to w **łączeniu różnych sektorowych i problemowych działań**, między innymi poprzez:

- inwestowanie w infrastrukturę kulturalną oraz turystyczno-rekreacyjną na terenie całej LGD,
- podejmowanie działań aktywizacyjnych i nastawionych na wiedzę i umiejętności mieszkańców w formie zróżnicowanych działań zależnych od potrzeb lokalnych,
- wspieranie ogółu przedsiębiorczości w tworzeniu miejsc pracy oraz utrzymywaniu zatrudnienia w istniejących podmiotach gospodarczych, niezależnie od branży, co daje szansę na zintegrowany rozwój oparty o zróżnicowane potencjały tych podmiotów,
- sieciowanie producentów, przetwórców i dostawców, a także usługodawców działających w branży turystycznej podejmowane w postaci operacji wspólnych, co w konsekwencji daje szansę na pobudzenie partnerów gospodarczych do tworzenia sieci powiązań i współpracy.

LGD zapewnia podejście zintegrowane w zakresie celów, przedsięwzięć i operacji, które zostały tak zaplanowane aby wpisywać się w specyfikę obszaru i wyznaczać kierunki dalszego rozwoju, a także reprezentować wyżej określone podejście. Ponadto:

Ważnym elementem zintegrowania jest **integracja podmiotów różnych sektorów** – w realizację przedsięwzięć aktywnie będą mogły włączać się podmioty reprezentujące różne miejscowości i różne sektory. Obszar LGD leży na terenie różnych gmin, jednak tworzących jeden zwarty obszar o podobnych walorach i specyfice. Ponadto grupy docelowe beneficjentów wywodzą się z różnych sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego. Takie rozwiązanie sprawi, że możliwe będzie zwiększenie korzyści i osiągnięcie jak najwyższego stopnia osiągnięcia celów z uwzględnieniem wzajemnych powiązań gospodarczych czy też społecznych.

Integracja zasobów – realizacja zaplanowanych przedsięwzięć jest związana z wykorzystaniem zasobów obszaru, tj. społecznych, kulturowych, przyrodniczych i ekonomicznych. Obszar charakteryzuje mało zdegradowane środowisko i ogromny potencjał warunków naturalnych i przyrodniczych. Atrakcyjne walory przyrodnicze określone w diagnozie oraz infrastruktura turystyczno-rekreacyjna wraz z bogactwem walorów historycznych i całym dziedzictwem kulturowym są istotnym czynnikiem rozwoju całego obszaru. Wewnętrzna spójność obszaru to wspólne zwyczaje i tradycje, które należy promować i wspierać w celu ich zachowania, ale także wykorzystania w rozwoju - zarówno społecznym jak i gospodarczym.

Mocnym elementem LSR wpływającym na zintegrowanie całego obszaru jest **horyzontalne wdrażanie innowacyjnych rozwiązań technicznych i technologicznych** w ramach wspierania przez LGD sektora przedsiębiorczego. Ma to znaczenie nie tylko dla rozwoju firm jak takich, ale patrząc na dalsze efekty takiej polityki, może mieć wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, promocję wewnętrzną przedsiębiorczości mieszkańców, a w dalszej perspektywie na podniesienie konkurencyjności obszaru i dalszy rozwój perspektyw zatrudniania, a co za tym idzie ograniczenia emigracji z terenu LGD.

Wsparcie przedsiębiorczości to także **zintegrowane podejście do problemu bezrobocia w grupach defaworyzowanych** na rynku pracy, a więc w środowisku osób, które mają utrudniony dostęp do podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia. LSR preferuje takie osoby z całego terenu swego działania, które znajdując się w takiej sytuacji podejmują działalność gospodarczą.

Integracja wewnątrz danego sektora – będzie przejawiała się na wzajemnych powiązaniach gospodarczych czy też społecznych. To między innymi wymiana doświadczeń i dobrych praktyk płynących z konkretnie wdrożonych operacji i zrealizowanych działań. Umożliwia to sama LGD w ramach działań własnych, ale także częste konsultacje między podmiotami w danym sektorze, w tym m.in. w sektorze publicznym, co sprzyja analizowaniu wyników wdrażania projektów społecznych/infrastrukturalnych w poszczególnych miejscach. Na podstawie kontaktów partnerskich, które ugruntowała na terenie działania LGD (także w procesie tworzenia LGD) podejmowane będą lepsze decyzje co do lokalizacji i zakresów kolejnych inwestycji, co ma ścisły związek z osiągnięciem **zintegrowanych celów w postaci lepszego wykorzystania nowych - zbudowanych, wyremontowanych lub zagospodarowanych - terenów i obiektów czy np. lepszego gospodarki przestrzennej**, w tym w zakresie bezpieczeństwa, ładu i estetyki przestrzeni publicznej.

Integracja obszaru – planowane przedsięwzięcia swoim zasięgiem obejmą cały obszar LGD, a wynika to z faktu, że z zaplanowanych inwestycji czy też imprez będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy znajdujący się w obszarze LGD, a także odwiedzający nasz region turyści. Ponadto przy realizacji projektów promowany będzie cały obszar LGD przez co poszerzy się wiedza na jego temat. Operacje wdrażane w ramach LSR dają także podstawy do ścisłej **integracji mieszkańców** poprzez ich udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych i aktywizacyjnych (operacje beneficjentów oraz samej LGD), a także w formie wspólnej pracy na rzecz inicjatyw objętych wnioskami, choćby w formie zaangażowania pracy własnej w projektach grantowych (wspieranie postaw wolontariatu). Działania edukacyjne i promocyjne wzmocnią także wiedzę mieszkańców całego obszaru o walorach i zasobach (kulturowych, historycznych, przyrodniczych, krajoobrazowych) terenu LGD, o których nierzadko nie wiedzą sami mieszkańcy (promocja wewnątrzna obszaru). Takie działania można traktować jako **zintegrowane (w tym wypadku uzupełniające) dla systemu edukacji szkolnej**.

Integracja funkcji – strategia dąży do integrowania rozwoju wielopłaszczyznowego. Łączy ze sobą funkcję środowiskowe, społeczne, kulturowe, gospodarcze i przestrzenne. Wszystkie te wymiary współzależą od siebie, a realizacja przedsięwzięć w ramach jednego wymiaru sprzyja osiągnięciu celów w innych wymiarach. Miejsca i obiekty stanowiące dziedzictwo kulturowe i historyczne będą mogły zostać wykorzystane do generowania korzyści ekonomicznych. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości opartej o wykorzystanie lokalnych zasobów, produktów, pozytywnie wpłynie na rozwój turystyki. Inwestycje w infrastrukturę publiczną, oprócz aktywizacji społecznej, wpłyną także na poprawę wizerunku gmin.

Biorąc pod uwagę niewielki budżet jaki może otrzymać LGD na realizację poważnych wyzwań społecznych i gospodarczych oraz konieczność rozwiązania wielu problemów, zaplanowane działania pozwalają wierzyć w osiągnięcie wielopłaszczyznowego, zintegrowanego efektu rozwoju społeczno-gospodarczego całego obszaru.

LSR zgodna jest z dokumentami planistycznymi, zarówno na poziomie lokalnym, jak i regionalnym, w szczególności ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020r. na poziomie następujących celów strategicznych

- Cel strategiczny 5. Zwiększenie spójności województwa;
- Cel strategiczny 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu;
- Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia;
- Cel strategiczny 8. Zwiększenie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.

Ponadto cele i założenia LSR są spójne z założeniami strategii poszczególnych gmin członkowskich LGD, które współdziałają w tworzeniu i wdrażaniu LSR (cele zbieżne z LSR z ich strategii wypisano w nawiasie) m.in.:

1. Strategia Rozwoju Gminy Chrzypsko Wielkie (Aktywizacja działalności gospodarczej; Kompleksowa rozbudowa infrastruktury technicznej).
2. Strategia Rozwoju Gminy Kwilcz (Poprawa atrakcyjności gospodarczej Gminy Kwilcz; Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, Rozwój usług społecznych; Kompleksowa rozbudowa infrastruktury technicznej).
3. Strategia Rozwoju Gminy Sieraków (Poprawa warunków życia mieszkańców; Wspieranie rozwoju gospodarczego gminy; Rozwój usług społecznych na terenie gminy).
4. Strategia Rozwoju Gminy Międzychód (Wzmocnienie potencjału gospodarczego; Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej; Mądrzy, zdrowi, aktywni i bezpieczni mieszkańcy).
5. Strategia Rozwoju Gminy Ostroróg (Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia; Zwiększanie konkurencyjności gospodarki w stosunku do innych regionów Europy).
6. Strategia Rozwoju Gminy Obrzycko (Aktywizacja gospodarcza gminy)
7. Strategia Rozwoju Gminy Wronki (Funkcjonalna, estetyczna i dostępna przestrzeń publiczna; nowoczesna i zmodernizowana infrastruktura; Nowoczesna, innowacyjna gospodarka z rozwiniętym sektorem turystycznym; Zintegrowane, aktywne, świadome i wykształcone społeczeństwo)

Rozdział XI: MONITORING I EWALUACJA

Monitoring wdrażania strategii jest procesem pozwalającym odpowiedzieć na dwa podstawowe pytania: czy strategia jest realizowana i jakie skutki przynosi jej realizacja. Monitoring dotyczy zatem przebiegu realizacji strategii (jej celów, zadań, wskaźników) jak i oceny efektów jej wdrażania (np. przemian społeczno-gospodarczych obszaru, którego dotyczy). Monitoring polega więc na szeregu następujących po sobie czynnościach. Są to m.in.:

- systematyczne zbieranie danych liczbowych i informacji o realizacji celów strategicznych;
- okresowe prowadzenie analiz porównawczych i tematycznych;
- przygotowanie cyklicznych raportów ukazujących stopień realizacji strategii;
- ocena osiągniętych rezultatów i określenie stopnia osiągnięcia celów i wykonania działań;
- ocena rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a osiągniętymi rezultatami;
- analiza przyczyn rozbieżności oraz identyfikacja obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych;
- opracowanie rekomendacji dotyczących wprowadzenia niezbędnych zmian w procesie wdrażania;
- planowanie zmian w strategii oraz wdrożenie przyjętych działań (w wyniku rekomendacji).

Monitoring umożliwia bieżącą ocenę realizacji zadań, przypisanych im wskaźników oraz osiągania stawianych w strategii celów, prognozowanie ewentualnych zmian warunków i kierunków realizacji, dokonywanie bieżących korekt i poprawek, podejmowanie działań zabezpieczających i naprawczych czy wreszcie – na podstawie raportu - informowanie stron zaangażowanych we wdrażanie o uzyskanych wynikach i wnioskach. Monitoring spełnia zatem dwie podstawowe funkcje:

- **sprawdzającą** (systematyczne, najlepiej coroczne, zestawienie wykonanych / zrealizowanych przedsięwzięć w relacji do zapisanych programów / planu) oraz
- **korygującą** (wprowadzanie zmian do zapisów strategii, wynikających ze szczególnie istotnych okoliczności, których nie dało się przewidzieć w fazie jej tworzenia lub co do których przyjęto niewłaściwe założenie – korekta celów, wskaźników, narzędzi wdrażania).

Monitoring strategii ma być **stałym i ciągłym procesem obserwacji zmian wybranych mierników**, mającym na celu **zapewnienie informacji na temat słuszności i skuteczności podejmowanych działań oraz ich zmianę w przypadku rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami**.

Podstawą do opracowania zasad monitoringu jest aktualny dokument planistyczny, czyli Lokalna Strategia Rozwoju (LSR). Zasady monitoringu opracował zespół roboczy odpowiedzialny za budowę LSR LGD "Puszcza Notecka" na lata 2014-2020. Elementy systemu monitoringu wymieniono w dalszej części rozdziału.

Ewaluację można rozumieć ogólnie jako „ocenę wartości interwencji, do której to oceny zastosowano odpowiednie, znane kryteria”. Interwencją są – w wypadku LSR – mechanizmy wdrażane przez LGD, a więc realizacja wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Ujmując zatem definicję ewaluacji w sposób najprostszy, ma ona być rozumiana jako **ocena prowadzonych działań lub „sprawdzenie jakości tego, co jest robione”**.

Wspomnianymi powyżej kryteriami oceny są:

- **zgodność stosowanych narzędzi z potrzebami mieszkańców i podmiotów z terenu działania LGD** odzwierciedlająca się w ich zainteresowaniu realizowanymi zadaniami (stopień wykorzystania funduszy pomocowych, udział w wydarzeniach, imprezach itd.);
- **skuteczność działań** (osiągnięcie lub nieosiągnięcie założonych celów poszczególnych działań);

MONITORING I EWALUACJA

- **efektywność** (stosunek ilości środków do osiąganych celów);
- **oddziaływanie** (uzyskiwanie szerszych efektów dzięki realizacji poszczególnych zadań);
- **trwałość efektów** (wypracowanie trwałych rozwiązań, powtarzalnych zjawisk i działających mechanizmów utrwalających osiągnięty cel działania LGD; a więc prawdopodobieństwo, że korzyści wynikające z realizacji strategii będą trwać nadal, po zakończeniu bieżącej interwencji, być może przy założeniu innych narzędzi wsparcia, albo bez nich).

Ewaluacja **powinna mieć charakter użyteczny (użytkowy)**, a więc jej wynik musi być przydatny do usprawnienia prowadzonych działań, w tym do osiągnięcia lepszych wskaźników w powyższych kryteriach. Przede wszystkim zaś **musi posiadać konkretnie określony cel**, bez którego sensowność jej dokonywania jest wątpliwa.

Ewaluacja, poprzez analizę osiągania celów pokazuje poprawne, odpowiednie ich sformułowanie, gdzie słowo „odpowiednie” nie odnosi się do literackiego ujęcia, ale do właściwego dopasowania celów do wcześniej przeprowadzonej analizy obszaru (analizy potencjałów, SWOT itp.), zidentyfikowanego w niej spektrum problemów, hierarchii priorytetów itd. Cele ogólne (strategiczne), jak i cele szczegółowe są bowiem odpowiedzią na silne strony (potencjały), słabe strony (problemy) obecne na obszarze objętym strategią oraz szanse i zagrożenia istniejące w jego otoczeniu.

W zakresie kluczowych wartości wskaźników szacujących postęp wdrażania LSR ewaluacja opiera się na danych pozyskanych w drodze bieżącego monitoringu tego procesu. Monitoring wykonywany jest systematycznie, w stałych, ściśle zdefiniowanych okresach, a ewaluacja dokonuje podsumowania procesu wdrażania jednorazowo, w trakcie jego trwania (*on-going*, ewaluacja dokonywana na koniec "kamieni milowych" - etapów wdrażania LSR, określonych w Planie Działania niniejszej LSR) oraz na jego zakończenie (*ex-post*). Ewaluacja początkowa, umożliwiająca zebranie danych wyjściowych do analizy obszaru, w tym wartości początkowych wskaźników (ewaluacja *ex-ante*) może być natomiast oparta na danych ewaluacji końcowej z poprzedniego okresu wdrażania (2007-2013), jeśli dane w niej zawarte są użyteczne dla nowego okresu.

System monitoringu i ewaluacji w LSR LGD "Puszcza Notecka" na lata 2014-2020 obejmuje wymienione w poniższej tabeli elementy, którym przypisano podmioty odpowiedzialne za wykonywanie ewaluacji lub monitorowania:

Tab. 24 – System monitoringu i ewaluacji

Lp.	Monitoring	Podmioty odpowiedzialne :
	Elementy procesu:	
1	Stałe monitorowanie osiągania poziomu wskaźników realizacji LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Członkowie Rady Stowarzyszenia
2	Stałe monitorowanie poziomu realizacji budżetu LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Członkowie Rady Stowarzyszenia
3	Stałe monitorowanie postępu realizacji operacji grantowych na terenie LGD	Podmiot wewnętrzny: Pracownicy Biura
4	Stałe monitorowanie jakości pracy Biura LGD	Podmioty zewnętrzne: osoby i podmioty korzystające z usług Biura LGD / Podmiot wewnętrzny: Pracownicy Biura
5	Stałe monitorowanie jakości działań szkoleniowych i aktywizacyjnych LGD	Podmioty zewnętrzne: uczestnicy szkoleń i działań aktywizacyjnych LGD / Podmiot wewnętrzny: Pracownicy Biura
6	Okresowe monitorowanie aktualności zapisów LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Zarząd LGD
7	Okresowe monitorowanie struktur organów LGD	Podmiot wewnętrzny: Pracownicy Biura
8	Okresowe spotkania koordynacyjne władz LGD	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Zarząd LGD
9	Okresowy przegląd systemu monitoringu i ewaluacji	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Zarząd LGD
Lp.	Ewaluacja	Podmioty odpowiedzialne :
	Elementy procesu:	
1	Okresowe podsumowanie poziomu wskaźników realizacji LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / przedstawiciele Organów LGD / Zarząd LGD / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci
2	Okresowe podsumowanie poziomu realizacji budżetu LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / przedstawiciele Organów LGD / Zarząd LGD / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci
3	Okresowe podsumowanie danych dotyczących funkcjonowania LGD, w tym ocen pracy Biura LGD oraz działalności szkoleniowej i aktywizacyjnej	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci
4	Okresowa ocena wizerunku/rozpoznawalności LGD na obszarze jej działania	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci
5	Raport z badań ewaluacyjnych, przyjęcie raportu oraz wdrożenie rekomendacji z ewaluacji	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / przedstawiciele Organów LGD / Zarząd LGD / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci

Opis szczegółowy elementów systemu monitoringu i ewaluacji zawiera tabela będąca załącznikiem do Regulaminu Biura oraz do LSR (załącznik 2) ("Procedury monitoringu i ewaluacji wdrażania LSR i funkcjonowania LGD "Puszcza Notecka"). Określa ona w sposób precyzyjny narzędzia, okresy wykonywania poszczególnych czynności oraz odpowiedzialność organów LGD za ich wykonanie.

Rozdział XII: STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Puszcza Notecka powstała w oparciu o przepisy prawa krajowego oraz wpisuje się w założenia Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020), który został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005. PROW 2014-2020 poddany został strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, w wyniku której stwierdzono, że „(...) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wskazuje na znaczne potencjalne korzyści wynikające z jego realizacji w odniesieniu do zachowania stanu oraz ochrony środowiska przyrodniczego na obszarach wiejskich” (Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; opracowanie wykonane na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach umowy nr 823/13).*

Jednocześnie poddano analizie charakter działań, rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, cechy obszaru oraz przedmiot opracowanej LSR Lokalnej Grupy Działania Puszcza Notecka w kontekście zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2013.1235 z dnia 2013.10.24), w szczególności Działu IV tego aktu prawnego i art. 46, 47, 49. W oparciu o te analizy uznano, że LSR nie wpisuje się w katalog dokumentów, które wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Podsumowując powyższe stwierdzono, że Lokalna Strategia Rozwoju LGD Puszcza Notecka nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Zapisy LSR nie wyznaczają również ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w związku z czym LSR nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w rozumieniu przepisów wskazanej powyżej ustawy.

1. BDL GUS - Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks. Pobrano: 24.09.2015 r.
2. Chojnicki Z., 1989. Podstawowe aspekty rozwoju społeczno-gospodarczego. W: Kukliński A. (red.), *Współczesne problemy gospodarki przestrzennej Polski*. Rozwój regionalny, rozwój lokalny, samorząd terytorialny nr 18, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, s. 107-121.
3. Churski P., 1999. Lokalne rynki pracy w województwie poznańskim w okresie transformacji społeczno-gospodarczej, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
4. Czapiewska G., 2011. Odnowa wsi szansą na rozwój peryferyjnych obszarów wiejskich Pomorza. W: Kowerski M. (red.), *Barometr Regionalny* nr 3(25)/2011, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu, Zamość, s. 85-94.
5. Dolata M., 2009. Wewnętrzne zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego województwa wielkopolskiego. W: Czyż T. (red.), *Charakter regionalny województwa wielkopolskiego*. Biuletyn IGSEiGP UAM, Seria Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna nr 9, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, s. 63-76.
6. Dyba W.M., Stryjakiewicz T., 2012. Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gmin województwa wielkopolskiego w świetle realizacji polityki intraregionalnej, Biuletyn IGSEiGP UAM, Seria Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna nr 19, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
7. Heffner K., 2007. Fundamenty procesu przemian aktywizacyjnych na obszarach wiejskich.
8. W: Kłodziński M., Błąd M., Wilczyński R. (red.), *Odnowa wsi w integrującej się Europie*, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa, s. 51-66.
9. Herbst J., Przewłocka J., 2011. Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2010, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa.
10. Holzer J., 2003. Demografia, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
11. Kondracki J., 2013. Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
12. Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia „Puszcza Notecka”, 2013. Wersja ujednolicona po zmianach z dnia 12.11.2013 r. Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”, Międzychód.
13. Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, 2015.
14. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2015, Warszawa.
15. Pro-Grant S.C. Grzegorz Cetner, Oskar Wysocki, 2013a. Raport z ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia „Puszcza Notecka”. Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”, Międzychód.
16. Pro-Grant S.C. Grzegorz Cetner, Oskar Wysocki, 2013b. Raport z monitoringu wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia „Puszcza Notecka” oraz z przeglądu procedur monitorowania wdrażania LSR. Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”, Międzychód.
17. Pro-Grant S.C. Grzegorz Cetner, Oskar Wysocki, 2015. Raport z ewaluacji Strategii Rozwoju oraz funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia „Puszcza Notecka”. Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”, Międzychód.
18. Raczkowska M., 2009. Kapitał społeczny na obszarach wiejskich w Polsce. W: Kiryjow J. (red.), *Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie*, *Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej* nr 79, s. 39-47.
19. Regulamin Rady Stowarzyszenia „Puszcza Notecka”, 2013. Wersja ujednolicona po zmianach z dnia 12.11.2013 r. Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”, Międzychód.
20. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Dz. U. 2015 poz. 1570
21. Statut Stowarzyszenia „Puszcza Notecka”, 2011. Wersja ujednolicona po zmianach z dnia 26.01.2011 r. Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”, Międzychód.
22. Strategia komunikacji PROW 2014-2020. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2015, Warszawa.
23. Uchwała nr 1 Zarządu Stowarzyszenia „Puszcza Notecka” z dnia 17.11.2009 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu Pracy Biura. Stowarzyszenie „Puszcza Notecka”, Międzychód.
24. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Dz. U. 2015 poz. 349
25. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności. Dz. U. 2015 poz. 378.
26. Wojciechowski J., 2015. Aktywność i skuteczność beneficjentów w ramach wdrażania lokalnej strategii rozwoju przez Lokalną Grupę Działania w Polsce na przykładzie Stowarzyszenia LGD Puszcza Notecka. W: Churski P. (red.), *Biuletyn IGSEiGP UAM, Seria Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna* nr 28, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, s. 99-114.
27. Wojciechowski J., 2015. Wpływ środków osi priorytetowej 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na rozwój społeczno-gospodarczy gmin Lokalnej Grupy Działania Puszcza Notecka. Praca magisterska pod kierunkiem Prof. UAM dr hab. Pawła Churskiego, ss. 168.
28. Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, 2014.

1. Aktualizacja LSR może być dokonana w przypadku następujących sytuacji:
 - a) na podstawie wyników badań dotyczących analizy obszaru, mogących mieć wpływ na wyniki wdrażania LSR;
 - b) na podstawie wyników monitoringu i ewaluacji LSR oraz wniosków i rekomendacji wynikających z tych wyników;
 - c) na podstawie opinii i wniosków Rady, bazujących na przebiegu i wynikach zakończonych naborów wniosków o dofinansowanie;
 - d) na podstawie opinii i rekomendacji pracowników Biura dotyczących zmian w zapisach LSR, bazujących na przebiegu i wynikach zakończonych naborów wniosków o dofinansowanie oraz wynikach prowadzonego monitoringu;
 - e) w wyniku zmian uwarunkowań prawnych związanych z wdrażaniem LSR;
 - f) w wyniku zaleceń pokontrolnych instytucji nadrzędnych
 - g) w innych uzasadnionych przypadkach, w których nie dokonanie zmian zapisów LSR zagrażałoby skutecznemu jej wdrożeniu i nieosiągnięciu założonych celów.
2. Aktualizacja LSR w zakresie pkt. 1 a) może dotyczyć **zmian kierunków realizacji strategii pod wpływem istotnych zmian zachodzących na obszarze LGD lub w jego otoczeniu**. Wyniki badań dotyczących analizy obszaru (obserwacje własne jak i dostępne wyniki badań innych podmiotów oraz dane statystyczne) mogą dostarczyć istotnych danych, które zaprzeczałyby dotychczasowej diagnozie i analizie SWOT. W takim przypadku należy poddać LSR konsultacjom społecznym i zdecydować o utrzymaniu lub zmianie kierunków jej realizacji.
3. Aktualizacja LSR w zakresie pkt. 1 b, c i d) może dotyczyć przed wszystkim **rodzaju kryteriów wyboru** dla danego typu operacji oraz **wartości punktowej w poszczególnych kryteriach**. Zmiany mogą obejmować **wprowadzanie nowych kryteriów oceny, jak i rezygnację z dotychczas stosowanych**. Zmiany muszą być podyktowane trudnościami we wdrożeniu danego typu operacji i prowadzić do ułatwienia wdrożenia LSR, z zachowaniem planowanego celu, jaki ma być osiągnięty poprzez to wdrożenie. Zmiany kryteriów oceny powinny zostać poddane konsultacjom społecznym. Aktualizacja w zakresie wymienionych punktów może odnosić się także do samego **systemu monitorowania i ewaluacji**, w przypadku konieczności dokonania usprawnień w bieżącym monitoringu wdrażania (np. zmiana narzędzi, zmiana okresów wykonywania czynności, zmiana odpowiedzialności za te czynności itp.) lub ewaluacji (podobny zakres zmian, a także wytyczanie nowych obszarów ewaluacji lub rezygnacja z poprzednio ustalonych). Szczegóły procedur monitoringu i ewaluacji są opisane w rozdziale Monitoring i ewaluacja, a także w szczegółowej tabeli opisującej procedury w tym zakresie, będącej załącznikiem do Regulaminu Biura LGD. Zmiany dotyczące systemu monitorowania i ewaluacji nie wymagają konsultacji społecznych, ponieważ opinia publiczna nie jest w tym wypadku niezbędnym źródłem opiniotwórczym do dokonania zmian.
4. Aktualizacja LSR w zakresie pkt. 1 e) wynika z **wprowadzanych w życie nowych regulacji prawnych oraz nowelizacji dotychczasowego ustawodawstwa** dotyczącego mechanizmu RLKS/LEADER. Ramy prawne dotyczą wszystkich LGD i po ich wejściu w życie powinny być niezwłocznie odzwierciedlone w zapisach LSR - w zakresie, w jakim zmiany te wpływają na treść LSR i funkcjonowanie LGD. Zakres zmian jest tu trudny do określenia i będzie wynikał z konkretnych ram prawnych wchodzących w życie. Zmiany treści LSR dotyczące regulacji prawnych nie wymagają konsultacji społecznych, ponieważ są obowiązkiem jaki spoczywa na LGD.
5. Aktualizacja LSR w zakresie pkt. 1 f) wynika z **zaleceń pokontrolnych** instytucji, które zgodnie z regulacjami prawnymi mogą przeprowadzać kontrolę funkcjonowania LGD (m.in. UMWW, MRiRW). LGD ma obowiązek poddać się czynnościom kontrolnym. Kontrola zakończona jest sporządzeniem protokołu z czynności kontrolnych zgodnie z procedurami instytucji prowadzących daną kontrolę. W treści protokołu mogą znajdować się zalecenia dokonania zmian w treści LSR. W takim przypadku dokonuje się takich zmian w terminie określonym w zaleceniach pokontrolnych lub w innym odnoszącym się do tego faktu prawie. Zmiany treści LSR wynikające z zaleceń pokontrolnych nie wymagają konsultacji społecznych, ponieważ są obowiązkiem jaki spoczywa na LGD.
6. Aktualizacja LSR w zakresie pkt. 1 g) może dotyczyć **innych, na dziś nieokreślonych, trudnych do przewidzenia sytuacji**, które mogą mieć wpływ na (lub powodować konieczność) dokonania zmian zapisów LSR. Należy podchodzić każdorazowo z rozwagą do decyzji o zmianie treści strategii i podejmować je **tylko w sytuacjach niezbędnych, kiedy to nie dokonanie zmian zapisów może przynieść negatywny wpływ na wdrażanie LSR**.
7. Zmiany w treści LSR dokonywane są **zgodnie z ramami prawnymi w jakich funkcjonuje LGD, w tym zgodnie ze statutem LGD i Regulaminami organów LGD i ich załącznikami**, a także z uwzględnieniem wytycznych niniejszej procedury. Walne Zebranie Członków oraz Zarząd, podejmując decyzję dotyczące treści LSR, bez względu na aktualny skład osobowy oraz sektory reprezentowane przez osoby zasiadające w organach LGD, pozostają w swych decyzjach **zawsze bezstronne w stosunku do wszelkich grup interesów**, jakie mogą wystąpić na obszarze Lokalnej Grupy Działania, a jedynymi przesłankami dla tych organów, dotyczącymi podejmowania decyzji o zmianie treści LSR, są okoliczności określone w niniejszej procedurze. Wszelkie decyzje - nie pozostające zgodnie ze Statutem lub innymi regulacjami prawnymi Stowarzyszenia w gestii Walnego Zebrania Członków lub innych organów Stowarzyszenia - odnoszące się do założeń i zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR), jej załączników lub innych dokumentów (w tym procedur), nie będących załącznikami do LSR, a mających ścisły związek z jej wdrażaniem oraz ich zmian, Zarząd podejmuje jedynie w oparciu o dane pochodzące z wiarygodnych i wolnych od wpływów grup interesów źródeł informujących o konieczności dokonania tych zapisów lub ich zmian.
8. Podejmując decyzje o zmianach w treści LSR **należy uwzględnić ramy prawne realizacji LSR, w tym warunki jakie określa umowa ramowa pomiędzy LGD a SW** w zakresie możliwości lub braku możliwości dokonywania zmian w treści LSR (np. zachowanie celów, wskaźników itp.).
9. Jediną formą wprowadzania zmian uznaną za skuteczną i będącą gwarantem udokumentowania tych zmian jest **forma pisemna** czyli dokonanie zmian zapisów w treści odpowiednich rozdziałów LSR. Przyjęcie zmienionego dokumentu może mieć miejsce po dokonaniu pisemnych zmian w jego treści.
10. **Zmieniona pod względem treści LSR wchodzi w życie z momentem przyjęcia jej nowego brzmienia przez odpowiedni organ LGD**, zgodnie z pkt. 7 niniejszej procedury.

11. **Aktualna pod względem treści LSR jest zawsze dostępna** dla wszystkich osób w Biurze LGD oraz na stronie internetowej LGD. Należy zapewnić upublicznienie treści zmienionej LSR niezwłocznie po zatwierdzeniu zmian, a także poinformować o dokonaniu tych zmian poprzez odrębny artykuł/komunikat na stronie internetowej LGD.
12. **Proces zmian założeń LSR powinien mieć społeczny charakter**, tak jak proces jej pierwotnego tworzenia. Konsultacje społeczne dotyczące zmian w treści LSR powinny być niezbędnym elementem procesu korygowania treści LSR, z wyłączeniem okoliczności opisanych w niniejszej procedurze (zmiany prawne i wynikające z czynności kontrolnych). Forma konsultacji powinna być dostosowana do rodzaju i skali zmian, z zachowaniem grup docelowych konsultacji dostosowanych do charakteru/tematu zmian treści strategii (np. w przypadku zmian dotyczących wspierania przedsiębiorczości niezbędna jest konsultacja ze środowiskiem osób defaworyzowanych na rynku pracy lub/i z instytucjami podejmującymi problematykę rynku pracy).

ZAŁĄCZNIK NR 2 – PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU

1. Opis elementów funkcjonowania LGD, które będą podlegać ewaluacji - wraz z opisem procedury: sposobami działania, odpowiedzialnością za realizację poszczególnych zadań oraz wskazaniem czasu i okresu objętego pomiarem. Opracowano na podstawie rekomendacji z ewaluacji wykonanej w 2015 r.

Lp	Nazwa procedury	Treść procedury / sposoby działania	Odpowiedzialność za realizację procedury	Termin stosowania procedury - czas i okres objęty pomiarem
Ewaluacja:				
1	Okresowe podsumowanie danych dotyczących funkcjonowania LGD, w tym ocen pracy Biura LGD oraz działalności szkoleniowej i aktywizacyjnej	1. Funkcjonowanie Biura (Regulamin, zasoby lokalowe, osobowe itp., obsługa beneficjentów i inne działania prowadzone przez pracowników Biura LGD): analiza funkcjonowania Biura LGD oparta na wywiadzie z jego pracownikami, jak i z przedstawicielami Rady i Zarządu LGD, a także na danych ankietowych pozyskanych od osób obsługiwanych przez Biuro, korzystających z informacji i pomocy w Biurze LGD oraz od uczestników szkoleń organizowanych przez LGD (<i>dane źródłowe patrz: monitoring</i>). Wnioski i rekomendacje będą kompleksowo dotyczyć pracy Biura LGD, w tym m.in. stosowanych procedur, zasobów lokalowych, osobowych, obsługi klienta itp.).	Wzór ankiety dot. badania nt. funkcjonowania Biura opracowują przed przeprowadzeniem ankietyzacji <u>pracownicy Biura LGD lub eksperci</u> . <u>Pracownicy Biura</u> (przy możliwej pomocy gmin i innych podmiotów i osób z terenu LGD) organizują dystrybucję i zbieranie ankiet do/od osób, które korzystały w jakikolwiek sposób z usług/działań LGD (jak wymieniono wyżej: wnioskodawcy, beneficjenci, uczestnicy szkoleń, korzystający z doradztwa itp.). W zależności od wykonawcy badania ewaluacyjnego: <u>pracownicy Biura LGD bądź eksperci zewnętrzni</u> opracowują wyniki badania, wnioski i rekomendacje.	Ewaluacja: a) on-going - na zakończenie etapów realizacji LSR, określonych w Planie Działania; - IV kw. 2018 / I kw. 2019 b) ex-post - po zakończeniu wdrażania LSR) - IV kw. 2022 / I kw. 2023
2	Okresowa ocena wizerunku/rozpoznawalności LGD na obszarze jej działania	1. Rozpoznawalność LGD – analiza oparta na ankietach kierowanych do mieszkańców obszaru LGD (próbą losowa, najmniejsza logiczna pozwalająca utrzymać wyniki w granicy błędu) i wywiadach uzupełniających. Wywiady prowadzone będą w sposób wyrywkowy, na temat odczuć, m.in. samorządowców, beneficjentów, mieszkańców - dla weryfikacji wyników ankietyzacji; a także będą to wywiady z przedstawicielami LGD na temat działań prowadzonych na terenie wdrażania LSR, głównie tych, które przyczyniają się do podwyższania rozpoznawalności LGD. Wnioski i rekomendacje będą dotyczyć podejmowanych przez LGD działań mających na celu osiągnięcie wyższej rozpoznawalności LGD na terenie wdrażania LSR, w tym informowania mieszkańców o prowadzonych działaniach.	Podobnie jak powyżej, wzór ankiety opracują pracownicy Biura LGD lub eksperci zewnętrzni, a pracownicy Biura (przy możliwej pomocy gmin i innych podmiotów i osób z terenu LGD) zorganizują dystrybucję i zbieranie ankiet do/od mieszkańców. Ankiety mogą trafić do respondentów m.in. poprzez gminy/sołectwa z terenu LGD i przez nie zostać odesłane/oddane (poprzez te same osoby do Biura LGD); Wywiady przeprowadzą Pracownicy Biura LGD lub eksperci zewnętrzni; W zależności od wykonawcy badania ewaluacyjnego: pracownicy Biura LGD bądź eksperci zewnętrzni opracowują wyniki badania, wnioski i rekomendacje.	Ewaluacja: a) on-going - na zakończenie etapów realizacji LSR, określonych w Planie Działania; - IV kw. 2018 / I kw. 2019 b) ex-post - po zakończeniu wdrażania LSR) - IV kw. 2022 / I kw. 2023

1A. Kryteria, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja funkcjonowania LGD

Kryteria, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja funkcjonowania LGD odpowiadają danym z monitoringu, pozyskiwanym w ramach badanych zagadnień dotyczących funkcjonowania, a określonych poniżej, w pkt. 4 (Monitoring), w podpunktach 4 (Stałe monitorowanie jakości pracy Biura LGD) i 5 (Stałe monitorowanie jakości działań szkoleniowych i aktywizacyjnych LGD):

a) W ramach stałego **monitorowania jakości pracy Biura LGD** osoby korzystające z doradztwa, konsultacji, informacji oraz innego wsparcia oferowanego przez Biuro LGD wypełniają dobrowolną ankietę, wyłożoną w Biurze. Kryteriami oceny jakości pracy Biura zastosowanymi w narzędziu badawczym są tutaj:

- **ocena merytoryczna pomocy** uzyskanej podczas indywidualnych konsultacji/doradztwa w Biurze LGD (adekwatność do problemu, aktualność, przydatność);
- **ocena materiałów pomocniczych** otrzymanych podczas indywidualnych konsultacji/doradztwa w Biurze LGD;
- **ocena obsługi w Biurze LGD** (atmosfera, przyjazność, otwartość na problemy itp.);
- **ocena warunków lokalowych Biura LGD do prowadzenia doradztwa/konsultacji** indywidualnych;

Oprócz analizowanych wartości ocen przypisywanych ww. kategoriom, Biuro LGD zbiera także za pomocą tej samej ankiety uwagi respondentów dot. dotychczasowych konsultacji i doradztwa w Biurze LGD oraz ich oczekiwania co do przyszłych konsultacji indywidualnych i doradztwa w Biurze LGD.

b) W ramach stałego **monitorowania jakości działań szkoleniowych i aktywizacyjnych LGD** prowadzone jest badanie ankietowe wśród **uczestników / odbiorców**, na zakończenie danego działania. Kryteriami oceny jakości działań szkoleniowych i aktywizacyjnych LGD zastosowanymi w narzędziu badawczym są tutaj:

- **ocena zawartości merytorycznej** szkoleń, spotkań, warsztatów (treść - aktualność, przydatność);
- **ocena materiałów szkoleniowych** otrzymanych podczas szkoleń, spotkań, warsztatów;
- **ocena organizacji** szkoleń, spotkań, warsztatów (informacja, nabór, miejsce szkolenia itp.);
- **ocena prowadzących** szkolenia, spotkania, warsztaty (wiedza, dostępność przekazywania itp.).

Oprócz analizowanych wartości ocen przypisywanych ww. kategoriom, Biuro LGD zbiera także za pomocą tej samej ankiety uwagi respondentów dot. dotychczasowych szkoleń, spotkań, warsztatów organizowanych przez LGD oraz ich oczekiwania co do przyszłych szkoleń, spotkań, warsztatów jakie mogłaby organizować na swoim terenie LGD.

Kryteria, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja funkcjonowania LGD wynikają także z okresowych wywiadów przeprowadzanych z Pracownikami Biura LGD oraz przedstawicielami organów LGD oraz badań ankietowych - opisanych powyżej w pkt. 1, podpunkt 1 i 2 niniejszego dokumentu - (**analiza funkcjonowania Biura LGD** oparta na wywiadzie z jego pracownikami, jak i z przedstawicielami Rady i Zarządu LGD oraz **analiza rozpoznawalności LGD** oparta na ankietach kierowanych do mieszkańców obszaru LGD, wywiadach uzupełniających kierowanych do samorządowców, beneficjentów, mieszkańców, a także wywiadach z przedstawicielami LGD na temat działań prowadzonych na terenie wdrażania LSR, przyczyniających się do podwyższania rozpoznawalności LGD.

2. Opis elementów wdrażania LSR, które będą podlegać ewaluacji - wraz z opisem procedury: sposobami działania, odpowiedzialnością za realizację poszczególnych zadań oraz wskazaniem czasu i okresu objętego pomiarem.
Opracowano na podstawie rekomendacji z ewaluacji wykonanej w 2015 r.

Ewaluacja:			
1	Okresowe podsumowanie poziomu wskaźników realizacji LSR	1. Skuteczność wdrażania LSR pod kątem osiągania wskaźników realizacji strategii - analiza skuteczności wdrażania LSR oparta na: wynikach naborów dotychczasowych i planie kolejnych; rozmowie/wywiadzie z przedstawicielami Biura i Rady LGD (wszyscy pracownicy Biura LGD plus wybrane osoby z Rady oraz Zarządu LGD) oraz na wynikach z monitoringu. Wnioski i rekomendacje formułowane na koniec badania dotyczą skuteczności prowadzenia naborów, stosowanych kryteriów oceny, harmonogramu działań, w tym zmian jakie byłyby konieczne w tym zakresie.	<p>Biuro LGD: dostarcza zagregowanych danych dot. wskaźników LSR na podstawie wyników naborów, ankiet monitorujących beneficjentów i danych pochodzących z Instytucji Wdrażającej; Pracownicy Biura uczestniczą w wywiadach/rozmowach będących częścią badania. <i>W przypadku zastosowania autoewaluacji pracownicy Biura przeprowadzają ewaluację LSR.</i></p> <p>Przedstawiciele organów LGD: uczestniczą w wywiadach/rozmowach będących częścią badania.</p> <p>Eksperci: W przypadku zlecenia ewaluacji podmiotowi zewnętrznemu, prowadzą badanie ewaluacyjne.</p> <p>Zarząd LGD: Zapoznaje się z wynikami ewaluacji i z rekomendacjami. Wybiera zakres rekomendacji do zastosowania i podejmuje odpowiednie decyzje w tym zakresie.</p>
1a	<i>Ankieta monitorująca beneficjenta - uwagi</i>	Ankieta monitorująca beneficjenta ma być – obok informacji zbiorczych pochodzących z Instytucji Wdrażającej - podstawowym narzędziem weryfikacji danych o zrealizowanych operacjach, wydatkowanych kwotach i kwotach pozyskanych dotacji. Ma to być również pełnowartościowe źródło weryfikujące dane o osiągniętych wskaźnikach LSR. Wzór ankiety musi być na tyle szczegółowy, by beneficjent danej operacji wiedział, jakie wskaźniki odpowiadają jego operacji, by nie dokonywał on błędnego ich wyboru. Wszystkie monitorowane wskaźniki muszą być wpisane w formularz ankiety. Formularz ankiety musi być zawsze dostępny na	<p>Biuro: aktualizacja danych w ankiecie monitorującej w przypadku zmiany zapisów wskaźników; udostępnianie wzoru ankiety na stronie internetowej LGD; zbieranie od beneficjentów podpisanych oświadczeń o konieczności wypełnienia ankiety monitorującej; instruowanie beneficjentów; przypominanie o konieczności wypełnienia ankiety; zbieranie ankiet, analiza danych z ankiet (monitorowanie wskaźników wdrażania LSR na podstawie ankiet).</p>
			<p>Ewaluacja:</p> <p>a) on-going - na zakończenie etapów realizacji LSR, określonych w Planie Działania; - IV kw. 2018 / I kw. 2019</p> <p>b) ex-post - po zakończeniu wdrażania LSR) - IV kw. 2022 / I kw. 2023</p>
			<p>Udostępnianie ankiety na bieżąco. Wypełnianie ankiety przez beneficjentów na zakończenie operacji (<i>po otrzymaniu płatności końcowej</i>). Monitorowanie wskaźników realizacji LSR: na bieżąco.</p>

		stronie internetowej LGD. Instrukcja wypełniania ankiety musi być precyzyjna i jednoznaczna. Beneficjent musi być poinstruowany co do zakresu danych wpisywanych do ankiety oraz o konieczności i terminie jej wypełnienia. Beneficjent musi podpisać stosowne oświadczenie dotyczące konieczności wypełnienia ankiety monitorującej.		
2	Okresowe podsumowanie poziomu realizacji budżetu LSR	1. Skuteczność wdrażania LSR pod kątem realizacji budżetu LGD - analiza skuteczności wdrażania LSR oparta - jak wyżej - na: wynikach naborów; wywiady z przedstawicielami Biura i Rady LGD oraz na wynikach z monitoringu. Wnioski i rekomendacje dotyczyć będą zakresu wymienionego powyżej, dla Ewaluacji, w pkt. 1	Zakresy jak wyżej.	odpowiedzialności - Ewaluacja: a) <i>on-going</i> - na zakończenie etapów realizacji LSR, określonych w Planie Działania; - IV kw. 2018 / I kw. 2019 b) <i>ex-post</i> - po zakończeniu wdrażania LSR) - IV kw. 2022 / I kw. 2023

3. Raporty z badań ewaluacyjnych Opracowano na podstawie rekomendacji z ewaluacji wykonanej w 2015 r.

Ewaluacja:				
1	Raport z ewaluacji LSR/LGD	1. Działania związane z ewaluacją powinny każdorazowo zakończyć się sporządzeniem wspólnego dokumentu (" Raport z ewaluacji LSR/LGD "), obejmującego wyniki ww. analiz (powyżej: ewaluacja, pkt. 1-4) oraz wnioski i rekomendacje w zakresie każdej z nich. 2. Dokument ten oraz wypracowane wzory ankiet, mogą stać się wzorcem dla LGD do przeprowadzenia kolejnych ewaluacji <i>on-going/ex-post</i> , także w późniejszych okresach działalności LGD niż obecny okres wdrażania (2014-2020). 3. Ostateczna treść "Raportu..." musi być ustalona z przedstawicielami Biura LGD, a zawartość merytoryczna musi uwzględniać uwagi Zarządu LGD. 4. W przypadku zlecenia badania ewaluacyjnego ekspertem zewnętrznym wykonanie prac powinno być potwierdzone ostatecznym protokołem odbioru.	Raport z ewaluacji LSR/LGD sporządzają wykonawcy badania ewaluacyjnego (Biuro LGD lub eksperci zewnętrzni w formie projektu; Pracownicy Biura LGD przedstawiają projekt Raportu Zarządowi LGD; Zarząd analizuje wnioski i rekomendacje z ewaluacji, podejmuje decyzję co do zakresu rekomendacji do wdrożenia w LGD i informuje o decyzji Biuro LGD. Sporządzający Raport nioszą poprawki wynikające z uwag i decyzji Zarządu. Ostateczna wersja Raportu przekazana jest na ręce Biura LGD/Zarządu LGD. Po przyjęciu Raportu rozpoczyna się wdrażanie rekomendacji przyjętych decyzją Zarządu LGD.	Ewaluacja: a) <i>on-going</i> - na zakończenie etapów realizacji LSR, określonych w Planie Działania; - IV kw. 2018 / I kw. 2019 b) <i>ex-post</i> - po zakończeniu wdrażania LSR) - IV kw. 2022 / I kw. 2023

4. Opis elementów, które zamierza monitorować LGD - wraz z opisem procedury: sposobami działania, odpowiedzialnością za realizację poszczególnych zadań oraz wskazaniem czasu i okresu objętego pomiarem. Opracowano na podstawie rekomendacji z ewaluacji wykonanej w 2015 r.

Monitoring:				
1	Stałe monitorowanie osiągnięcia poziomu wskaźników realizacji LSR	1. Podczas naborów odbywać się będzie bieżące monitorowanie osiąganych wskaźników (wybierane do dofinansowania mogą być jedynie operacje wpisujące się w określone wskaźniki LSR, Radni będą przygotowani do wyboru operacji odpowiadających wskaźnikom LSR – przed naborem otrzymają informacje jakie wskaźniki – a więc jakiego typu operacje – są oczekiwane w danym naborze). 2. Biuro LGD w ramach przygotowania Rady do kolejnych naborów wniosków, powinno przygotować dla Rady jasny i zwięzły wyciąg z LSR, w którym wyraźnie będzie ukazany opis poszczególnych wskaźników. 3. W wyniku naboru do dofinansowania mogą być przyjęte tylko te operacje, które mieszczą się w wartościach wskaźników przyjętych w LSR. Podczas posiedzenia Rady należy monitorować, które operacje zostaną zakwalifikowane do dofinansowania pod tym względem. 4. Bezpośrednio po posiedzeniu Rady, po podjęciu przez Radę odpowiednich uchwał, Biuro LGD	<u>Biuro:</u> przygotowanie informacji dla Radnych przed planowanym naborem; wspieranie Radnych podczas naboru (informowanie o wskaźnikach - ich rodzajach i poziomach maksymalnych); zbieranie danych wynikowych dotyczących wskaźników LSR (na podstawie danych z naborów, ankiet monitorujących i danych z Instytucji Wdrażających). <u>Radni:</u> bieżące monitorowanie przypisywania ocenianych operacji wskaźnikom LSR podczas wyboru operacji na posiedzeniu Rady; Monitorowanie maksymalnych wartości wskaźników, do których można przyjmować operacje.	Podczas naborów operacji, w tym podczas posiedzeń Rady oraz bezpośrednio po nich. W przypadku danych wynikowych z Instytucji Wdrażających - po otrzymaniu aktualnych danych.

		<p>zbiera dane dotyczące osiąganych wskaźników na podstawie operacji przyjętych do dofinansowania.</p> <p>5. Na zakończenie realizacji operacji beneficjenci składają ankietę monitorującą, udostępnioną przez LGD z poziomu strony internetowej. Biuro analizuje na bieżąco dane z ankiet monitorujących oraz przypomina beneficjentom o konieczności złożenia ankiety.</p> <p>6. Institucja Wdrażająca (UMWW) udostępnia okresowo dane sumaryczne dotyczące poziomu wdrażania poszczególnych typów operacji. Biuro analizuje te dane i porównuje z danymi pochodzącymi z innych źródeł.</p>		
2	Stale monitorowanie poziomu realizacji budżetu LSR <i>a) działanie 19.2</i>	<p>1. W wyniku naboru do dofinansowania mogą być przyjęte tylko te operacje, które mieszczą się w budżecie przeznaczonym dla danego typu operacji, przyjętym w LSR (w ramach dz. 19.2). Podczas posiedzenia Rady należy monitorować, które operacje zostaną zakwalifikowane do dofinansowania pod tym względem.</p> <p>2. Bezpośrednio po posiedzeniu Rady, po podjęciu przez Radę odpowiednich uchwał, Biuro LGD zbiera dane dotyczące realizacji budżetu LSR (w ramach działania 19.2) na podstawie operacji przyjętych do dofinansowania.</p> <p>3. Na zakończenie realizacji operacji beneficjenci składają ankietę monitorującą, udostępnioną przez LGD z poziomu strony internetowej. Biuro analizuje na bieżąco dane z ankiet monitorujących oraz przypomina beneficjentom o konieczności złożenia ankiety.</p> <p>4. Institucja Wdrażająca (UMWW) udostępnia okresowo dane sumaryczne dotyczące poziomu wdrażania poszczególnych typów operacji. Biuro analizuje te dane i porównuje z danymi pochodzącymi z innych źródeł.</p>	<p><u>Biuro</u>: przygotowanie informacji dla Radnych przed planowanym naborem; wspieranie Radnych podczas naboru (informowanie o limitach budżetu dla poszczególnych typów operacji); zbieranie danych wynikowych dotyczących realizacji budżetu LSR (na podstawie danych z naborów, ankiet monitorujących i danych z Instytucji Wdrażających).</p> <p><u>Radni</u>: bieżące monitorowanie wartości dotacji poszczególnych operacji podczas wyboru operacji na posiedzeniu Rady; Monitorowanie limitu budżetowego, do którego można przyjmować operacje.</p>	Podczas naborów operacji, w tym podczas posiedzeń Rady oraz bezpośrednio po nich. W przypadku danych wynikowych z Instytucji Wdrażających - po otrzymaniu aktualnych danych.
	Stale monitorowanie poziomu realizacji budżetu LSR <i>b) działanie 19.4</i>	1. Bieżące monitorowanie osiągania celów LSR (wskaźników) musi być prowadzone równoległe z monitorowaniem wydatków własnych LGD . Bieżące sprawdzanie pozostałych do wykorzystania środków oraz oszczędności w wydatkowaniu.	<u>Biuro</u> : bieżące monitorowanie wydatków LGD.	Na bieżąco.
3	Stale monitorowanie postępu realizacji operacji grantowych na terenie LGD	1. LGD, jako beneficjent operacji grantowej, monitoruje postęp realizacji małych grantów. Od skuteczności wdrażania poszczególnych grantów zależy osiągnięcie przypisanych im wskaźników, jak również rozliczenie całej operacji grantowej.	<u>Biuro</u> : wykonuje czynności służące zebraniu danych na temat realizowanych grantów: telefony do beneficjentów, wizytacje terenowe (ogłędziny obiektów objętych dofinansowaniem, uczestnictwo w wydarzeniach, kontrola dokumentacji - zakres czynności powinien być określony w umowie o powierzenie grantu podpisywanej przez LGD z Grantobiorcą itp.)	Na bieżąco, w całym okresie wdrażania danej operacji grantowej, na realizację której LGD podpisało umowę z UMWW
4	Stale monitorowanie jakości pracy Biura LGD	<p>1. Osoby korzystające z doradztwa, konsultacji, informacji oraz innego wsparcia oferowanego przez Biuro LGD wypełniają dobrowolną ankietę, wyłożoną w Biurze LGD.</p> <p>2. Biuro dokonuje okresowego podsumowania danych z ankiet.</p>	<p><u>Klienci Biura</u>: wypełniają ankietę.</p> <p><u>Biuro LGD</u>: analizuje dane z ankiet.</p>	Ankieta wypełniana na bieżąco. Dane z ankiet Biuro podsumowuje okresowo, w celu zebrania danych do ewaluacji (przed terminem ewaluacji).
5	Stale monitorowanie jakości działań szkoleniowych i aktywizacyjnych	1. Monitoring prowadzonych działań (szkoleniowych, aktywizacyjnych) prowadzony w formie ankiety wypełnianej przez uczestników/odbiorców na zakończenie danego działania.	<p><u>Uczestnicy szkoleń i działań aktywizacyjnych LGD</u>: wypełniają ankietę.</p> <p><u>Biuro LGD</u>: prowadzenie badań ankietowych na zakończenie działań szkoleniowych i aktywizacyjnych LGD. Analiza wyników badań</p>	Ankieta wypełniana na bieżąco, zawsze na zakończenie działań szkoleniowych i aktywizacyjnych LGD. Dane z ankiet Biuro

	LGD		ankietowych.	podsumowuje okresowo, w celu zebrania danych do ewaluacji (przed terminem ewaluacji).
6	Okresowe monitorowanie aktualności zapisów LSR	<p>1. Zmiany przepisów muszą znajdować szybkie odzwierciedlenie w zmianach zapisów LSR (np. zmiany rozporządzeń dot. wdrażania LSR), ponieważ partnerzy i odbiorcy usług/działań LGD opierają swą wiedzę o tych programach m.in. na treści strategii.</p> <p>2. LSR jest dokumentem wiodącym dla LGD, określa ona ramy funkcjonowania i organizacji naborów, dlatego jej treść musi być zawsze aktualna.</p>	<p><u>Biuro LGD</u>: zgłaszanie do Zarządu koniecznych do naniesienia zmian w treści LSR wynikających ze zmian przepisów, przygotowanie propozycji treści zmian w LSR.</p> <p><u>Zarząd LGD</u>: Zatwierdzanie zmian w treści LSR.</p>	Zmiany powinny być dokonywane na bieżąco w konsekwencji wejścia w życie nowych przepisów (np. zmiany rozporządzeń).
7	Okresowe monitorowanie struktury organów LGD	<p>1. Monitorowanie właściwej struktury organów LGD, w tym w szczególności Rady LGD, jako organu decyzyjnego, wobec którego regulacje prawne narzucają odpowiednie proporcje w reprezentowaniu sektorów (parytet).</p> <p>2. Zapisy monitoringu nie powinny być w sprzeczności z Regulaminem Rady, który z kolei powinien regulować kwestie kontroli właściwego składu Rady, dokonywanej przed każdym posiedzeniem.</p> <p>3. Monitorowanie właściwego przypisania czynności wykonywanych przez poszczególne osoby będące członkami organów LGD, wynikającego z określonych w regulaminach (Zarządu, Rady, Biura) zakresach czynności, przypisanych tym osobom.</p>	<u>Biuro LGD</u> : bieżące monitorowanie składu Rady, w szczególności podczas posiedzeń mających na celu wybór operacji; monitorowanie poprawności zapisów LSR dotyczących składu Organów LGD, w tym Regulaminu Rady (np. w sytuacjach zachodzących zmian regulacji prawnych, zmiany składu osobowego Rady itp.); Monitorowanie zakresów czynności wykonywanych przez poszczególne osoby wchodzące w skład poszczególnych organów LGD i zgodności tych zakresów z postanowieniami Regulaminów.	Monitorowanie składu (struktury sektorów) Rady - podczas posiedzeń mających na celu wybór operacji; Monitorowanie zapisów LSR, w tym Regulaminów – zawsze w przypadku zmian prawnych. Monitorowanie zakresów czynności osób wchodzących w skład organów LGD - na bieżąco.
8	Okresowe spotkania koordynacyjne władz LGD	<p>1. Spotkania koordynacyjne Zarządu z udziałem pracowników Biura LGD, których tematem jest wdrażanie LSR i funkcjonowanie LGD, w szczególności w przypadkach zapoznawania się z wynikami monitoringu/ewaluacji LSR, ich interpretacji oraz wdrażania zmian wynikających z wyników monitoringu/ewaluacji, a także w sytuacjach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmian prawnych wymagających dokonywania zmian w zapisach LSR; - bieżącego planowania i sprawozdawczości 	<p><u>Biuro LGD</u>: Przygotowanie materiałów na spotkania, w tym bieżących wyników wdrażania LSR lub wyników monitoringu; zgłaszanie potrzeby zorganizowania spotkania koordynacyjnego z podaniem powodu;</p> <p><u>Zarząd LGD</u>: Interpretowanie wyników wdrażania LSR lub/i monitoringu/ewaluacji LSR, przyjmowanie rekomendacji z monitoringu/ewaluacji LSR; zgłaszanie potrzeby zorganizowania spotkania koordynacyjnego; podejmowanie decyzji w odniesieniu do ww. tematów.</p>	Spotkania koordynacyjne Zarządu - co miesiąc. W razie zaistnienia konieczności zwołania spotkania - na wniosek Biura LGD bądź Zarządu LGD, w dowolnym, wymagającym tego momencie.
9	Okresowy przegląd systemu monitoringu i ewaluacji	1. Przegląd systemu monitorowania LSR , w tym funkcjonowania jego elementów i narzędzi (opisanych w niniejszej tabeli) oraz dokonywanie zmian w stosowanym systemie monitoringu.	<p><u>Biuro LGD</u>: okresowe sprawdzenie funkcjonowania systemu monitorowania, najlepiej wykonywane równoległe z monitoringiem LSR; zgłaszanie konieczności zmian w systemie monitorowania, w tym w zapisach LSR dotyczących monitorowania, we wzorach dokumentów, ankiet etc.;</p> <p><u>Zarząd LGD</u>: Podejmowanie decyzji dotyczących zmian w systemie monitorowania, w tym zmian zapisów LSR w tym zakresie.</p>	W przypadkach niezwłocznej konieczności wdrożenia zmian (np. w wyniku zmian legislacji lub zawartości merytorycznej LSR wywołanej innymi czynnikami) - na bieżąco, w razie potrzeby; W innych sytuacjach: corocznie, bądź w formie zebranych wniosków do ewaluacji - przed terminem ewaluacji.

ZAŁĄCZNIK NR 3 – PLAN DZIAŁANIA

Cel ogólny 1: Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy obszaru LGD Puszcza Notecka

Cel Ogólny 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		
Cel szczegółowy 1.1. Tworzenie i utrzymanie miejsc pracy na obszarze LGD Puszcza Notecka												PROW/RPO		
PI Wsparcie tworzenia i rozwoju podmiotów gospodarczych	1A. liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	2 szt.	40	200000	3 szt.	100	300000				5 szt.	500000	PROW	Realizacja LSR
	1B. liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	27 szt.	35,06	1300000	50 szt.	100	2200000				77 szt.	3500000		
Razem cel szczegółowy 1.1				1500000			2500000			0		4000000		
Cel szczegółowy 1.2. Wzrost aktywności społecznej opartej o zasoby infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej obszaru LGD Puszcza Notecka												PROW/RPO		
PII Kluczowe inwestycje w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej	2. liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	27 szt.	100	2096596							27 szt.	2096596	PROW	Realizacja LSR

P III Rozwój małej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	2. liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	7 szt.	25	210000	21 szt.	100	630000				28 szt.	840000	PROW	Projekty grantowe
	P IV Projekty współpracy na rzecz aktywności turystyczno-rekreacyjnej	PW1. Liczba zrealizowanych projektów współpracy	1 szt.	50	-	1 szt.	100	-				2 szt.	-	PROW
PW2. Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	2 szt.	50	-	2 szt.	100	-				4 szt.	-	współpraca		
3. liczba obiektów małej infrastruktury turystycznej z wyposażeniem towarzyszącym	2 szt.	100	40 000							2 szt.	40 000	współpraca		
4. liczba obiektów uzupełniającej infrastruktury turystycznej usytuowanej w przestrzeni publicznej	4 szt.	100	40 000							4 szt.	40 000	współpraca		
5. liczba uruchomionych i wyposażonych Centrów Informacji Lokalnej na terenie LGD				1 szt.	100	80 000				1 szt.	80 000	współpraca		
Razem cel szczegółowy 1.2				2386596			710000		0			3 096 596		
Cel szczegółowy 1.3 Wypromowanie walorów i atrakcji obszaru Puszczy Noteckiej													PROW/RPO	

PV Promocja obszaru Puszczy Noteckiej i jej dziedzictwa w działaniach lokalnych	6. liczba działań/wydarzeń na rzecz promocji walorów i dziedzictwa lokalnego obszaru LGD	2 szt.	28,57	20000	5 szt.	100	50000				7 szt.	70000	PROW	projekt grantowy
	7. liczba wydawnictw promujących walory i dziedzictwo lokalne obszaru LGD				2 szt.	100	20000				2 szt.	20000		
PVI Projekty współpracy na rzecz promocji zasobów lokalnych LGD	8. liczba wydanych tytułów publikacji na temat Wielkopolskich Wsi Tematycznych	1 szt.	100	36 000							1 szt.	36 000	PROW	współpraca
	9. liczba wydanych pozycji map turystycznych obszaru z informacją o Wielkopolskich Wsiach Tematycznych	1 szt.	100	18 000							1 szt.	18 000		współpraca
	10. liczba zorganizowanych konferencji podsumowujących projekt współpracy	1 szt.	100	6 000							1 szt.	6 000		współpraca
	11. liczba typów banerów dla Wielkopolskich Wsi Tematycznych	2 szt.	100	2 000							2 szt.	2 000		współpraca
	12. liczba typów plakatów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne	1 szt.	100	1 000							1 szt.	1 000		współpraca
	13. liczba gadżetów promujących Wielkopolskie Wsie Tematyczne	1 szt.	100	17 000							1 szt.	17 000		PROW

	14. liczba aplikacji na urządzenia mobilne służących turystom i mieszkańcom obszaru LGD				1 szt.	100	15 000				1 szt.	15 000		współpraca
	15. liczba tytułów publikacji (w tym map) turystycznych				1 szt.	100	65 000				1 szt.	65 000		współpraca
Razem cel szczegółowy 1.3				100 000			150 000			0		250 000		
Cel szczegółowy 1.4 Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności mieszkańców obszaru Puszczy Noteckiej													PROW/RPO	
PVII Aktywizacja mieszkańców poprzez wzmacnianie ich wiedzy i umiejętności	16. liczba działań edukacyjnych podwyższających wiedzę i umiejętności mieszkańców	1 szt.	33,33	10000	2 szt.	100	20000				3 szt.	30000	PROW	Projekty grantowe /operacja własna
PVIII LGD na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru	17. liczba turniejów organizowanych przez LGD	3 szt.	60	3000	2 szt.	100	2000				5 szt.	5000	PROW	Aktywizacja
	18. liczba konkursów na najlepszy produkt lokalny "Puszczy Noteckiej" organizowanych przez LGD	2 szt.	50	2000	2 szt.	100	2000				4 szt.	4000	PROW	Aktywizacja
	19. liczba konkursów fotograficznych organizowanych przez LGD	3 szt.	60	3000	2 szt.	100	2000				5 szt.	5000	PROW	Aktywizacja
PVIII LGD na rzecz aktywizacji mieszkańców obszaru	20. liczba rajdów turystycznych organizowanych przez LGD	2 szt.	50	2000	2 szt.	100	2000				4 szt.	4000	PROW	Aktywizacja
	21. liczba konferencji organizowanych przez	2 szt.	50	4000	2 szt.	100	4000				4 szt.	8000	PROW	Aktywizacja

	LGD													
PIX LGD na rzecz wiedzy z zakresu wdrażania strategii	22. liczba dyżurów doradczych/konsultacyjnych prowadzonych przez LGD	3 szt.	50	-	3 szt.	100	-				6 szt.	-	PROW	Aktywizacja
	23. Liczba spotkań informacyj-nokonsultacyjnych LGD z mieszkańcami obszaru	12 szt.	63,15	-	7 szt.	100	-				19 szt.	-	PROW	Aktywizacja
	24A. liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	40 osobodni	100	10000							40 osobodni	10000	PROW	Aktywizacja
	24B. liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	36 osobodni	75	5400	12 osobodni	100	1800				48 osobodni	7200	PROW	Aktywizacja
	25. liczba wydawnictw (ilość tytułów) informujących o wynikach wdrażania LSR, wydanych przez LGD				1 szt.	100	12000				1 szt.	12000	PROW	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1.4				39400			45800			0		85200		
Cel szczegółowy 1.5 Wzrost aktywności społecznej opartej o zasoby infrastruktury kulturalnej obszaru LGD Puszcza Notecka													PROW/RPO	
PX Kluczowe inwestycje w infrastrukturze kulturalnej	26. Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	5 szt.	100	503404							5 szt.	503404	PROW	Realizacja LSR

PXI Zaspokajanie podstawowych potrzeb społecznych w zakresie infrastruktury kulturalnej	26. Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	2 szt.	33,33	60000	4 szt.	100	120000				6 szt.	180000	PROW	Projekt grantowy
	27. Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury				2 szt.	100	60000				2 szt.	60000	PROW	Projekt grantowy
Razem cel szczegółowy 1.5				563404			180000			0		743404		
Cel szczegółowy 1.6 Zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru LGD Puszcza Notecka													PROW/RPO	
rewitalizacja zabytków oraz udostępnianie ich społeczeństwu obszaru Puszczy Noteckiej	28. liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach strategii	1 szt.	100	200000							1 szt.	200000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.6				200000			0			0		200000		
Razem cel ogólny 1				4 789 400			3 585 800			0		8 375 200		
Koszty bieżące w ramach 19.4 nie objęte wskaźnikami realizacji LSR				717 920			717 920			358 960		1 794 800		
Razem LSR				5 507 320			4 303 720			358 960		10170000		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW												4000000	50% poddziałania realizacja LSR	

Tabela 1: Budżet LSR w podziale na fundusze EFSI i zakresy wsparcia

Zakres wsparcia (artykuł z rozporządzenia nr 1303/2013)	Wsparcie finansowe (PLN)		
	PROW	Fundusz wiodący	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b)	8 000 000		8 000 000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c)	160 000		160 000
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d)	1 794 800	1 794 800	1 794 800
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e)	55 200	55 200	55 200
RAZEM	10 010 000	1 850 000	10 010 000

Tabela 2: Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	3 156 048	1 803 952		4 960 000
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 934 352		1 105 648	3 040 000
RAZEM	5 090 400	1 803 952	1 105 648	8 000 000

W budżecie uwzględniono środki na realizację jedynie jednego projektu współpracy w wysokości 2% budżetu.

Ponadto planuje się realizację drugiego projektu współpracy, który został uwzględniony w Planie Działania oraz innych rozdziałach LSR, jednak nie uwzględniono go w budżecie LSR.

ZAŁĄCZNIK NR 5 – PLAN KOMUNIKACJI

Plan komunikacji ze społecznością lokalną w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju w ujęciu tabelarycznym, zawierający wszelkie niezbędne elementy określone w Regulaminie konkursu o wybór LSR

Na realizację planu komunikacji planuje się wydatkowanie 10 000,00 zł z kwoty kosztów bieżących.

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu	Wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych oraz informacja o budżecie działań	Planowane efekty działań komunikacyjnych oraz określenie potrzeb zwiększenia działań w przypadku niskiego poparcia społecznego lub problemów związanych z realizacją LSR
2016-2020 - działanie bieżące, ciągłe	Informowanie mieszkańców obszaru LGD o całości działań prowadzonych przez LGD	Informacja ogólna o LGD	Mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalni liderzy, młodzież, bezrobotni, w tym osoby defaworyzowane na rynku pracy określone w LSR	- strona internetowa LGD - profil LGD na portalu społecznościowym - materiały wydawnicze LGD (będące efektem realizacji LSR)	- liczba informacji na stronie internetowej LGD - liczba informacji na profilu LGD na portalu społecznościowym (oba działania w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD) - liczba rozpropagowanych materiałów wydawniczych (koszty ujęte w realizacji LSR - działania własne LGD oraz Projekty Współpracy)	Poinformowanie adresatów działania o całości działań prowadzonych przez LGD i zainteresowanie ich włączeniem się we wspólne działania oraz do korzystania ze środków wsparcia oferowanych przez LGD W przypadku niskiego poparcia społecznego dla działań LGD działania określone w tym punkcie zostają nasilone, w tym nacisk powinien być położony na jakość działań informacyjnych i wykorzystanie wyników informacji zwrotnej na temat jakości działań informacyjnych LGD
2016-2020 - działanie bieżące, ciągłe, w miarę organizacji działań aktywizacyjnych	Informowanie mieszkańców obszaru LGD o wydarzeniach organizowanych przez LGD lub z udziałem LGD	Informacja o działaniach aktywizacyjnych LGD	Potencjalni uczestnicy wydarzeń prowadzonych przez LGD (określonych w ramach aktywizacji i będących elementem realizacji LSR), w tym mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalni liderzy, młodzież, bezrobotni, w tym osoby defaworyzowane na rynku pracy określone w LSR	- strona internetowa LGD - profil LGD na portalu społecznościowym - materiały wydawnicze LGD (będące efektem realizacji LSR) - wiadomości wysyłane drogą e-mail do instytucji na obszarze LGD podejmujących działania na rzecz osób bezrobotnych, w tym określonych w LSR osób defaworyzowanych na rynku pracy - kontakt bezpośredni w Biurze LGD - rozsyłanie wiadomości drogą e-mail na podstawie bazy kontaktów LGD	- liczba informacji na stronie internetowej LGD - liczba informacji na profilu LGD na portalu społecznościowym - liczba wysłanych wiadomości e-mail - liczba informacji udzielonych w Biurze LGD (działania w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD) - liczba rozpropagowanych materiałów wydawniczych (koszty ujęte w realizacji LSR - działania własne LGD oraz Projekty Współpracy)	Poinformowanie adresatów działania o organizowanych przedsięwzięciach i wydarzeniach oraz zainteresowanie ich włączeniem się w ich realizację / udział w tych działaniach W przypadku niskiego poparcia społecznego dla działań LGD działania określone w tym punkcie zostają nasilone, w tym nacisk powinien być położony na jakość działań informacyjnych i wykorzystanie wyników informacji zwrotnej na temat jakości działań informacyjnych LGD
2016-2020 - działanie bieżące, ciągłe	Informowanie mieszkańców obszaru LGD o Lokalnej Strategii Rozwoju - o jej założeniach (celach, przedsięwzięciach i	Informacja o LSR	Potencjalni wnioskodawcy w ramach naborów LSR, w tym: mieszkańcy (przedsiębiorcy, rolnicy, osoby fizyczne, w tym bezrobotni reprezentujący grupy defaworyzowane na rynku pracy), instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, branżowe i inne podmioty	- strona internetowa LGD - profil LGD na portalu społecznościowym - materiały informacyjne LGD o LSR (będące efektem realizacji LSR) - wiadomości wysyłane drogą e-mail do instytucji na obszarze	- liczba informacji na stronie internetowej LGD, (w tym treść LSR) - liczba informacji na profilu LGD na portalu społecznościowym - liczba wysłanych wiadomości e-mail - liczba informacji udzielonych w Biurze LGD	Poinformowanie adresatów działania o możliwościach pozyskania wsparcia w LGD na realizację operacji wpisujących się w cele i przedsięwzięcia LSR oraz realizujących ich wskaźniki Zapewnienie lepszej jakości składanych

	wskaźnikach), a także o warunkach skorzystania z pomocy w ramach jej realizacji, w tym o kryteriach oceny operacji - całościowa informacja ogólna o charakterze i zakresie LSR		spełniające kryteria beneficjentów PROW 2014-2020, w działaniu LEADER.	LGD podejmujących działania na rzecz osób bezrobotnych, w tym określonych w LSR osób defaworyzowanych na rynku pracy - kontakt bezpośredni w Biurze LGD / doradztwo - spotkania informacyjno- szkoleniowe - rozsyłanie wiadomości drogą e-mail na podstawie bazy kontaktów LGD	(działania w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD) - liczba rozpropagowanych materiałów wydawniczych (koszty ujęte w realizacji LSR - działania własne LGD oraz Projekty Współpracy) - Liczba zorganizowanych spotkań informacyjno-szkoleniowych dla potencjalnych wnioskodawców - liczba podmiotów/osób, którym udzielono doradztwa bezpośredniego w biurze LGD (działania w ramach aktywizacji, dla których wskaźniki określono w ramach realizacji LSR)	dokumentacji wniosków oraz spójności tych wniosków z założeniami LSR dzięki doradztwu, informacji i konsultacji. Spowodowanie zainteresowania składaniem wniosków, a w konsekwencji działań informacyjnych i doradczo-szkoleniowych złożenie wniosków o finansowanie operacji prowadzące do osiągnięcia założonych efektów realizacji LSR (m.in. powstanie nowych miejsc pracy, podmiotów gospodarczych, aktywizacja, promocja, zachowanie dziedzictwa i inne założone w LSR rezultaty) W przypadku problemów związanych z realizacją LSR działania określone w tym punkcie zostają nasilone, w tym nacisk powinien być położony na jakość działań informacyjnych i wykorzystanie wyników informacji zwrotnej na temat jakości działań informacyjnych LGD
2016-2020 - terminy wynikające z harmonogramu naborów oraz procedur ogłaszania naborów	Informowanie mieszkańców obszaru LGD o terminach naborów wniosków na poszczególne działania wraz ze szczegółową informacją o warunkach tych naborów	Działania informacyjne wynikające z procedury ogłaszania naborów	Potencjalni wnioskodawcy - jak wyżej.	- strona internetowa LGD - profil LGD na portalu społecznościowym - materiały informacyjne LGD o LSR (w ramach realizacji LSR) - wiadomości wysyłane drogą e-mail do instytucji na obszarze LGD podejmujących działania na rzecz osób bezrobotnych, w tym określonych w LSR osób defaworyzowanych na rynku pracy - kontakt bezpośredni w Biurze LGD / doradztwo - spotkania informacyjno- szkoleniowe - rozsyłanie wiadomości drogą e-mail na podstawie bazy kontaktów LGD - artykuły w mediach - informacje na stronach internetowych gmin członkowskich LGD - informacja na tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD i w urzędach gmin członkowskich LGD	- liczba informacji na stronie internetowej LGD, (w tym treść LSR oraz informacje o warunkach naboru, kryteriach oceny) - liczba informacji na profilu LGD na portalu społecznościowym - liczba wysłanych wiadomości e-mail - liczba informacji udzielonych w Biurze LGD - liczba opublikowanych komunikatów w mediach i na stronach internetowych gmin i na tablicach ogłoszeniowych (koszty ujęte w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze) - liczba rozpropagowanych materiałów wydawniczych (koszty ujęte w realizacji LSR - działania własne LGD oraz Projekty Współpracy) - Liczba zorganizowanych spotkań informacyjno-szkoleniowych dla potencjalnych wnioskodawców - liczba podmiotów/osób, którym udzielono doradztwa bezpośredniego w biurze LGD	Poinformowanie adresatów działania o możliwościach pozyskania wsparcia w LGD na realizację operacji wpisujących się w cele i przedsięwzięcia LSR oraz realizujących ich wskaźniki oraz poinformowanie mieszkańców obszaru LGD o terminach ogłoszonych naborów wniosków Zapewnienie lepszej jakości składanych dokumentacji wniosków oraz spójności tych wniosków z założeniami LSR dzięki doradztwu, informacji i konsultacji Spowodowanie zainteresowania składaniem wniosków, a w konsekwencji osiągnięcie założonych efektów realizacji LSR (m.in. powstanie nowych miejsc pracy, podmiotów gospodarczych, aktywizacja, promocja, zachowanie dziedzictwa i inne założone w LSR rezultaty) W przypadku problemów związanych z realizacją LSR działania określone w tym punkcie zostają nasilone, w tym nacisk powinien być położony na jakość działań informacyjnych i wykorzystanie wyników informacji zwrotnej na temat jakości działań informacyjnych LGD

					(koszty ujęte w ramach aktywizacji, dla których wskaźniki określono w ramach realizacji LSR)	
2016-2020 - terminy wynikające z harmonogramu naborów oraz procedur ogłaszania wyników naborów i terminów innych czynności związanych z procedurą oceny i wyboru operacji	Informowanie wnioskodawców o wynikach naborów wniosków, a także o pozostałych elementach i terminach procedury oceny i wyboru operacji do finansowania	Działania informacyjne wynikające z procedur wdrażania LSR	Wnioskodawcy, którzy złożyli wnioski o finansowanie operacji	<ul style="list-style-type: none"> - strona internetowa LGD - profil LGD na portalu społecznościowym - kontakt bezpośredni w Biurze - rozsyłanie wiadomości pocztowych i drogą e-mail do wnioskodawców - informacja na tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba informacji na stronie internetowej LGD, (w tym wyniki oceny i wyboru operacji) - liczba informacji na profilu LGD na portalu społecznościowym - liczba wysłanych wiadomości pocztowych i e-mail do wnioskodawców - liczba informacji udzielonych w Biurze LGD - liczba opublikowanych komunikatów na tablicy ogłoszeniowej LGD (koszty ujęte w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD) 	<p>Poinformowanie adresatów działania o wynikach naborów wniosku i konieczności lub możliwości podjęcia czynności wynikających z danego etapu procedury oceny i wyboru operacji, w tym o możliwości składania protestu/odwołania, uzupełnień dokumentacji (grantobiorcy) itp. Zaproszenie do podpisania umowy o udzielenie grantu, przekazanie informacji związanych z monitorowaniem wdrażania operacji i in.</p> <p>W przypadku niskiego poparcia społecznego dla działań LGD działania określone w tym punkcie zostają nasilone, w tym nacisk powinien być położony na jakość działań informacyjnych i wykorzystanie wyników informacji zwrotnej na temat jakości działań informacyjnych LGD</p>
2016-2020 - działania bieżące, ciągle prowadzone przez Biuro LGD podczas doradztwa i spotkań konsultacyjnych	Uzyskanie informacji zwrotnej i oceny jakości pomocy (doradztwa, szkoleń, konsultacji) świadczonej przez LGD Element uwzględniony w procedurach monitoringu i ewaluacji na podstawie rekomendacji z ewaluacji LSR 2007-2013	Działania służące otrzymywaniu informacji zwrotnej o jakości działań LGD	Osoby korzystające z doradztwa i konsultacji w Biurze LGD oraz podczas spotkań doradczo-konsultacyjnych prowadzonych przez LGD	<ul style="list-style-type: none"> - ankiety wypełniane przez odbiorców usług LGD w opisywanym zakresie - formularz ankiety udostępniany przez LGD w Biurze LGD oraz na zakończenie spotkań doradczo-konsultacyjnych prowadzonych przez LGD 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba ankiet rozdysponowanych wśród odbiorców usług LGD w opisywanym zakresie i zebranych przez LGD (koszty ujęte w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD w ramach czynności monitorujących Biura) 	<p>Ocena odbiorców usług doradczych i konsultacyjnych LGD na temat efektywności tych działań i skali pomocy merytorycznej świadczonej w biurze LGD.</p> <p>Ustalenie "słabych punktów" prowadzonych działań i dalszych potrzeb ich odbiorców</p> <p>Podjęcie działań naprawczych w przypadku niezadowolającej oceny wynikającej z ankiet.</p>
2017-2020 - po rozliczeniu przez beneficjentów ich operacji	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. przebiegu i zakończeniu realizacji operacji	Działania służące otrzymywaniu informacji zwrotnej o wynikach	Beneficjenci operacji realizowanych w ramach LSR	<ul style="list-style-type: none"> - ankiety wypełniane przez beneficjentów zakończonych i rozliczonych operacji - formularz ankiety monitorującej beneficjenta udostępniany przez LGD 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba ankiet rozdysponowanych przez LGD zgodna z ilością zakończonych i rozliczonych operacji i zebranych przez LGD (koszty ujęte w ramach kosztów 	Uzyskanie informacji zwrotnej o zrealizowanych projektach, w tym informacja o osiągniętych wskaźnikach i kwotach wypłaconych beneficjentom.

	dofinansowanych przez LGD. Element uwzględniony w procedurach monitoringu i ewaluacji na podstawie rekomendacji z ewaluacji LSR 2007-2013	wdrażania operacji		na stronie internetowej LGD	bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD w ramach czynności monitorujących (Biura)	Kontrola procesu zbierania danych i poprawianie jego funkcjonowania. Ustalenie "słabych punktów" systemu monitoringu i wprowadzanie działań naprawczych podwyższających skuteczność zbierania danych
2020 w ramach ewaluacji końcowej zgodnie z procedurami monitoringu i ewaluacji	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. rozpoznawalności LGD na terenie jej działania Element uwzględniony w procedurach monitoringu i ewaluacji na podstawie rekomendacji z ewaluacji LSR 2007-2013	Działania służące otrzymywaniu informacji zwrotnej o rozpoznawalności i LGD	Mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe i inne osoby / podmioty z terenu działania LGD - wybrani metodą losową z zachowaniem minimalnej próby badawczej - zgodnie z procedurami monitoringu i ewaluacji	- ankiety w wersji tradycyjnej lub elektronicznej rozdawane / rozsyłane do respondentów lub rozpropagowane poprzez gminy członkowskie i sołectwa obszaru LGD do odbiorców na obszarze LGD - wzór ankiety dostępny na stronie internetowej LGD w terminie prowadzenia badania. Ankieta nie może być udostępniana podczas wydarzeń organizowanych przez LGD (wpływ na wynik badania rozpoznawalności)	- liczba ankiet rozdysponowanych wśród respondentów z obszaru LGD i zebranych przez LGD (koszty ujęte w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD w ramach czynności monitorujących (Biura))	Uzyskanie informacji zwrotnej od społeczności lokalnej o rozpoznawalności LGD na obszarze wdrażania LSR. Uzyskanie informacji o tym, jakie działania wpływają w największym stopniu na poprawę rozpoznawalności LGD. Zwiększenie zainteresowania mieszkańców działalnością LGD Ustalenie "słabych punktów" budowania rozpoznawalności. Podjęcie działań naprawczych w przypadku niezadowolającej oceny rozpoznawalności LGD.
2017-2020	Informowanie mieszkańców obszaru LGD o stanie realizacji LSR w tym o poziomie realizacji celów LSR i poszczególnych wskaźników	Działania informacyjne o stanie i efektach wdrażania LSR	Mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalni liderzy, młodzież, bezrobotni, w tym osoby defaworyzowane na rynku pracy określone w LSR	- strona internetowa LGD - profil LGD na portalu społecznościowym	- liczba informacji na stronie internetowej LGD - liczba informacji na profilu LGD na portalu społecznościowym (oba działania w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD)	Poinformowanie adresatów działania o stanie realizacji LSR w tym o poziomie realizacji celów LSR i poszczególnych wskaźników oraz zainteresowanie ich dalszym włączaniem się we wspólne działania oraz do korzystania ze środków wsparcia oferowanych przez LGD w ramach działań, w których cele i wskaźniki nie zostały jeszcze zrealizowane W przypadku niskiego poparcia społecznego dla działań LGD działania określone w tym punkcie zostają nasilone, w tym nacisk powinien być położony na jakość działań informacyjnych i wykorzystanie wyników informacji zwrotnej na temat jakości działań informacyjnych LGD
2020	Informowanie mieszkańców obszaru LGD o dobrych	Działania informacyjne o stanie i efektach	Mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, lokalni liderzy, młodzież,	- strona internetowa LGD - profil LGD na portalu społecznościowym	- liczba informacji na stronie internetowej LGD - liczba informacji na profilu LGD na portalu	Rozpropagowanie informacji o dobrych praktykach wynikających z wdrażania LSR. Zwiększenie zainteresowania mieszkańców

	praktykach wynikających z realizacji LSR	wdrażania LSR	bezrobotni, w tym osoby defaworyzowane na rynku pracy określone w LSR	- komunikaty w mediach - materiały wydawnicze LGD przewidziane w ramach realizacji LSR	społecznościowym - liczba komunikatów opublikowanych w mediach (oba działania w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD) - liczba rozpropagowanych materiałów wydawniczych (koszty ujęte w realizacji LSR - działania własne LGD)	działalnością LGD. Wzrost liczby mieszkańców rozpoznających LGD a także identyfikujących działania realizowane ze wsparciem LGD lub przez samą LGD W przypadku niskiego poparcia społecznego dla działań LGD działania określone w tym punkcie zostają nasilone, w tym nacisk powinien być położony na jakość działań informacyjnych i wykorzystanie wyników informacji zwrotnej na temat jakości działań informacyjnych LGD
2017-2020	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. jakości działań informacyjnych Element uwzględniony w procedurach monitoringu i ewaluacji na podstawie rekomendacji z poprzedniej ewaluacji LSR 2007-2013	Analiza efektywności działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu	Mieszkańcy obszaru LGD, instytucje, organizacje pozarządowe i inne osoby / podmioty z terenu działania LGD - wybrani metodą losową z zachowaniem minimalnej próby badawczej - zgodnie z procedurami monitoringu i ewaluacji	- ankiety w wersji tradycyjnej lub elektronicznej rozdawane / rozsyłane do respondentów lub rozpropagowane poprzez gminy członkowskie i sołectwa obszaru LGD do odbiorców na obszarze LGD - wzór ankiety dostępny na stronie internetowej LGD w terminie prowadzenia badania.	- liczba ankiet rozdysponowanych wśród respondentów z obszaru LGD i zebranych przez LGD (koszty ujęte w ramach kosztów bieżących - praca bieżąca w Biurze LGD w ramach czynności monitorujących Biura)	Uzyskanie informacji zwrotnej od społeczności lokalnej o skuteczności działań informacyjnych prowadzonych w ramach Planu Komunikacyjnego i wdrażania LSR. Uzyskanie informacji o tym, jakie działania wpływają w największym stopniu na poprawę jakości informacji propagowanej przez LGD. Ustalenie "słabych punktów" działań komunikacyjnych LGD. Podjęcie działań naprawczych w przypadku niezadowolającej oceny tych działań - uruchomienie trybu korygowania Planu Komunikacji
2017-2020	Poprawa jakości działań komunikacyjnych prowadzonych w ramach Planu Komunikacji w tym wykorzystanie wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych za pomocą narzędzi określonych w Planie Komunikacyjnym	Tryb korygowania Planu Komunikacji	Pracownicy Biura LGD, Zarząd LGD	Spotkanie konsultacyjne Pracowników Biura i członków Zarządu połączone z analizą danych pochodzących z ankiet oraz innych źródeł dostarczających informacji o jakości działań informacyjnych (komunikacyjnych) LGD, określonych w Planie Komunikacyjnym. Biuro analizuje dane i przygotowuje dane oraz wnioski na spotkanie konsultacyjne. Zarząd LGD podejmuje decyzje o zmianach w Planie Komunikacyjnym.	- liczba analizowanych ankiet na temat jakości działań informacyjnych LGD - liczba rekomendacji zmian w Planie Komunikacyjnym przyjętych przez Zarząd LGD do wdrożenia w wyniku spotkań konsultacyjnych	Poprawa jakości i skuteczności działań informacyjnych LGD określonych w Planie Komunikacyjnym i/lub (w razie potrzeby) wprowadzenie nowych form/działań komunikacyjnych. Zmiana/dobór narzędzi informacyjnych stosowanych w Planie Komunikacyjnym. Uzyskanie lepszej oceny działań komunikacyjnych w kolejnym okresie działalności LGD.